

ΝΕΟΛΟΓΟΥ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΑΡΙΘΜΟΣ 28.

ΤΟΜΟΣ Β΄.

2 ΜΑ·Ι·ΟΥ 1893.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΙΤΛΩΝ "ΠΡΟΕΔΡΟΥ, ΚΑΙ "ΤΟΠΟΝ ΕΠΕΧΟΝΤΟΣ."

Ἀπὸ τῆς ΣΚΖ' συνεδρίας αὐτῆς ἡ ἐνταῦθα Μεσαιωνολογικὴ Ἑταιρεία νέον ἔθετο ζήτημα τοῖς μέλεσι τοῦ Ἱστορικοῦ αὐτῆς Τμήματος «Τί σημαίνει ὑπὸ τὴν ἱστορικὴν καὶ κανονικὴν ἔποψιν παρεξεταζόμενος ὁ τίτλος «προέδρου» καὶ ὁ «τόπον ἐπέχοντος». Πρὶν εἰς συζήτησιν εἰσέλθῃ ἡ Ἑταιρεία ἐψήφισεν ὅπως ἐρωτηθῇ ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Ἀμασειᾶς κ. Ἀνθιμος Ἀλεξούδης, τακτικὸς ἐταῖρος, τίνα γνώμην ἔχει ἐσχηματισμένην ἐπὶ τούτῳ. Ἡ Α. Σ. ἔπεμψε τὴν γνώμην, ἣν εὐχάριστως δημοσιεύομεν, χορηγηθεῖσαν ἡμῖν, ὡς καὶ δύο ἑτέρας, τὴν τοῦ ἱερέως Aungay ἐκ Rouen καὶ τὴν τοῦ φίλου κ. Μ. Ι. Γεδεών, ἣν προφορικῶς ἀνέπτυξε μετὰ τὰς γνωμοδοτήσεις ταύτας, καὶ μετὰ τῆς ἐπίσης ἀξίαν λόγου, ἣν ὑπέβαλεν ὁ κ. Ἡλίας Ἀλεξανδρίδης. Ἡ συζήτησις ἐξακολούθησε τὴν 30 ἰουλίου, μόνον ἐπὶ τῶν δύο τούτων τίτλων.

Α΄.

ΕΠΙΣΤΟΛΙΜΑΙΑ ΔΙΑΤΡΙΒΗ
τοῦ σεβασμιωτ. μητροπολίτου Ἀμασειᾶς
κ. ΑΝΘΙΜΟΥ.

Πρὸς τὸ ἔντιμον προεδρεῖον τῆς Ἑταρίας τῶν Μεσαιωνικῶν Ἑβρυνῶν.

Ἀριθ. Πρωτ. 392.

Κύριε πρόεδρε,

Ἐγκαίρως ἔλαβον τὴν ὑπὸ ἡμερομ. 16 φεβρουαρίου, ἔ. ἔ. καὶ ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 2103 ἐπιστολὴν, ἣν εὐπρεδότηντε νά μοι πέμψητε, δι' ἧς ἔγνων ὅτι ἡ ἔντιμος Ἑταιρεία, ἥς ἐπαξίως προεδρεύετε καὶ τῆς ὀ-

ποίας, εὐμενεῖ ψήφῳ, ἔχω τὴν τιμὴν τοῦ διατελεῖν ὁ ὑποφαινόμενος μέλος, εἰς συζητήσιν ἱστορικὴν εἰσελθοῦσα περὶ τῆς ἱστορικῆς καὶ κανονικῆς ἐννοίας τῶν λέξεων «προέδρου» καὶ «τὸν τόπον ἐπέχοντος» προτατομένων τῶν ὀνομάτων ἐπισκόπων τινῶν ἢ μητροπόλεων, ἔγνων ἵνα ἐρωτηθῆ κάμῃ τί δύναται νά ἐξαγάγῃ ἐκ τῶν ὑπογραφῶν καὶ τίς ἢ κατὰ διαφόρους αἰῶνας ἐκδοχὴ τῶν λέξεων.

Καίτοι ἡ ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην χρῆζει ἐμβριθοῦς μελέτης καὶ εἰδικότητος, οὐχ ἦντον ὅμως ἵνα μὴ ἡ σιωπὴ μου λογισθῇ ὡς παράλειψις καθήκοντος, προάγομαι διατυπῶσαι τὴν ἐμὴν γνώμην ὡς ἐξῆς. Καὶ δὴ πρῶτον μὲν περὶ τῆς λέξεως «προέδρου» σημαίνουσιν τὸν ἔχοντα τὴν πρῶτην θέσιν μεταξὺ ἄλλων παρακαθημένων, γνωστὸν τυγχάνει ὅτι ἀπ' αὐτῆς ἦδη τῆς ἐποχῆς τῶν θείων Ἀποστόλων, οἵτινες ἔθεντο τὰς βάσεις τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως, ἐκανονίσθη ἡ τηρητέα μεταξὺ τῶν ἐπισκόπων τάξις, ὁρισθέντος διὰ τοῦ 2δ' ἀποστολικοῦ κανόνος, ἵνα οἱ ἐν ἐκάστῃ ἐπαρχίᾳ ἐπίσκοποι γινώσκωσι τὸν ἐν αὐτοῖς πρῶτον, ἦτοι τὸν ἐν τῇ πρωτεύουσῃ πόλει τῆς ἐπαρχίας ἐδρεύοντα ἐπίσκοπον, τὸν ἀπὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ Α' ἁγίας Οἰκουμ. Συνόδου μητροπολίτην λεγόμενον, ὅστις συνεπῶς προήδρευεν ἐν ταῖς ἐπαρχιακαῖς συνόδοις τῶν ἑαυτοῦ ἐπισκόπων, οὗ ἕνεκεν καὶ προϊστάμενος αὐτῶν τε καὶ τοῦ ὑψ' ἑαυτὸν ὀρθοδόξου λαοῦ ἐκαλεῖτο, ὥσπερ δὴ καὶ οἱ ὑπ' αὐτὸν ἐπίσκοποι ἐν ταῖς ἑαυτῶν παροικίαις προήδρευον καὶ προϊδάντο τοῦ τε ἱεροῦ κλήρου καὶ τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ. Ἐντεῦθεν παρατηροῦμεν ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος τῆς πρωτεύουσας ἐκάστης ἐπαρχίας ἐλέγετο πρῶτος, πρῶτος ἐν ἰσοῖς (primus inter pares) καὶ Ἐπίσκοπος πρώτης ἑδρας (episcopus prime sedis) ἀπερ ταυτόσημά εἰσι τῇ λέξει «προέδρω», ἅτε δικαιούμενος νά συγκαλῆ τοὺς ὑψ' ἑαυτὸν διατελοῦντας ἐπίσκοπους εἰς ἐπαρχιακὴν Σύνοδον, νά προεδρεύῃ αὐτῶν, καὶ νά χειροτονῇ αὐτούς. Κατὰ δὲ τὸ 692 ἡ Πενθέκτη ἁγία Οἰκουμ. Σύνοδος ἐν τῷ

120' αὐτῆς κανόνι ἀποκαλεῖ μὲν τὸν ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου Ἰωάννην ῥητῶς πρόεδρον τῆς Κυπρίων νήσου, μεταστάντι δὲ αὐτῷ διὰ τὰς ξενικὰς ἐπὶ τὴν Κύπρον ἐφόδους εἰς τὴν Ἑλλησπόντιον ἐπαρχίαν παρέσχε τὸ δίκαιον τοῦ προεδρεύειν πάντων τῶν τῆς Ἑλλησποντίου ἐπαρχίας ἐπισκόπων· καίτοι κατὰ τοὺς ἐρμηνευτὰς τῶν ἱερῶν κανόνων τοῦτο οὐκ ἐκράτησε.

Κατὰ δὲ τὸν μεσαίωνα συχνότερον ἀπαντᾷ ἡ λέξις «πρόεδρος», ἀποδιδόμενη ἐκείνῳ τῶν μητροπολιτῶν, ὅστις ἢ μετετέθη ἐκ τῆς ἑαυτοῦ ἐπαρχίας εἰς ἑτέραν τινα, ἢ πρὸς τῆ ἑαυτοῦ καὶ ἑτέραν προσεκλήδατο κατ' ἐπίδοσιν ἐπαρχίαν, ἐκκλησιαστικῇ ἀποφάσει. Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει ἐξηκολούθει μὲν διατηρῶν τὸν τίτλον μητροπολίτου τῆς πρώτης αὐτοῦ ἐπαρχίας, προσελάμβανε δὲ καὶ τὸν τίτλον «προέδρου» τῆς κατ' ἐπίδοσιν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας αὐτῷ δοθείσης, ἵνα μὴ δόξῃ κατέχων δύο ἐκκλησιαστικὰς παροικίας, ὅπερ ὑπὸ τῶν ἱερῶν κανόνων ἀπηγόρευται· οὕτω π. χ. τῷ Δυρροχίῳ Γρηγορίῳ «ἐνδεῶς ἔχοντι διὰ τὴν ἀνωμαλίαν τοῦ χρόνου» ἐδόθη περὶ τὸ 1316—1327 προεδρικῶς ἢ σχολάζουσα μητρόπολις Σηλυβρίας, ἦτοι διορίσθη προϊστάμενος τοῦ κλήρου καὶ λαοῦ τῆς Σηλυβρίας· τῷ Χαλκηδόνος Θεοδούλῳ ἐδόθη περὶ τῷ 1324 προεδρικῶς ἢ σχολάζουσα μητρόπολις Μαρωνας· ὁ Προύσης Νικόλαος ἐγένετο περὶ τὸ 1327 πρόεδρος Βιζύης (ἰδ. Acta Patriarchatus ὑπὸ Miclosich τόμ. Α') ὁ δὲ Ἀμασειᾶς Μιχαὴλ ἀναφέρεται περὶ τὸ 1387 ὡς πρόεδρος Μυδίας, τῆς διοικήσεως τῆς ἐπαρχίας Ἀμασειᾶς καὶ οἰκονομίας αὐτῆς ἀνατεθείσης τῷ ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόπῳ Λιμνίων Ἰωσήφ, δίχα τῆς τοῦ ἱεροῦ συνθρόνου ἐγκαθιδρύσεως καὶ τοῦ χειροτονεῖν ἐπισκόπους (αὐτόθι τόμ. Β'). καὶ σύγχρονα δὲ τοιαῦτα παραδείγματα ἔχομεν πρόχειρα, οἷον ὁ Καρπάθου Μεθόδιος ὡς προχηρηματίας μητροπολίτης Βερροίας εἴτα Ρόδου, μετατεθεὶς εἰς τὴν Κάρπαθον ὑπεγράφητο πρόεδρος αὐτῆς, ὁ ἀπὸ Σοφίας μετατεθεὶς εἰς τὴν τῆς Διδυμοτείχου Μητροπόλεως ἐπαρχίαν Μελέτιος ὑπεγράφητο πρόεδρος αὐτῆς κτλ.

Ὁ τίτλος λοιπὸν τοῦ «προέδρου» ἐπαρχίας τινος, ὅστις κατὰ τοὺς ἀρχαίους τῆς Ἐκκλησίας χρόνους ἠδύνατο νὰ ἀπονέμνται εἰς πάντα μητροπολίτην ὡς πρωτεύοντα μεταξὺ πάντων τῶν ἑαυτοῦ ἐπισκόπων, ἀπὸ τοῦ μεσαίωνα καὶ ἐντεῦθεν δίδεται μόνον τῷ μεταλλάξαντι ἐπαρχίαν, ἢ πρὸς τῆ ἑαυτοῦ καὶ ἑτέραν κατ' ἐπίδοσιν προσλαβόντι μητροπολίτην, πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως, ἥτις ἤθελε προκύψει ἂν ἐλέγετο ἀμφοτέρων τῶν ἐπαρχιῶν μητροπολίτης. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς λέξεως «προέδρου».

Περὶ δὲ τοῦ τίτλου «τὸν τόπον ἐπέχοντος» ἐξ ὧν ἐμελέτησα καὶ θετικῶς γινώσκω, πρῶτον κατὰ τὸν μεσαίωνα ἀπαντᾷ οὗτος· διότι πρῶτον περὶ τὸ 1387 φαίνεται ὅτι ὁ ἐπίσκοπος Φιλαδελφείας ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Σάρδεων (τῆς Λυδίας) διατελῶν, τούτου ἐκλιπόντος καὶ τῆς μητροπόλεως Σάρδεων σχολαστάς, προαρχθεὶς εἰς μητροπολίτην (Φιλαδελφείας) ἐπέιχε τὸν τόπον καὶ τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Σάρδεων· κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἐκλιπούσης τῆς μητροπόλεως Κλαυδιουπόλεως ὁ τέως ταύτης ἐπίσκοπος Ποντοπρακλείας τιμηθεὶς εἰς μητροπολίτην παρὰ

τῆς Ἐκκλησίας ἐπέιχε τὸν τόπον καὶ τὰς λοιπὰς προνομίας Κλαυδιουπόλεως· οὕτω καὶ ὁ Ἀτταλείας, τέως ἐπίσκοπος τοῦ Πέργης, τιμηθεὶς εἰς μητροπολίτην, ὡς σχολαστάς τῆς ἐν λόγῳ μητροπόλεως Πέργης, ἔσχε τὸν τόπον καὶ τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Πέργης (ἰδ. Σύνταγμα ἱερῶν κανόνων, τόμ. Ε' σ. 499).

Ἐκ τῶν τριῶν τούτων καὶ ἑτέρων παραπληθίων παραδειγμάτων ἐξάγεται ὅτι ἐκείνῳ τῶν μητροπολιτῶν ἀπενέμετο ὁ τίτλος «τὸν τόπον ἐπέχων», ὅστις πρότερον ἐπίσκοπος ὦν μητροπολίτου τινος, εἴτα ἐκλιπόντος τούτου καὶ τῆς μητροπόλεως αὐτοῦ σχολαστάς, προήγεται εἰς μητροπολίτην, ἀπονεμομένων αὐτῷ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῶν προνομίων τῆς σχολαστάς μητροπόλεως.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τοὺς ἐν τοῖς μετέπειτα χρόνοις μητροπολίτας Οὐγγροβλαχίας καὶ μέρους Οὐγγροβλαχίας, ὧν ὁ μὲν ἐπιλοφορεῖτο κατ' ἀρχὰς μὲν «ἔχων τὸν τόπον» τοῦ Νικομηδείας, ἔπειτα δὲ τοῦ «Καισαρείας Καππαδοκίας» ὁ δὲ «ἔχων τὸν τόπον» τοῦ Ἀμασειᾶς, οἴκοθεν ἐννοεῖται, ὅτι οἱ τοιοῦτοι τίτλοι τιμῆς χάριν ἀπενέμενον αὐτοῖς. Μὲννῃμαί δὲ καλῶς ὅτι ἐπὶ τῆς Αἰς πατριαρχείας τοῦ αἰδίου Ἀνθίμου τοῦ ΣΤ', ἐνδημίας ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁ μητροπολίτης Οὐγγροβλαχίας Νήφων, προῦκάθησε τοῦ Ἐφέσου Ἀνθίμου, τοῦ Ἡρακλείας Διονυσίου καὶ ἑτέρων μητροπολιτῶν ἐν ἰδιωτικῇ συναναστροφῇ αὐτῶν μετὰ τοῦ πατριάρχου ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Συνοδικοῦ, τοῦ μητροπολίτου Καισαρείας ἀποδημοῦντος εἰς τὴν ἑαυτοῦ παροικίαν· ἔλαβε δὲ χώραν τοῦτο μετὰ προηγουμένην ἰδιωτικὴν μεταξὺ τῶν ἀρχιερέων καὶ τοῦ πατριάρχου σύσκεψιν καὶ συζητήσιν, καθ' ἣν ἀπεφασίσθη νὰ προκαθεζῆται ὁ εἰρημένος κατὰ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει διατριβὴν αὐτοῦ ἐν οἰαδῆτινι ἐπισήμῳ ἢ ἰδιωτικῇ συνεδριάσει, καθ' ἣν, τυχόν, καὶ οὗτος ἤθελε παρευρεθῆ, ἅτε τῆς Ἐκκλησίας τιτλοφορούσης καὶ ἐπιγραφούσης αὐτόν, ὡς «ἐπέχοντα τὸν τόπον» τοῦ Καισαρείας Καππαδοκίας. Σφάλλεται ἄρα ἢ ἐν Βουκουρεστίῳ συνελθοῦσα τῷ 1882 Νοεμβρίου κγ' Ρουμανικῆ συνόδου, ἥτις ὑπὸ μελέτην θέισα τὴν ὑπὸ ἡμερομ. ιε' Ἰουλίου 1882 πατριαρχικὴν καὶ συνοδικὴν ἐπιστολὴν, δι' ἧς ἢ Μ. Ἐκκλησία ἐποιήσατο παρατηρήσεις περὶ τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ γενομένης τελετῆς καθαγιασέως ἁγίου Μύρου καὶ ἐν ἧ κατὰ τὸ κρατῆσαν ἔθος ὁ μητροπολίτης Οὐγγροβλαχίας ἐπιλοφορεῖτο ὡς «ἐπέχων τὸν τόπον» τοῦ Καισαρείας Καππαδοκίας, ἐν συνοδικῷ αὐτῆς πρακτικῷ δικαιολογούμενη περὶ τῆς ἐν λόγῳ καθαγιασέως τοῦ ἁγίου Μύρου, ἀπέδειξε τὴν παντελῆ αὐτῆς ἄγνοιαν τῆς ἀνέκαθεν πράξεως τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ψέξασα τοὺς τῷ Μητροπολίτῃ Οὐγγροβλαχίας ἀπονεμομένους τίτλους, ὡς «τὸν τόπον ἐπέχοντι» τοῦ Καισαρείας Καππαδοκίας, καὶ χαρακτηρίσασα αὐτοὺς ὡς οὔτε ἐννοίαν τινα ἔχοντας, οὔτε πρακτικὴν τινα χρῆσιν. (Ἐκθεσις τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ ἐπαρχιακῆς Συνόδου ἐν Ἀνατολ. Ἀστέρι ἐτους ΚΒ' περιόδ. Β'. σ. 239).

Ὁ Καρπάθου Μεθόδιος, ὁ ἀνωτέρω μνημονευθεὶς, τῷ 1862, πρόεδρος τῆς τότε ἀρχιεπισκοπῆς Καρπάθου διατελῶν, ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τῶν Ἐθνικῶν Κανονισμῶν καὶ τῇ διαρρυθμίσει τοῦ Ἐκκλ. Συνταγματίου ἦτοι τοῦ Καταλόγου τῶν τάξεων τῶν μητροπο-

λιτών, προσκληθείς ὡς μέλος συνοδικὸν καὶ ἐνδημί-
σας ἐν Κων/πόλει ἐδικαιώθη ὑπὸ τοῦ τότε Κων/πό-
λεως πατριάρχου αἰδίου Ἰωακείμ· τῷ ΒΟΥ καὶ τῆς
ιεραῆς Συνόδου, ἥς μέλος ἐτύγχανον καὶ ὁ ὑποφαινώ-
μενος, ἵνα ἐν ταῖς συνεδριάσεσιν προκἀθῆται καὶ ἐν
ταῖς χοροστασίαις προστάται τοῦ Λαοῦ Στεφάνου
καὶ τῶν μετ' αὐτὸν μητροπολιτῶν, ἄτε φέρων
ἐν χερσὶ συνοδικὸν πιττάκιον, ἀπονέμον αὐτῷ τὸ
προνόμιον τοῦ «ἔχειν τὸν τόπον» τοῦ Βεροῖας.

Ταῦτα κατ' ἐμὴν ταπεινὴν γνώμην τὰ περαιτέρω
ἀπόκειται εἰς τὴν βαθεῖαν κρίσιν τῶν πεφωτισμένων
μελῶν τῆς Ἐταιρίας, ἥς τὰς ἐμβριθεῖς μελέτας καὶ
σπουδαίας ἐργασίας οὐ διαλείπω μετ' ἐνδιαφέροντος
παρακολουθῶν καὶ ἐγκαρδίως ἐπευλογῶν.

Ἐξαιτούμενος δὲ τὴν χάριν καὶ εὐλογίαν τοῦ παν-
σόφου Θεοῦ ἐπὶ πάντα τὰ ἐντιμα μέλη τῆς φιλομού-
σου ἑταιρίας, διατελῶ

Ἐν Ἀμοσῷ τῇ 14 Ἀπριλίου 1893.

ὑπερένθερος πρὸς Θεὸν εὐχέτης ὑμῶν
καὶ προθύμος

† Ὁ Ἀμασεὶας Ἀνομιος.

Β'.

Ἀπόσπασμα ἐπιστολῆς τοῦ ὀδωτάτου ἱερέως

x. AUVRAY.

... Περὶ τοῦ τίτλου «προέδρου» ταῦτα καὶ
βραχύτατα. Ἀνέγγων παρὰ Δουκαγγίῳ· «Πρόεδρος
Ἀντιοχείας, . . . Λαοδικείας, . . . τῶν Ἐφεσίων, . . .
Δορυλαίου, . . . τῆς Κωνσταντινουπόλεως, . . . τῆς
Ρώμης». Θεοδώρητος, ὡς εἶπε, τὸν τίτλον ἐκείνον
πᾶσι τοῖς ἐπισκόποις ἀδιακρίτως ἀπένευμε γράψων
(Ἐκκλ. ἱστορ. Βιβλ. Δ')· «Πρόεδρος ταῖς δευμέναις
ἐκκλησίαις προεβάλλετο». Ἰσως δ' ἐν τοῖς κάτω
χρόνοις οἱ ἐξαρκουσῶν τινῶν ἐκκλησιῶν ἐπίσκοποι,
χωρὶς τῶν λοιπῶν, ἐκαλοῦντο πρόεδροι. Συλλογῇ τις
πάντας τοὺς τόπους τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας,
ἐν οἷς ὁ τίτλος τυγχάνει, συνέχουσα ἠθέλην ἀναφω-
τίξει τοῦτο τὸ ἐκζητήμα· ἔργον ὄντως προχειρότατον.

Ἄλλο δ' ἐστὶν ὅτι ὁ Ἡρακλείας μόνος τῷ τίτλῳ
«προέδρου» ἐτιμήθη ἐπὶ τοῦ Ἀγρυοῦκου Παλαιολό-
γου. Τότε γὰρ κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ αὐτοκράτορος
ἐκείνου ὠνομάσθησαν ὁ τῆς Καισαρείας τῆς Καππα-
δοκίας ὑπέρτιμος τῶν ὑπερτίμων καὶ ἐξαρχὸς πάσης
Ἀνατολῆς,

ὁ τῆς Ἐφέσου ὑπέρτιμος καὶ ἐξαρχὸς πάσης Ἀ-
σίας,

ὁ τῆς Ἡρακλείας πρόεδρος τῶν ὑπερτίμων καὶ
ἐξαρχὸς πάσης Θρακίης καὶ Μακεδονίας,
τριακόνητα δύο μητροπολίται ὑπέρτιμοι καὶ ἐξ-
αρχοι,

οἱ ἄλλοι μητροπολίται ὑπέρτιμοι,
οἱ ἀρχιεπίσκοποι, οἱ ἄλλοι οὐδεὶς ἐπίσκοπος ὑπε-
τάσσετο ὑποταγμένοι αὐτοῖς οὐδὲν ἄλλῳ μητροπό-
λιτῇ, «ἀγιώτατοι».

Ὅθεν ἐν τῷ ὑμετέρῳ συγγράμματι (Συμβολαίαις τὴν
ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας Ἀθηνῶν σελ. 144, στίχ. 4)
ἀναγινώσκειται «τοῦ τε Ἡρακλείας καὶ προέδρου
τῶν ὑπερτίμων».

Περὶ τῶν τίτλων ἐκείνων μετῴτερον τὴν τῶν ἑλλ-

νικῶν ἐπισκόπων ἐπιστολῆν πρὸς τὸν πάπαν Γρη-
γόριον Ι' ἵνα μαρτυρῶσι τὴν ἐαυτῶν αὐτῷ ὑπακοήν
περὶ τῆς εἰρήνης τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Μετῴτερον καὶ
τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ τοῦ πατριάρχου Βέκ-
κου σύνοδον.

Τίτλος «τόπον ἐπέχοντος». — Βαλσαμῶν ἐν ἐκθέσει
τοῦ Β' κανόνος τῆς Α' ἐν Κωνσταντινουπόλει οἰκου-
μενικῆς συνόδου, εἰ μὴ ἀπατώμαι, γράφει ὅτι ἐξεστὶν,
ἐνεκα αἰτιῶν τινῶν, προστιθεῖν ἄλλοις ἐπισκόποις
τὰς ὑπὸ τῶν ἐθνῶν κεκρατημένας ἐκκλησίας. Τοῦτο
γὰρ αἱ σύνοδοι συνεχώρησαν ἐπεικεῖα τινὶ ἀναγκαίᾳ
κεχωρημέναι. Καὶ δὴ καὶ ἐξῆν τῶν δύο ἐπισκόπων ἐ-
κείνων ἐπὶ τοῖς θρόνοις τῶν ἐντραπειδῶν αὐτοῖς
ἐκκλησιῶν καθέζεσθαι. Τοῦτω συνομολογεῖ ὁ, τι Βαλ-
σαμῶν ἐπιλέγει· «Ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει σύνοδος
δέδωκε τῷ μητροπολίτῃ Ναζιανζοῦ τὴν ἐκκλησίαν
Ἀγκύρας». Ἄγνοῶ τίς αὕτη ἡ σύνοδος. Ὅμως ἦσθιν
ὁ πατὴρ Lequien (Oriens Christianus) ὅτε Βαλσαμῶν
ἠκμαζεν, αἱ ὑπογραφαὶ τῶν μητροπολιτῶν τοῦ τε Να-
ζιανζοῦ καὶ τοῦ Ἀγκύρας ἐχωρίζοντο. Μετὰ δὲ τὴν
κατὰπτωσιν Ναζιανζοῦ οἱ τῆς Ἀγκύρας μητροπόλι-
ται διέμειναν. Νομίζω ὅτι μετ' ὀλίγον, ἐπὶ τῶν τούρ-
κων, ἡ ἐκκλησία τῆς Ἀγκύρας ἐδόθη τῷ Σεβαστείας,
ἐπεὶ ἐν τῷ ὑμετέρῳ συγγράμματι (Συμβολαίαι, κλπ. σελ.
114, στ. 5) ὁ Σεβαστείας καλεῖται (τῷ 1465) «τὸν
τόπον ἐπέχων τοῦ Ἀγκύρας». Ὅθεν οἰοῦμαι ὅτι οἱ
τόπον ἐπέχοντες παρωμοιοῦντο τὰ πολλὰ τοῖς παρ'
ἡμῶν in partibus infidelium καλουμένοις ἐπισκόποις.
Οἱ λατινοὶ ἐπίσκοποι in partibus ἀξίωμα μόνον ἔ-
χουσιν ἄνευ δικαιοδοσίας.

Μετῴτερον τὸ σύγγραμμα τοῦ πατρός Lequien «O-
riens Christianus», καὶ τὸ τοῦ πολυμαθεστάτου ἡμῶν
κανονογράφου Θωμασσίνου, ὅσπερ πολλὰ ἀπὸ τοῦ
Βαλσαμῶνος ἀναφέρει· «Ancienne et nouvelle disci-
pline de l'Eglise», Paris, 1725.

Ὅλος ὑμέτερος, πολυμαθεστάτε κυρίε,
ἐν ἀγάπῃ καὶ Χριστῷ

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΩΒΡΑΪ
ἱεραμείχης τοῦ ἁγίου Ἰωσήφ.

Παρατηρήσεις πρόχειροι ἐπὶ τοῖς τίτλοις τουτοῖς
ὑπὸ ΜΑΝΟΥΗΛ ΓΕΔΕΩΝ.

Προέταξα ἐπιτιμῶς, ἀγαπητοί, τὴν ἐπιστολῆν,
ἣν ἐπεμψέ μοι ὁ πανοσιώτατος ἐν Ρωμῆν πρεσβύτε-
ρος καὶ φίλος μου Emmanuel Auvray, ὅπως ἐπιτρα-
πῆ μοι βραχυλογία τις ἐν τῇ ἀγαθοδοσίᾳ περὶ τί-
τλων ἄλλοτε μὲν ἐχόντων τινα σημασίαν, ἤδη δὲ
μυθεμίαν ἐννοίαν. Ὅλίγα μέλλω ὑποβαλεῖν ἡμῖν
ἐπὶ τοῦ νέου ἑπτάματος, ὅσπερ εἰσήγαγεν ὁ φίλτατος
ἐταίρος κ. Ἡ. Ἀλεξανδροῦς.

Νομίζω ὅτι ἡ λέξις «πρόεδρος» ἔγκεν ἀμαθίας
περὶ τὴν ἱστορίαν καὶ τὸ κανονικὸν δικαίον κορυφω-
θείσης ἐν τῷ αἰῶνι ἡμῶν ἐλάμβανε σημασίας διαφό-
ρους, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ Β' Κανόνος τῆς Β' οἰκουμενικῆς
Συνόδου οὐδαμῶς ἐξηγῆται, μήτε εὐνοοῦται τοῦ τι-
τλου ἢ χορηγῆσις. Ὁ Κανὼν οὕτως θεομιθεταί περὶ
τῶν ὑπερ διαίκτην ἐπισκόπων, ταῖς ὑπερτίμοις ἐκ-
κλησίαις μὴ ἐπιέναι, μὴδὲ ἀναγεῖν τὰς ἐκκλησίας·
ἀλλὰ κατὰ τοὺς κανόνας, τὸν μὲν Ἀλεξανδροῦς ἐπί-
σκοπον τὰ ἐν Αἰγύπτῳ μόνον οἰκονομεῖν, τοὺς δὲ

τῆς Ἀνατολῆς ἐπισκόπους τὴν Ἀνατολὴν μόνον διοικεῖν . . . κτλ. Ἀκλήτους δὲ ἐπισκόπους ὑπὲρ διοικήσιν μὴ ἐπιβαίνειν ἐπὶ χειροτονία, ἢ τισὶν ἄλλαις οἰκονομίας ἐκκλησιαστικαῖς κτλ. Ὁ ἐρμηνευτὴς Βαλσαμῶν ἐξηγεῖ ἐνταῦθα, μᾶλλον δὲ εἰκάζει ὅτι «τὸ προσηνωθῆαι κατὰ λόγον οἰκονομίας ἐκκλησιαστικῆς ἐτέρας ἐκκλησίας, ὑπὸ ἐθνῶν κατεχομένης, ἀπὸ τοῦ παρόντος κανόνος, ὡς ἔοικεν, ἐνδέδεται· αὐτῆς γὰρ ἢ ἐν Κωνσταντινουπόλει σύνοδος δέδωκε τῷ μητροπολίτῃ Ναζιανζοῦ τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ἀγκύρας».

Ἡ λέξις «προσηνωθῆαι» δυνατόν ἔστι ὁδηγήσθαι ἡμᾶς εἰς τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος. Βεβαίως οὐδεὶς λόγος περὶ μεταθέσεως ἀπὸ μιᾶς ἐπισκοπῆς ἢ μητροπόλεως εἰς ἕτεραν. Τὸ κακὸν τῶν μεταθέσεων, οἷός οἱ τελευταῖοι χρόνοι καθιέρωσαν, δηλοῦν μὲν κριτεσάτων καὶ πέντε, ἔχει τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ ΙΒ' αἰῶνος. Ἀκανόνιστος εἰ μὴ καὶ πρώτη καὶ ἀνομιώτατη μετάθεσις ἐγένετο ἐπὶ Μιχαὴλ τοῦ Ἀρχιᾶλου, (1167—1177) ἐφ' οὗ, συνόδου τοπικῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει βεβαίως συγκροτηθείσης, ἐν ἧ παρῆσαν οἱ πατριάρχαι Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων, Μιχαὴλ ὁ Ἀμασειᾶς, ὅστις «καθὸ σχολάζων» εἶχε λάβει «καὶ τὸν τόπον τοῦ Ἀγκύρας», μετετέθη τότε εἰς τὴν Κεραισσῦντα. Εἰτὰ ἕτερα ἢ τοῦ μοναχοῦ Πεντακτένη ἢ Πενταῖα ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Νικήτα Μοντάνη, ὅστις μετήγαγεν αὐτὸν εἰς Λαμνὸν ἀπὸ Ῥωδιῶν· μετὰ μικρὸν μετετέθη εἰς Μαρώνειαν. Συγχρόνως δὲ καὶ Νικηφόρος ὁ Γαγγρῶν, ὃν ἄμα καὶ ἠγοῦμενος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει μονῆς Κοσμιδίου καὶ «σχολάζων», ἔλαβε τὴν μητρόπολιν Ἀμάστριδος· ὁ Λεοντοπόλεως «καθὸ σχολάζων» τὴν Ἀρκαδιούπολιν· ὁ Ἀλεξίουπόλεως «σχολάζων» ἔλαβε τὴν Ἀβυδὸν, ὕστερον καὶ τὴν Ἄσπρω· τοιαύτας τινὰς μεταθέσεις, ἢ ἐπισταμένη τῆς ἱστορίας ἔρευνα δεικνύσιν οὐχὶ μεταθέσεις ὡς σήμερον ἐννοοῦμεν, ἀλλὰ προσωρινὰς συνενώσεις, δύο ἐπισκοπῶν ἐν ἐνὶ προσώπῳ. Παρατηρητέον ὅτι κατὰ τὸν ΙΒ' αἰῶνα, ὅτε περὶ τὸ τέλος αὐτοῦ ἐγράφη τὸ ἀδ ἢ λ ο υ Σ η μ ε ἰ ὡ μ α π ε ρ ἰ μ ε τ α θ ἔ σ ε ω ν (ἀνάγνωθι ἐν τῷ μ β' τοῦ Συντάγματος Ράλλη καὶ Ποτλῆ ἀπὸ σελίδος 391—394), ὁ σχολάζων, ἦτοι ὁ χειροτονούμενος καὶ μὴ γινόμενος δεκτὸς ὑπὸ τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ, ἢ μὴ δυνάμενος ὁπωσδήποτε ἔνα μεταβῆ εἰς τὴν λαχοῦσαν αὐτῷ παροικίαν, «καθὸ σχολάζων» ἐλάμβανεν ἕτεραν ἐπισκοπὴν ἢ μητρόπολιν. Οὐτε βεβαίως ἐλογίζετο τὸ τοιοῦτο μετάθεσις, κατὰ τὴν σημερινὴν ἐκδοχὴν τῆς λέξεως· τοιαύτην μετάθεσις καὶ μάλιστα ἀκανόνιστος ἐθεωρήθη ἢ τοῦ Θεολόγου Γρηγορίου ἀπὸ Ναζιανζοῦ εἰς Κωνσταντινούπολιν μετάδοσις, δι' ἣν ἐγένετο καὶ τοσοῦτος τότε λόγος, ἐνφ' ὃ Προκλός, Κυζικίου μὲν χειροτονηθεὶς μητροπολίτης, μὴ δεχθεὶς δ' ὑπὸ τῶν Κυζικηνῶν, διέμεινεν ἐν Κων/πόλει (426—434) καὶ πατριάρχης ἀνεδείχθη κατόπιν. Ἀρα βεβαίως ἦσαν πρὶν τὰ παραδείγματα «σχολάζοντων» ἐπισκόπων, ἀποκαθισταμένων εἰς τὴν μητρόπολιν· ἀλλ' ὅτε πλέον αἱ περιστάσεις ἤρξαντο παρεμβάλλουσαι πρόσκομμα πρὸς μετάδοσιν τῶν νομίμων ἐπισκόπων εἰς τὰς νομίμους αὐτῶν παροικίας, ἢ Ἐκκλησία, οὐχὶ «κανονικῶς», ἀλλὰ «κατὰ λόγον οἰκονομίας», ὡς ὁ

Βαλσαμῶν λέγει, πρέβαινεν εἰς μετάθεσιν κατὰ τὴν τότε σημασίαν τῆς λέξεως· ὁ Ἀμασειᾶς Μιχαὴλ δὴλον οὖν εἶχε τὸν τόπον τοῦ Ἀγκύρας· ἦν δὴλον ὅτι μητροπολίτης Ἀμασειᾶς, λαμβάνων τὴν τετάρτην τάξιν, ἦν εἶχεν ὁ Ἀγκύρας, οὐχὶ δὲ δωδεκάτην, ἄμα δὲ καρπούμενος τὰ δικαιώματα ἐκείνου· ὁ Γαγγρῶν, καὶ αὐτὸς σχολάζων, δευκνύει ὅτι ἔμεινεν ἐν Κων/πόλει, μὴ δυνάμενος ἔνα μεταβῆ εἰς Γάγγρας· Ἀμάστριδος γενόμενος, ἦν μητροπολίτης Γαγγρῶν, ὡς ἐπίσης ὁ Μιχαὴλ ἦν μητροπολίτης Ἀμασειᾶς· δὴλὰ γε δὴ, ὁ μὲν ἐν Ἀγκύρα μεταβάνων, ὁ δὲ εἰς Ἀμάστριδα ἀναβάνων οὐδὲν ἔνα μεταβῆ εἰς τὸν τόπον τοῦ Ἀγκύρας, διὰ τὸ «κατ' οἰκονομίαν» εἶναι μητροπολίτης τῶν δευτέρων τούτων μητροπόλεων, οὐχὶ δὲ κανονικῶς. Ἡ θέσις αὐτῶν ἦν τρόπον τινὰ μεταξὺ τοῦ κανονικοῦ καὶ τοῦ ἀκανονιστοῦ.

Τὰς τοιαύτας μεταθέσεις ἐδικαιώσεν, ἢ ἐπέβαλεν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἐξήτησε ἔνα εὐκολύνη χάριν τῶν κληρικῶν ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξιος ὁ Κομνηνός, θεσπίσας ἐν μηνὶ Νοεμβρίῳ τῆς Β' Ἰνδικτιῶνος, δηλοῦν τῷ 1093, «ἀπαρμποδίστως ἀρχιερεῖς ψηφίσασθαι εἰς τὰς καθολικὰς ἐκκλησίας τὰς παρὰ τῶν ἐθνῶν κατεχομένας, κἂν οὐ δύνανται καταλαμβάνειν τοὺς λαχόντας τούτοις θρόνους». Ἄλλ' οὐκ ἐδίδοτο διὰ τῆς Νεαρῆς τοῖς οὕτω δύο μητροπόλεις ἔχουσι μῆτε τὸ ὄνομα προέδρου, μῆτε κἂν ὁ τίτλος «τόπον ἐπέχοντος». Ὁ τίτλος οὗτος νομίζω ὅτι ἦν τίτλος τιμῆς, συνεπάγων τὸ δίκαιον τοῦ κατὰ τὰς ἱερουργίας καὶ τὰς συναθροίσεις προϊστάσθαι μητροπολιτῶν τῶν ὁ Ἀμασειῶς «ἐπέχων τὸν τόπον» τοῦ Ἀγκύρας ἐκαθέζετο βεβαίως οὐχὶ δωδεκάτος, ἀλλὰ τέταρτος· ὁ Οὐγκροδλαχίας «τόν τόπον ἐπέχων» τοῦ Καισαρείας Καππαδοκίας εἴπερ ἐπεθύμει ποτὲ ἔνα μεταβῆ εἰς Καισαρείαν ἦν ἀδύνατον ἔνα μετάσχη τοῦ δικαίου τῆς ἐν τῷ ἱερῷ συνθρόνῳ ἐγκαθιδρυσέως μῆτε τῶν λοιπῶν δικαίων τοῦ Καισαρείας μητροπολίτου. Τὰ παραδείγματα ταῦτα σπανίζουσιν, ἀλλὰ κατὰ τὸ πλεῖστον — ἐν ὑπάρχει πλεῖστον ἐν τῇ ὀλιγότητι — δευκνύουσιν ὅτι μηδεμίαν πραγματικὴν ἐξουσίαν ἱερατικὴν ἔδυνάτο ν' ἀσκήσῃ ὁ «τόν τόπον ἐπέχων» ἐπὶ τῆς ἐπεχομένης μητροπόλεως. Οὐτε ἐν μεγάλας καὶ οἰκουμηνικαῖς Συνόδοις ὁ μοναχὸς ὁ τόπον ἐπέχων ἢ «πληρῶν τόπον» πατριάρχου ἔδυνάτο κατὰ τὰς ἱερουργίας ἔνα προκαθεσθῆ τοῦ Ἀλεξανδρείας λ. χ. ἢ τῶν μητροπολιτῶν καὶ τῶν ἐπισκόπων.

Συγγέονται, βλέπετε, τὰ περὶ τοῦ ἐνός τίτλου λεγόμενα πρὸς τὰ περὶ τοῦ ἑτέρου, ἀλλ' ἀδύνατον ἔστι νὰ ἀποσπασθῶσιν ἀπ' ἀλλήλων· ἐπειδὴ δὲ τὰ περὶ τοῦ τίτλου «τόπον ἐπέχοντος» εἰσὶν ἢ τοῦλάχιστον φαίνονται μοι καὶ μᾶλλον εὐληπτα καὶ μᾶλλον ἀπαιτοῦντα λόγον βραχύν, καλὸν ἔνα προταχθῶσιν.

Ὁ τίτλος ἔχει ἱστορίαν βραχείαν, ὁ περὶ τούτου λογαριασμὸς ὀλίγα κονδύλια ἀριθμεῖ, καὶ τούτων δύναμαι ἔνα ὑπομνήσω ὑμῖν τὰ πλείω. Εὐρίσκω τὸν τίτλον κατὰ τὸν ΙΒ' αἰῶνα καὶ κυρίως ἔκτοτε «τὸν τοῦ Ἀγκύρας τόπον» μᾶλλον ἔξινον λόγον, κατὰ τὰς ὀλίγας ὑπ' ὅψιν μου πηγὰς· οἷον ὁ Ναζιανζοῦ ἐπὶ Βαλσαμῶνος εἶχε τὸν τόπον τοῦ Ἀγκύρας· ἐχωρίζοντο βεβαίως αἱ δύο μητροπόλεις αὗται, φαίνεται δ' ὅτι μὴ δυνάμενος εἰς Ναζιανζὸν ἔνα μεταβῆ ἔλαβε

καὶ τὴν Ἀγκυραν· ὁ δὲ Μιχαὴλ Ἀμασειας ἐπέιχε καὶ αὐτὸς τὸν τόπον τοῦ Ἀγκύρας. Τῷ 1465 ὁ Σεβαστείας (μὴ ὑπαρχούσης πραγματικῶς) ἐπέιχε τὸν αὐτὸν τόπον. Τῷ 1484 ὁ μητροπολίτης Θεσσαλονίκης ἐπέιχε τὸν τόπον τοῦ Ἀγκύρας (Ἐπ. Σταματιάδου Ἐκκλ. η. σ. Σὺ λ λ ε κ τ α· σελ. 20. Χύχα περὶ τοῦ πρωτείου τοῦ πάπα· ἐν προλεγόμενοις). Ἐν τούτοις φρονῶ ὅτι ἡ μητρόπολις Ἀγκύρας οὐδέποτε διετέλεσεν ἄμιοις ἀρχιερέως κανονικοῦ, ὡς οὐδ' ἡ μητρόπολις Καισαρείας Καππαδοκίας, ἥτις εἶχε μητροπολίτην, οὐ τὸν τόπον ἐπέιχε ὁ Οὐγκροβλαχίας, ὡς οὐδ' ἡ μητρόπολις Ἐφέσου, ἔχουσα καὶ αὕτη μητροπολίτην, οὐ τὸν τόπον ἐπέιχε, ὡς ἐλέγετό ποτε, ὁ μητροπολίτης Τραπεζοῦντος· (Σύνταγμα Ἱερῶν Κανόνων, τόμ. Ε', σελ. 492). Ὅτι ὁ τίτλος ἦν κυρίως ἀπὸ τοῦ ΙΔ' αἰῶνος τιμητικὸς δευκνύει τὸ ἀπὸ τοῦ 1293 ἐκδεδωμένον χρυσόβουλλον Ἀνδρονίκου Παλαιολόγου περὶ τῶν δικαίων καὶ προνομιῶν τοῦ μητροπολίτου Μονεμβασίας, περὶ οὗ, προβιβασθείσης τῆς μητροπόλεως εἰς δεκάτην ἀπὸ τριακοστῆς τετάρτης, διέταξεν ἵνα ἐπέχη «τὸν τόπον τοῦ Σίδης», εἰ καὶ τὸν τόπον τοῦ Σίδης ἐπέιχε κατὰ ὀκτώβριον τοῦ 1474 ὁ Σωζοπόλεως Ἀθανάσιος, ἐνῶ ὁ Μονεμβασίας, πάντως ἐπὶ ἐκπομπῆς καὶ τῶν τίτλων αὐτῶν, ἀνῆλθεν εἰς τὸ ναδίρ τῆς δόξης, κτησάμενος τὸν τόπον τοῦ Ἱεροσολύμων, ὡς ἐν τῷ Σύνταγματίῳ τοῦ Χρυσάνθου Ἱεροσολύμων φαίνεται. Τῷ 1488 ὁ Μελενίκου Γρηγόριος ἐπέιχε τὸν τόπον τοῦ Σάρδεων, τῷ δὲ 1561 Ἰωάσαφ ὁ Εὐρίπου ἐπέιχε τὸν τόπον τοῦ Κυζίκου. Ὡστε οἱ τίτλοι ἐδίδοτο τιμῆς ἕνεκα, καὶ πολὺ πιθανῶς ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ἀπὸ μητροπόλεως ἀνωτέρας τῆ τάξεως ὑπεδιβάζετο τις· τοῦ τοιοῦτου, κατ' ἐμέ, κανόνος ἐξαιρετικῆς ἐγένετο διὰ τὸν Οὐγκροβλαχίας καὶ τὸν Μονεμβασίας, τῆ διαφορᾷ μόνον ὅτι ἡ μὲν Καισαρεία ἔσωζε καὶ ὄνομα, καὶ πληθυσμὸν καὶ τιμὴν ὀρθοδόξου παροικίας, ἡ δὲ μητρόπολις Σίδης ἀπὸ πολλοῦ ἐξηλείφθη ἐκ τοῦ ἐνεργεῖα Τακτικοῦ, πολὺ πιθανῶς ἀπὸ τοῦ 1397. Ἐγραψά τινα, σχεδὸν ἔχοντα πρὸς τὸ ζήτημα, ἐν διατριβῇ μου ἐπὶ τοῖς Σφάλμασι τῶν Ἐπισκοπικῶν Καταλόγων ἐν Β' τόμῳ τοῦ περιοδικοῦ «Κήρυκος».

Σήμερον οὐδὲν πλεον ἀπονέμεται τίτλον «τόπον ἐπέχοντος», καίτοι προδιήλθε εἰς τὸν Πετροπολίτικῶς ἀνήκει τὸ δίκαιον τὸ τέως ἰδιάζον τῷ Οὐγκροβλαχίας, ὁ δὲ Ἀθηνῶν ἔδει ἵνα ἐπέχη τὸν τόπον τοῦ Ἐφέσου. Συμπεραίνω ὅτι ὁ τίτλος ἦν τίτλος τιμῆς, καὶ ὅτι μόλις ὀλίγα παραδείγματα παρέχει ἡμῖν πρὸς λύσιν τῆς ἐρωτήσεως ἡ ἱστορία.

Ὁ τίτλος «προέδρου» γίνεται μοι πολὺ συνεχῶς ἀνεξήγητος. Εὐρίσκω λόγον χάριν τῷ 1488 Θεοφάνην μητροπολίτην πρῶτον Σουγδαίας ὑπογραφόμενον «προέδρον Νικαίας». Ἡ τάξις, ἣν εἶχεν ὁ Νικαίας ἐν τοῖς Τακτικοῖς, ἦν ὀγδόη τὸ πρῶτον, ἀπὸ δὲ τοῦ ΙΔ' αἰῶνος τετάρτη· ὁ δὲ Σουγδαίας ἔμενε πολὺ ὀπίσω, ἐννενηκοστὸς ἔκτος ὢν, τῷ δὲ 1488 ἴσως μὴ ὑπάρχων. Κατὰ τοὺς ἡμετέρους χρόνους, ἀφ' οὗ μετετίθεντό τινες εἰς τρεῖς μητροπόλεις, τὴν τετάρτην ἐλάμβανον ὡς πρόεδροι. Τοῦτο ὅμως οὐδαμῶς ἐξηγείται, ἢτε συγχωρεῖται κἄν, διαμπερῆς κλεῖσι τῶν Κανόνων ὄν. Ὅστις ἀνεγνώ παλαιούς κώδικας, εὐρίσκει δυστυχεῖς ἀρχιερεῖς καθαρινομένους τρεῖς καὶ τετρά-

κις, λαμβάνοντας ἐκάστοτε νέαν μητρόπολιν, ἀλλὰ μὴ ὑπογραφόμενους προέδρους, τοῦθ' ὅπερ δευκνύει προφανεστάτην ἀμαθίαν· ἐφ' ὅσον μάλιστα τινὲς μόλις καθαρινομένοι συνειψήφιζον τὸν διάδοχον αὐτῶν. Ἐννοῶ ἐπίσης τὸν κατὰ τὸ 1667 «πρόεδρον Χίου Ἰγνάτιον» (Βελούδου Χρυσόβουλλα καὶ Γράμματα, σελ. 87) ὄντα πρότερον ἀρχιεπίσκοπον Ἀχρειδῶν, δευκνύοντα δὲ ὅτι πρόεδρος Χίου, ἥτοι εἰδὸς τι μητροπολίτου ὢν, ἐκέκνητο δίκαια αὐτοκεφάλου, δικαιούμενος ἵνα ποιῆται τὸ μνημόσυνον οὐχὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ πατριάρχου, ἀλλὰ «πάσης ἐπισκοπῆς»· λέγω δικαιούμενος, διότι εἴπερ ἐδίαιξεν αὐτὸν πατριάρχης τις ἠδύνατο ν' ἀπουθῆ τὸ δίκαιον αὐτοῦ τοῦτο. Καὶ ὅμως κατὰ τὸ 1689 εὐρίσκω «πρόεδρον Διδυμοτείχου Νεκτάριον» (Νεοκλέους τὸ Κανονικὸν δίκαιον κλπ. σελ. 95), ὅστις πρότερον διοικῶν ἴσως ὑπερόχον τινα κατὰ τὴν τάξιν μητρόπολιν ὑπεδιβάσθη εἰς Διδυμοτείχον. Κατὰ τὰ τέλη τοῦ ΙΖ' καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΗ' αἰῶνος εὐρίσκω μητροπολίτας ἀπὸ ὑπερόχου (κατὰ τὴν ἀριθμητικὴν τάξιν) μητροπόλεως εἰς ὑποδεστέραν μετατιθεμένων καὶ τίτλον φέροντας προέδρου. Γερμανὸς ἀρχιεπίσκοπος Ἀχρειδῶν τὰ Βοδενὰ λαβὼν ὑπεγράφητο «πρόεδρος Βοδενῶν». Δαβὶδ ὁ Καστορίας λαβὼν τὴν μητρόπολιν Δεβρῶν ὑπεγράφητο «πρόεδρος Δεβρῶν»· ὁ δὲ Ζωσιμᾶς Ἀχρειδῶν ὑποδιβασθεὶς εἰς Σιάτισταν ὑπεγράφητο «πρόεδρος Σισανίου» (βλ. Ἐκκλησιαστ. Ἀληθείας τόμ. Γ', σελ. 148—149, καὶ Μ. Ι. Γεδεῶν «Κανονικὰς Διατάξεις», τόμ. Α', σελ. 122). Προέδρους ἐν τούτοις τοιοῦτους σπανίως εὐρίσκομεν ἐν τοῖς αἰῶσι ΙΗ' καὶ ΙΘ', ἀλλὰ καὶ τῆς ἐν ἀρχαιοτέροις χρόνοις καὶ τῆς ἐν νεωτέροις ἱστορίας τοῦ τίτλου ἐξεταζομένης, τὸ ζήτημα ἔσται ἄλυτον, δυσχερῶς ἐρεθισομένης τῆς καθ' ἕκαστον αἰῶνα ἐκδοχῆς καὶ σημασίας τοῦ τίτλου.

Ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Ἀμασειας ἀναφέρει πολλὰς περιστάσεις, καθ' ἃς ὁ αὐτὸς μητροπολίτης εἶχε δύο ἐπαρχίας· ἀλλὰ τὸ τοιοῦτο βλέπω γινόμενον πολὺ συνεχῶς ἐν τῷ ΙΔ' αἰῶνι, πάντα δὲ τὰ παραδείγματα συνήγαγον ἐν τοῖς «Πατριαρχικοῖς Πίναξι» μου, καὶ ἐκ τούτων οὐδεμίαν ἐποριόμην λύσιν. Τὸν ὀνομαζόμενον ἢ τιτλοφορούμενον νῦν «πρόεδρον» οὐχ οὕτως ὀνόμαζεν ὁ ΙΔ' αἰὼν, ὅστις εἶδε καὶ πατριάρχην οἰκουμενικὸν οὐχὶ μετατιθέμενον ἀπὸ μητροπόλεως εἰς τὴν ὑπερκειμένην τῶν πόλεων, ἀλλ' ἐπιχειροῦντα «σὺλληψιν πολλῶν ἅμα ἐπαρχιῶν». Πῶς λοιπὸν ἦν πρόεδρος τεσσάρων μητροπόλεων ὁ δικαίῳ καὶ κατὰ κανόνες καὶ κατὰ τὴν ἱστορίαν ὢν πρόεδρος πάντων τῶν ὑπὸ τὸ Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως ἀρχιερέων; Εἰ δὲ ὁ μὴ δυνάμενος ἵνα μεταβῆ εἰς τὴν κληρωθεῖσαν αὐτῷ μητρόπολιν ἢ ἐπισκοπὴν ἐλάμβανεν ἕτεραν τινα ἐπισκοπὴν ἢ μητρόπολιν, ὁ ΙΔ' αἰὼν εἶχεν ἐν χρήσει ὄρον ἕτερον· τὸ «κατ' ἐπίδοσιν» λαμβάνειν μητρόπολιν τινα ἢ ἀρχιεπισκοπὴν· ὁ τοιοῦτος ὑπεγράφητο πρόεδρος· δηλαδή, ὁ «κατ' ἐπίδοσιν» λαμβάνων ἐπαρχίαν τινα ἦν οὐχὶ κανονικὸς αὐτῆς μητροπολίτης, στερούμενος τῆς τιμῆς τῆς ἐν τῷ συνθρόνῳ ἐγκαθιδρυσέως. Ὁ μὴ δυνάμενος μεταβῆναι εἰς Μελιτηνὴν (Μαλάτειαν) ἐλέγετο καὶ ἐγράφητο λ. κ. Μελιτηνῆς καὶ π ρ ὀ ε δ ρ ο ς Νικαίας, ἢ Προύσης, ἢ Μαρωνείας,

ἢ τι τοιοῦτον. Ἄλλ' ὁ τοιοῦτος «πρόεδρος» ἀπὸ τοῦ 1606, καθ' ὅσον γινώσκω, ὀριστικῶς ὑπεχώρησεν εἰς τὸν τιτουλάριον ἢ ἐπὶ ψιλῶ ὀνόματι ἐπίσκοπον καθὼς σήμερον λέγομεν. Τῷ 1606, Ραφαὴλ ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, στηριζόμενος εἰς τὴν Νεαράν Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, τοῦ 1093, ἢ ἐμνήσθη ἄνω, ἐψήφισε μητροπολίτην Ματθαῖον Μυρών, μητροπόλεως μὴ ὑπαρχούσης τότε, καὶ φρονῶ ὅτι ἐπρατε κατὰ παράδειγμα προγενέστερον. Οὕτως ἐπραξεν ὁ Δούκαρις μίαν εικοσαετίαν μετὰ τὸν Ραφαὴλ χειροτονήσας μητροπολίτας Σίδης καὶ Συννάδων, καὶ τίς οἶδε τίνων ἐτι τεθνηκυῶν μητροπόλεων ποιμένας καὶ προέδρους, «διὰ τὸ μὴ ἀποσθεσθῆναι τέλεον τὸ τῆς μητροπόλεως ὄνομα». Οἱ πρόεδροι ὅμως οὗτοι ὑπεγράφηοντο οὐχὶ Σίδης, ἢ Συννάδων, ἢ Σεβαστείας μητροπολίται «καὶ πρόεδροι: Βιζύτης ἢ Χίου ἢ Σερρών ἐπὶ παραδείγματι, ἀλλ' ἀπλῶς δι' ἐνὸς ὀνόματος, τοῦ τῆς τεθνηκυίας ἐπισκοπῆς ἢ μητροπόλεως. Τοὺς προέδρους λοιπόν, ἂν ἢ συγκεχωρημένον ἢ εἰλωμεν τοὺς «κατ' ἐπίδοσιν ἐπαρχίαν τινα λαμβάνοντας, πρὸ τοῦ ΙΕ' αἰῶνος, διεδέξαντο μετὰ τὸν αἰῶνα τοῦτον οἱ ἄνευ ἐνορίας οἱ τῆς σήμερον «τιτουλάριοι» ἐπίσκοποι. Νῦν ὅμως ὁ τίτλος «πρόεδρος» κέκμηται σημασίαν ἄλλοιαν, ἢ μᾶλλον οὐδεμίαν, καὶ καθὸ καταγιγαρισθεὶς καὶ οὗτος, καλὸν ἢ να παύσῃ διδόμενος ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις χορηγοῦσα τίτλους πρέπει ἢ να γινώσκῃ τί δίδει. Ὁ ἀγνοῶν τί ἐστὶ τὸ διδόμενον, ὁ μὴ γινώσκων τί ἐστὶ τὸ λαμβανόμενον, δίδει μηδὲν, καὶ λαμβάνει μηδέν.

ΤΑ ΑΓΙΑΣΜΑΤΑ ΩΣ ΛΕΙΨΑΝΑ ΑΡΧΑΙΩΝ ΝΑΩΝ*

... Πρὸ τῆς ἀπαριθμήσεως τῶν ἁγιασμάτων, τῶν ἐν τε τῷ Βουγιούκ-δερε καὶ τοῖς περίξ κειμένων, θεωρῶ καλὸν νὰ προτάξω, ἐν εἶδει εἰσαγωγῆς, βραχεῖα τινὰ πρὸς ἐμπέδωσιν τῆς γνώμης, ἢν ἐκ τῶν πραγμάτων ἐσχημάτισα, ὅτι ὑπαρχῆς ἁγιασμάτων ὑποθέτει ἐν πολλοῖς τὴν συνύπαρξιν ναοῦ. Λέγω ἐν πολλοῖς, διότι τὴν μέχρις εἰκοσὶ καὶ τριῶν ἁγιασμάτων ἀπαρίθμησιν διαιρῶ εἰς τρεῖς κατηγορίας. Καὶ εἰς μὲν τὴν πρώτην κατατάσσω ἐκεῖνα τὰ ἁγιάσματα σὺν οἷς ἐκείντο, κατὰ τὴν ἐμὴν ταπεινὴν γνώμην, καὶ ναοὶ· εἰς δὲ τὴν δευτέραν, ὅσα ἐν ἀμφιδόλῳ καὶ μετὰ παρακεκινδυνευμένης τιнос τὸλμης παραδέχομαι ναοὶς συνυπάρχοντα· εἰς δὲ τὴν τρίτην, ὅσα νομίζω ὅτι ἐκ τυχαίων περιστάσεων, ἢ ἄλλων αἰτίων ἔνεκα, καθωρίσθησαν ἐν ἀγνώστοις χρόνοις νὰ σεβάζωνται ὡς ἁγιάσματα, ἕνα καὶ μόνον λόγον προβαλλόμενος, ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπάρχῃ παρὰ τὴν θάλασσαν, ἐπὶ ἀλιτέρμονος πεδίου, ἢ εἰς τὰς σχισμάδας ἀπορρώγων βράχων, ὕδωρ γλυκὺ πηγαῖον ἢ ἐκ ρυακίων ὑψιζάνον. Ταῦτα δὲ λέγων καὶ γράφω, ἐπαναλαμβάνω, ὅτι οὐδὲν σπουδαῖον προσκομίζω, ἀλλ' ἐξ ἄλλου δικαιούμαι νὰ ἐμ-

* Ἀνεγνώσθη ἐν τῇ Ἐταιρίᾳ τῶν Μεσαιωνικῶν ἔρευ-
νῶν, κατὰ τὴν περὶ Ἀγιασμάτων συζήτησιν.

μένω εἰς πᾶν ὅ,τι δοκεῖ μοι ὀρθόν, μέχρις οὐ ἕτερός τις, φέρτερος ἐμοῦ, ἀποδείξῃ τὸ ἐναντίον, ἀφοῦ ταῦτα περὶ ὧν γράφω, εἰσὶ νύξ ἀσέλῃνος καὶ πέλαγος εἰκασίων ἀμφιδόλων.

Ἡ μὲν θύραθεν ἱστορία διδάσκει ἡμᾶς, ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων καὶ πρὶν ἢ ἐπινοήσωσι τοὺς ναοὺς, ἀνήγειρον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοὺς βωμοὺς αὐτῶν ἐντὸς τῶν δασῶν καὶ ὑπὸ μεγάλα, ἀμφιλαφεῖ καὶ βαθύσκια δένδρα, Ἄλση καλούμενα· ἢ δὲ ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία διηγείται ὅτι καὶ οἱ Ἰσραηλίται, παρ' οἷς αὐστηρῶς ἀπηγορεύετο ἢ ἀπομίμησις τῶν ἰθῶν καὶ ἐθίμων τῶν εἰδωλολατρῶν, ἐπραττον πᾶν τὸ ἐναντίον, τούτέστιν, ὅχι μόνον περιφρονητικῶς περὶ τῶν ἄλσεων ἐκείνων ὠμίλου, καθὰ ἐν τῇ Γ' τῶν Βασιλειῶν ὁ Κύριος διὰ στόματος τοῦ προφήτου Ἠλίου λέγει: «Ἐγὼ ὑπολέλειμμαί προφήτης τοῦ Κυρίου μονώτατος· καὶ οἱ προφῆται τοῦ ἄλσεος σφόδρα πολλοί», ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ νομοθέτης τοῦ λαοῦ τοῦ Ἰσραὴλ ἀπηγόρευσεν «οὐ φυτεύσεις σεαυτῷ ἄλσεος· πᾶν ξύλον παρὰ τὸ θυσιάστηριον τοῦ Θεοῦ σου οὐ ποιήσεις σεαυτῷ» (Δευτερ. Κεφ. 15'. 21). Ἐν δὲ τοῖς μετὰ τὸν Νόμον χρόνοις παρατηρεῖται, ὅτι οἱ χριστιανοὶ ἀδιαφόρως ἀνήγειρον τοὺς ναοὺς αὐτῶν ἐπὶ ὄρεων ἢ ἐπὶ τόπων πεδινῶν, τινὰς μὲν ἀκάρποις δένδροις καθωραίζοντες, ἄλλους δὲ καὶ ἄνευ τούτου καταλείποντες. Τὸ τοιοῦτον ὅμως δὲν δύναται νὰ λεχθῆ καὶ περὶ τῆς χρήσεως τοῦ ὕδατος, διότι τοῦτο ἔθεωρεῖτο παρὰ πάντων ἀνεξαιρέτως τῶν ἀπ' αἰῶνων λαῶν ὡς καθαρτικὸν καὶ ἀπαραίτητον εἰς πάντα εἰσερχόμενον πρὸς λατρείαν ἐν τόπῳ ἱερῷ. Πρὸς τοῦτο ὑπῆρχε κατὰ τὴν εἰσοδὸν τοῦ ἱεροῦ σκεῦός τι, ἐν ᾧ ἐμπεριείχετο τὸ καθηγιασμένον ὕδωρ, ὅπερ σκεῦος ἐκαλεῖτο περιβραντήριον: «ἀλλ' ὁ μὲν παῖς, δι' οὗ τῆς χειρὸς ἔρει τὸ ὕδωρ, Λακεδαιμονίων ἐστὶ, οὐ μένοι τῶν ἔγε περιβραντηρίων οὐδέτερον». (Ἡροδ. Ι. 51). Πᾶς οἰοσθήποτε εἰσερχόμενος ἐν τῷ Ἀδύτῳ ὤφειλε νὰ νίπτῃ τὰς χεῖρας καλῶς. Οὕτως ὁ Ἐκτωρ παρ' Ὀμήρῳ δὲν θέλει νὰ προσφέρῃ θυσίαν πρὸς τὸν Δία, πρὶν ἢ νίψῃ τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

Χεραὶ δ' ἀνίπτουσιν Διὶ λείβειν αἴθωπα ὄνον
ἄζωμα. (Ἰλιάδ. Ζ'. 266).

Τὸ ἔθος τοῦ μετὰ μείζονος ἀκριβείας ἐθήρειτο ὑπὸ τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ κατὰ ῥητὴν τοῦ Ἰεχωῶ ἐντολῆν νομοθετηθεῖσαν διὰ στόματος τοῦ Μωϋσέως: «Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λέγων· ποιήσον λουτήρα χαλκοῦν, καὶ βάσιν αὐτῷ χαλκῆν, ὥστε νίπτεσθαι. Καὶ νίψεται Ἄαρων καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐξ αὐτοῦ, καὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ ὕδατι· ὅταν εἰσπορεύωνται εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου, νίψονται ὕδατι, καὶ οὐ μὴ ἀποθάνωσι». (Ἐξοδ. Κεφ. Α. 17, 20). Ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς μετέπειτα χρόνοις φαίνεται ἰσχύον τὸ ἔθιμον τοῦτο: «προσερχόμεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφροῖα πίστεως, ἔρραντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς· καὶ λελουμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ, κατέχωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλινην». (Παῦλ. πρὸς Ἐβρ. Κεφ. 10. 22, 23). Καὶ ἀκολούθως ἐν πολλοῖς τῆς Κωνσταντινουπόλεως ναοῖς, ἰδιαίτερος δὲ ἐν τῷ ναῷ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας, ὑ-

ψοῦτο πηγὴ, ἐξ ἧς οἱ πιστοὶ ἴντλουν τὸ διὰ τὸν ἀγγισμὸν ὕδωρ, καὶ ἐφ' ἧς ὑπῆρχεν ἡ γνωστὴ καρικινική ἐπιγραφή «Νίψον ἀνομήματα μὴ μόναν ὄψιν».

Τὰ ὀλίγα ταῦτα, ἐθεώρησα καλὸν νὰ προτάξω τῆς διατριβῆς μου ταύτης περὶ τῶν ἁγιασμάτων, ὅπως καταδείξω ὅτι ἐν ἐκάστῳ ναῷ, εἴτε ἐντός, εἴτε πλησίον, εἴτε ἐντός τῆς περιοχῆς αὐτοῦ, ὄφειλε νὰ ὑπάρχη ὕδωρ, ὅπερ τῇ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ καὶ ἐπιφοιτήσει τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καθαγιαζόμενον, ἐχρησίμευε καὶ χρῆσιμεῦσαι ἐς τὸ διανεκὲς εἰς ἴσιν ψυχῆς τε καὶ σώματος. Τούτου ἕνεκα, καθὰ ἀνωτέρω εἶπον, ἡ ὑπαρξὶς ἁγιάσματος ἐν τινι τόπῳ συνυπονοεῖ ἐν π ο λ λ ο ῖ ς καὶ τὴν ὑπαρξίν ναοῦ.

Ἄκουσίως ἐμύκνυα τὸν λόγον καὶ ἦδη ἄπτομαι τοῦ κυρίου θέματος. Ἄρχομαι λοιπὸν ἀπὸ τῆς συνοικίας Κεφελήκιοι καὶ περιελαύνων πάντας τοὺς μεσογειοὺς κειμένους μέχρι Δομοῦζ-δερεὶ καὶ Φαναρακίου πεδινούς καὶ ὄρεινους τόπους, ἐπιστρέφω ὁπόθεν ἦρχισα μετὰ μακρὰν καὶ ἐπίπονον ὁδοπορίαν. Ἄλλὰ τίς πταίει; Ἐγὼ, παθὼν τὸ τῆς παροιμίας· «Ἄνδρι Λυδῷ πράγματα οὐκ ἦν· ὁ δὲ ἐξελλθὼν εὔρατο».

Ἐν τῇ συνοικίᾳ Κεφελήκιοι, πεντάλεπτον αὐτῆς καὶ ἐν τῷ βάθει τῆς κλιτύος τοῦ ὄρους, εὑρίθαι τὸ ἁγίασμα τοῦ Ἁγίου Νικήτα, ὅπερ, μέχρι πρὸ τριακονταετίας, ἐντός πυκνοῦ δενδρῶνος δαφνῶν, κομάρων καὶ ἄλλων δενδρουλλίων κείμενον, καὶ ὑπὸ συμπλέγματος καρῶν σκιαζόμενον, ἀπετελεῖτο ἐκ μικροῦ παραπήγματος, δυναμένου νὰ προφυλάξῃ ἀπὸ τῆς βροχῆς πολλὰς δεκάδα ἀνθρώπων, ἡ δὲ εἰς τοῦτο ἀπὸ τῆς παραλίας μεταβάσις μετὰ δυσχερείας ἐγένετο, ἐπιπροσδοκούντων βάτων καὶ ἀγρίων ἔρεικῶν καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους κατακειμένων βράχων, ἦδη ὅμως μετεβλήθη εἰς εὐπρόσωπον παρεκκλήσιον, εἰς ὃ συχναῖοι πλειστοὶ, ἰδίᾳ δὲ οἱ ὑπὸ πυρετοῦ κατατρύχοντες ἐνταῦθα παραδέχομαι ἀνενδοιάστως ὅτι ὑπῆρχε ναϊσκος ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Νικήτα, διότι εἰσέτι δάξεται ἀρχαιοτάτη εἰκὼν τοῦ Ἁγίου τούτου, μετενεχθεῖσα ὑπὸ τῶν ἐκ Καφᾶ συνοικισθέντων ὀλίγων Γόθων ἀμαξηλατῶν, ἐκ τῶν πέραν τοῦ Ἰστροῦ ποταμοῦ, κατ' ἀγνωστον ἐποχὴν, καὶ οἵτινες ἐσεβάζοντο τὸν ἅγιον, ἄτε καὶ τοῦτον ἐκεῖθεν ὀρμώμενον, ἀθλήσαντα δὲ ἐπὶ Ἀθαναρίχου, ἀρχοντος Γόθων, ἐν ἔτει 330, ἐν τοῖς χρόνοις Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου.

Κατ' ἔτος, τῇ 15 Σεπτεμβρίου, τελεῖται αὐτόθι πανήγυρις, εἰς ἣν συνέρχονται πολλοί, ἰδίᾳ ἐκ τῶν πέριξ μεσογειῶν χωρίων, καὶ τότε γίνεται λιτανεὶα τῆς εἰκόνης, ἥτις καθ' ἅπαν τὸ ἔτος φυλάσσεται μετὰ πολλοῦ σεβασμοῦ ἐν τῷ παρὰ τὴν θάλασσαν οἰκίδῳ τοῦ ἰχθυοσκοπείου.

Ἐντός τῆς συνοικίας Κεφελήκιοι καὶ εἰς ἀπόστασιν πεντήκοντα βημάτων ἀπὸ τῆς θαλάσσης, πρὸ τριακονταετίας, ἀνασκαπτομένου ἀσκόπως τοίχου τινός, εὑρέθη ἐντός πηλίνου σωλῆνος μικρὰ εἰκὼν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου καὶ ὑπ' αὐτὴν σταγόνες πηγαίου ὕδατος, ὅπερ ἐφέρετο ὡς ἁγίασμα τοῦ ἐκ Θεσσαλονίκης μεγαλομάρτυρος. Καὶ ἡ μὲν εἰκὼν παρεβλήθη ὑπὸ τῆς οικογενείας, εἰς ἣν ἀνήκειν ὁ ἀνασκαφεὶς χώρος, τὸ δὲ ἐκ ταύτης μεῖναν κενὸν μετὰ τοῦ ἀναδρύνοντος, δίκην δακρῶν, ὕδατος κατεχώσθη ἔκτοτε, οὐδ' ἐγένετο τοῦ λοιποῦ περὶ αὐτοῦ λόγος.

Ἐπιθέτω ὅτι ἡ εἰκὼν ἐκεῖνη ἐτέθη ὑπὸ τινος ἀμπελοφύλακος κατασκινουῦντος ἐκεῖ, καθόσον ἅπαντα ἐκεῖνη ἡ γῆνὴ λωρὶς ἀπετέλει σειρὰν ἀμπέλων, ἐξ ὧν οἱ ὀλίγοι ἐκεῖ Βούλγαροι κάτουκοι ἐκαρποῦντο ὠραίας σταφυλάς μέχρι πρὸ ἐξηκονταετίας φημιζόμενας, καθὰ ἐξ ἀκοῆς ἔχω.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΛΕΜΗΣ.

(Ἀκολουθεῖ).

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΑΦΕΝΤΟΥΛΗΣ.

Πάλιν νέαν ὀφθάνουσιν πνευματικὴν ὑπέστη ἡ Ἑλληνικὴ νεότης· πάλιν πάνυ δικαίως θρηνεῖ τὸ ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον τὴν ἀπώλειαν ἐνός τῶν διαπρεπεστάτων καθηγητῶν τῆς ἰατρικῆς σχολῆς, τοῦ Θεοδώρου Ἀφεντούλη.

Ὁ Θεόδωρος Ἀφεντούλης, γεννηθεὶς ἐν Ζαγορᾷ τῇ 13 Αὐγούστου 1824, ἐσπούδασε τὴν ἰατρικὴν ἐν Μονάχῳ, Βιέννῃ καὶ Παρισίους, ἀναγορευθεὶς διδάκτωρ τῆς ἐν Μονάχῳ ἰατρικῆς σχολῆς τῷ 1846. Κατεβθὼν εἰς Ἑλλάδα ἐγένετο ὑφηγητὴς τῷ 1848, τῷ δὲ 1852 διωρίσθη καθηγητὴς τῆς Γενικῆς καὶ Παθολογικῆς ἀνατομίας.

Τῷ 1857 ἀνετέθη αὐτῷ ἡ διδασκαλία τῆς Φαρμακολογίας, ἣν μέχρι ἐσχάτων μετὰ παραδειγματικῆς ζήλου ἐδίδασκε. Πρὸ δέκα δ' ἔτων διωρίσθη καὶ προσωρινὸς καθηγητὴς τῆς Φυτολογίας, ἣν τακτικῶς ἐδίδασκε, προσελκύνων πάντοτε ἀθρόους τοὺς φοιτητὰς εἰς τὰς παραδόσεις αὐτοῦ τὰς σοφὰς.

Πρώτανις τοῦ Πανεπιστημίου ἐξελέγη κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1887—88.

Ὁ ἀείμνηστος Θεόδωρος Ἀφεντούλης διεκρίθη πάντοτε ἐπὶ βαθείαις γνώσεσι καὶ αὐστηρᾷ κρίσει. Ἀκάματος, εἴπερ τις καὶ ἄλλος, τῆς ἐπιστήμης θεράπων, ἐξέδδοτο καὶ συγγράμματα πολλοῦ λόγου ἀξία, Γενικὴν καὶ Παθολογικὴν Ἀνατομίαν, τὴν Φαρμακολογίαν.

Οὐ μόνον δ' ὡς ἰατρὸς διέπρεψεν, ἀλλὰ καὶ ὡς ποιητὴς καὶ λόγιος ἐκδοῦς καὶ φιλολογικὰ Πάρεργα εἰς τρεῖς τόμους.

Τοιοῦτος ἐν ἀτελεῖ σκιαγραφία ὁ ἀνὴρ, ὅστις πολλὰς παρέσχεν ὑπηρεσίας τῇ τε ἐπιστήμῃ καὶ τῷ ἔθνει, ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τοῦ ὁποῦ ἄλλεπαλλήλους αὐτός καὶ ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ συνεισδήνεγκον εἰς φθοράς.

Φιλογενὴς εἰς ἄκρον, μελιχίος, δίκαιος καὶ πρὸ πάντων εὐλκρινὴς, ἠγαπᾶτο παρὰ πάντων τῶν γνωρισάντων αὐτόν, ἰδίᾳ δὲ τῶν μαθητῶν του, οἵτινες ἐγκαταλιπόντες τὰ βάρη τοῦ Πανεπιστημίου ἀποκομίζουσιν ἐτι γλυκεῖαν ἀνάμνησιν τοῦ σεβαστοῦ αὐτῶν διδασκάλου, οὗ ἡ μνήμη ἀλῆστος.

Κ. Κ., ἰατρὸς.

ΤΟ ΒΛΑΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΜΑΪΟΥ.

Α'.

Ὁρχὰ φοίθου αὐγὴ μικρὸν ὑποφώσκει καὶ ἡ πρῶτη ὑποτρέμουσα ἀκτίς, θίγουσα τὴν ἐπὶ τοῦ ὄρους χιόνα, ἐκτῆκει κατ' ὀλίγον τὴν ἄσπιλον αὐτῆς ἐπιφάνειαν. Ἐκεῖ, μακράν, ἐν τῇ πολίγνῃ ἢς σιγὴ ἔτι πληροὶ τὰς ἀγυιάς, εὐσεβεῖς χεῖρες τὴν πύλην τοῦ ναοῦ ἀνοίγουσι καὶ ἐν τῷ πυροσπλάγγῳ θυμιατηρίῳ ἀφειδῶς ρίπτουσι τὸν κηώδη λίθον, οὗ τὸ λευκόφαιον νέφος, τῶν ἐωθινῶν τῆς εὐσεβείας εὐχῶν ἀγνός συνοδός, ἀνέρχεται βραδύ πρὸς τὸν Πλάστην διὰ μέσου ἡρέμου καὶ καθαρᾶς ἀτμοσφαιρας μὴ ταρραχθείσης ἔτι ὑπὸ τοῦ ἀκαθέκτου θορύβου, ὃν προκαλεῖ καθ' ἐκάστην ἢ βέβηλος τῶν ἀφυπνουμένων ἀστῶν πρὸς τὸν ὑλικὸν βίον σπουδή. Σιγὴ, σιγὴ! τὸν οὐδὸν τοῦ ναοῦ ὑπερβαίνει ἡ ἄσπιλος τῆς ἀγνείας ἰέρεια, ἡ λευκὴ ὡς ἡ ἐπὶ τοῦ ἔναντι ὄρους χιῶν· σιγὴ, σιγὴ! εἰσέρχεται ἡ μαργαριτίνη Παρθένος, ἣ ὁ Πλάστης ἄνωθεν εὐνοῦν ἐπιρρίπτει τὸ φωσφόρον βλέμμα καὶ αἱ λευκαὶ αὐτῆς παρεῖαι ἐλαφρῶς ὑπὸ τὸν σπινθῆρά του ῥοδιζόντα ὡς ἡ χιῶν ἐκείνη ὑπὸ τὴν πρῶτην τοῦ ἡλίου πυράν.

Γονυπετεῖ· ἐνοὶ τὰς χεῖρας· προσεύχεται· ἡ θεία αὐτῆς μορφή εὐλαθῶς προσκλίνουσα φαίνεται ὡς ἀβρόν ἀγνείας ἄνθος ἐξαίφνης ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ λυκαυγοῦς καὶ τὸ θάλλπος τῶν ἀργυρῶν λύχων βλαστῆσαν ἐν τῷ ἀγίῳ ναῶ, πρὸς ὃ οἱ μαρμαρόχρυστοι ἐκείνου τοῖχοι μυστικῶς σελαγίζομενοι ἀπευθύνουσιν αἰφνιδίως αἴγλης μειδίαια . . .

Σιγὴ! ὁ ψιθυρός τῆς ἐωθινῆς αὐτῆς εὐχῆς ὡς ὁ φλοῖσθος τοῦ πόρρω κελαρῦζοντος Ἰορδάνου ἤχει!

Χαῖρε, ὦ Πλάστα, ψυχὴ δειλιῶσα παρθένου Σοὶ ψάλλει!

Σὺ, ὅστις χύσας τὸ φῶς εἰς τὴν στέγην τοῦ θείου αἰθέρος, πᾶσαν του πέμπεις ἀκτίνα μὲ ἐν ἡχηρὸν πρόσταγμα Σου· ἄλλην εἰς ἄνθος ὠχρὸν τὴν σφριγῶσαν ζωὴν νὰ τῷ χύσῃ, ἄλλην εἰς πόντιον κῦμα γροῖαν τοῦ φωτὸς νὰ τῷ δώσῃ, ἄλλην εἰς πλάκην νεκροῦ τῆς ζωῆς νὰ τῷ χύσῃ ἐλπίδα, ἄλλην εἰς ὄμμι· ἀσθενὲς νὰ ζηράνη τὸ ῥέον του δάκρυ καὶ ἀπαλείφουσι· αὐτὸ ὡς ἀτμὴν ἐμπροσθέν Σου νὰ φέρῃ!

Χαῖρε ὦ Πλάστα! ἐν σοῦ ἀθώου Σὶ φθάνει τὸ δάκρυ ἐξαγνισθὲν καὶ μὲ τᾶχος ἀκτίνος πετῶν εἰς τὰ ὕψη, καὶ τῆς ψυχῆς μου αὐτὴ ἢ παλμώδης εὐχὴ ἔς Σὲ φθάσῃ ἐγνωμοσύνης ἀτμός, ἐπὶ ἀλλουσαν πτέρυγ' ἀνέμων!

Ὡ Πάτερ, Σὺ εἰς νεφροῦς καὶ καρδίας βυθίζων τὸ βλέμμα! σπεύδω μὲ πόθον πρὸς Σὲ ὅτι τρόμος τὰ ἔνδον μου ἔχει· ἔτ' εἰς τοῦ θῆνου τοὺς κόλπους, αὐτὴν τὴν παραδόξον νύκτα ὄνειρον εἶδον χρυσοῦν χαράν, τρόμον συνάμα ἐμπνέον· εἶδον τὴν βάτον τὴν ἀφλεκταν καὶ φλεγομένην συγχρόνως· ἦτον ἢ φλόξ τῆς λαμπρᾶ καὶ θερμῆ· ἀστραπῆ οὐρανία καὶ οἱ σπινθῆρες ἐπέτων ὡς πίδαξ ἀγνῶν ἀδαμάντων.

Κ' ἔκραξα μόνη: «ὦ, πῶς οἱ χλωρόφυλλοι κλάδοι τῆς βάτου, πεπυρωμένοι σφοδρῶς, οὐδὲ καίονται οὐτ' ἔξοντοῦνται; ποῖα ἀντίθεσις! ὦ! πῶς τὸ πῦρ φέρ' ἢ δρόσος τῶν φύλλων;»

Τότε . . . ὦ, ποῖα στιγμή ἱερά! πῶς ἡ μνήμη μου τρέμει ἀναπολοῦσα αὐτὴν . . . εἶδον ἄγγελον ἕνα ἐμπρός μου· ἔλαμπεν ὅπως ἢ φλόξ καὶ μὲ ἄσματος τόνους μοὶ εἶπε:

«Θαῦμα τοῦ Πλάστου οἰκεῖ ὅπου πῦρ φέρ' ἢ δρόσος τοῦ φύλλου θαῦμα τοῦ Πλάστου θὰ πέσῃ κ' ἐκεῖ ὅπου μέλλει νὰ φέρῃ θεῖον μητρότητας πῦρ τῆς ἀγνῆς παρθενίας ἢ δρόσος!»

Ὡ Πλάστα, Πλάστα! πρὸς τί τὴν ψυχὴν μου πληροῖ τὴν ἀθῶαν ἀγνωστος πόθος καὶ θεία χαρὰ καὶ ἀόριστος μέθη;

ὦ, μὲ τρομάζει τὸ ὄναρ, τὸ ξένον αὐτὸ αἶσθημά μου καὶ ὄνειρώττω μυστηρίον τι εἰς βραχὺ ἀνατέλλον!

Πλήν, οἰαδῆποτε, Πλάστα, κἀν ἢ ἢ ἀγία βουλή Σου, εἶτε τὸ ὄναρ μου ἦτο προκαίθημα, εἶτε ἀπάτη,

ὦ, Σ' ἰκετεύω! εἰς γῆν ἢς ἀνάσσει κακία καὶ πόνος; λύε μὲ πάμφωτον βλέμμα τὰ ἄλυτα σκότη ἐκείνων!

Πάτερ! συνήντησα χθὲς ὄρφανὸν τὴν μητέρα του κλαῖον καὶ παρεκεῖ εἶδον ἄλλην τὸ τέκνον θρηνοῦσαν μητέρα· ἔκλαυσ' ἀπῆλθον . . . μητέρα καὶ τέκνον ἡμπόρουσι νὰ δώσω; . . .

καὶ εἶδον, φεῦ! παρεκεῖ, . . . φρίκη, φρίκη! τὸ χαλῶς μου τρέμει καὶ ἡ καρδιά μου πάλαι . . . οὐδὲν τὸν πατέρα νεκροῦντα!

Τάλας ἠγνῶει τί πράττει . . . μοὶ ἔκλεισι' ἢ φρίκη τὸ ὄμμα· ἄλλως, θὰ ἐβλεπον ἴτως μυρίας σκηναὶς ἐγκλημάτων . . .

Ὡ, Σ' ἰκετεύω, Θεέ! εὐσπλαγγίσου τὴν γῆν τὴν ἀθλίαν· παρηγορίας ἀκτίνα εἰς κλαίουσαν ρίψον μητέρα καὶ εἰς θρηνοῦν ὄρφανόν· καὶ σπινθῆρα φωτὸς μετανοίας καὶ θεοφόρου ἀγάπης εἰς τὸν δυστυχῆ πατρακτόνον!

Ἐσίγησε· τοῦ ἄσματος ἐσθέσθησαν οἱ τελευταῖοι φθόγγοι ὡς φθίνουσα λύρας ἀπήχησις· καὶ ἔτι τὸ μυρίπνον τῆς ἀγνείας ἄνθος, τὸ ἐμψυχον ἄνθος, κλίνει τὴν ὠραίαν κεφαλὴν ὑπὸ μυστηριώδη ἐνθουσιασμοῦ τῆς εὐσεβείας ἐπήρειαν· τὸ βλέμμα αὐτῆς καταλάμπει ἔτι ἢ ἀνάκλασις τοῦ φαινοῦ ὄνειρου καὶ τῆς ἔνδον αὐτῆς φλεγούσης ἱεράς τῆς ἀγάπης πυρᾶς.

Ἄλλ' αἴφνης . . . ὦ περφυρῆς μυστηρίου στιγμή! ὦ! παραδείσιον ἐργηγόρσεως ὄναρ! μύρον ἱερόν, μύρον ἀγνωστον, τὸ δῶμα τοῦ Θεοῦ πληροὶ καὶ λάμπεις ἔπλετος θαμβοὶ τὸ ὄμμα τῆς Παρθένου! Ὁ Γαβροῆλ, αὐτῆς ἐπιστάς καὶ τὰς θείας πτέρυγας σεῖων, τὸ περὶ αὐτὸν χεόμενον αἰθέριον νέφος κινεῖ, καὶ ἰλαρῶς αὐτῇ προσμειδιᾶ . . . πλήν πόθεν τὸ μύρον ἐκχεῖται; ἰδέ, ἐν τῇ χειρὶ κρατεῖ τὸ οὐρανῶθεν δραπὲν πρωτοφανὲς ἦδη ἐπὶ γῆς ἄνθος, τὸ κρίνον τὸ χιονοπέταλον καὶ δι' αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν τῆς Κόρης ἐπιστέφει. Ὡ παραδείσιον κρίνον, ἀχειρόπλοκον τῆς Παρθένου στέμματα, εὐάγγελον ἄνθος δι' οὗ ὁ οὐρανός ἐλπιδὸς ῥῆμα τῆ γῆ ἐλάλησεν! Ὡ κρίνον, τελεία λευκότης, ἄσπιλος ὡς ἡ τελεία Ἀρατὴ ἢ ἀνάσσουσα ἐν τῷ Οὐρανῷ, τῇ θεῖα πατρίδι σου! Ὡ, εὐλογητὸν ἔσο, σὺ τὸ γλυκὺ τῆς χάριτος σύμβολον, καὶ ἡ ὑπερτάτη τῆς Εὐαγγελίας ἡμέρα ὅτε κατὰ πρῶτον ἐπὶ γῆς ἐφάνης!

Καὶ ὁ ἄγγελος δι' ἠδέων μουσικῆς φθόγγων λαλεῖ πρὸς τὴν κρινόσπεπτον Παρθένον!

Χαῖος, Μαρία! Θεοῦ θέλει δύναμις σ' ἐπισκιάσει·
 Πνεῦμα Θεοῦ ἐπὶ σέ καταστάν ἐνοικεῖ ἀοράτως·
 Θαῦμα τοῦ Πλάστου οἰκεῖ ὅπου πῦρ ἢ ἡ δρόσος τοῦ φύλλου,
 θαῦμα τοῦ Πλάστου θά πέτρη κ' ἐκεῖ ὅπου μέλλει νὰ φέρη
 θεῖον μητρότητα πῦρ τῆς ἀγνῆς παρθενίας ἡ δρόσος·
 Λόγος Θεοῦ νῦν ἐν Σοὶ δι' Αὐτοῦ ἐνσαρκούται, Μαρία,
 ὁ τοῦ παντός Βασιλεύς, ἡ Ζωὴ ἡ ἀνάρχος βιοῦσα,
 ἥτις τὸν θάνατον μέλλει δυστήνων βροτῶν νὰ νεκρώσῃ·
 καί, ξένον θαῦμα τῆς γῆς, τοῦρανοῦ τελειότητα πνέον,
 θέλουσιν ἔθνη σ' ὑμεῖς πρώτην, μόνην Παρθένον μητέρα!

Πλὴν σθένονται ἀστραπηδὸν ἡ αἰθερία αἴγλη μετὰ
 τῆς τοῦ ἄσματος ἡχοῦς ἥτις ἐναυλος ἔτι λαλεῖ ἐν
 τῆς ὡσὶ τῆς Μαρίας γονυκλινοῦς, κυπτούσης ἐν ἐν-
 θέῳ ταπεινώσει. «Ὡ, ποῖοι ἀγνωστοὶ ἐν τῇ θειότητι
 αὐτῶν στόνοι χαρᾶς καὶ τρόμου εὐσεβοῦς, εὐγνωμο-
 σύνης, ἀγάπης, λατρείας, ἐντός της κυλινοῦνται
 ἐν ἡ στιγμῇ τὸ χεῖλος αὐτῆς, ἐλαφρῶς ὠχρίων, ψελ-
 λίζει: «Γένοιτό μοι ὡς θέλεις, Θεέ! . . .».

Ὁ ἄγγελος ἀπέπτυ τὸ κρίνον ἀναλαβών· ἀλλὰ
 τὴν πρὸς οὐρανὸν ἀπέραντον πορείαν τραπείας, ρίπτει
 τυχαῖον βλέμμα ἐπὶ τινος ὄρους, τοῦ εὐδένδρου ὄρους
 τῶν Ἐλαιῶν· ὅπόσον σοβαρὰ καὶ ἐπιβλητικῶς ὠ-
 ραία ἡ ὄψις αὐτοῦ ἐν τῷ ἀρχομένῳ ἔαρι! τὰ δένδρα
 ὑψοῦσι τὴν ζοφερὰν αὐτῶν πυκνόκοσμον κεφαλὴν
 τὸν οὐρανὸν ἀτενίζοντα· σιγῇ ἐπ' αὐτοῦ βασιλεύει·
 ὁ κρινοφόρος Γαβριήλ, οἶονεὶ κεκμηκῶς πως, ἀκα-
 ρικίως ἐπ' αὐτὸν κατελθὼν, τὰς στιλβούσας πτέρυ-
 γας διπλοὶ καὶ καθίζει παρὰ ρίζαν ἐλαίας· ἡ δὲ μι-
 κρὰ μελάμπερος χελιδὼν ἡ ὑπὸ τοὺς κλάδους τὴν
 καλιὰ αὐτῆς πηγνύουσα, θορυβηθεῖσα εἰς τὸν θροῦν,
 παύεται τοῦ φαιδρῶ αὐτῆς τερετίσματος· καὶ ἐν ᾧ
 χρόνῳ ὁ πυρόεις ἥλιος ἀνίσχων ἐπιρρίπτει μάχρον
 φωτὸς αὐλαίαν ἐπὶ τοῦ χρυσοφεροῦς ὀρίζοντος, ἡ φύ-
 σις σιγηλὴ ὅλη καὶ τεθαμβημένη θεωρεῖ τὸν φεγγα-
 βόλον ἄγγελον τὸν δίκην ἐπουρανοῦ αὐγῆς τὸ ὄρος
 καταλάμποντα!

Ἠγέρθη οὗτος· ἀλλὰ πρὶν ἢ ἀναπτῆ, ἐπὶ τοῦ ὄρους
 τῶν Ἐλαιῶν γαλήνην ἀποπνέοντος, κύπτει καὶ παρὰ
 σκιᾶσασαν αὐτὸν ἐλαίαν ἐμφυτεύει τὸ μειδιῶν αὐτοῦ
 κρίνον, ὄρατὴν τῆς μελλούσης γαλήνης ὑπόσχεσιν,
 δικαιωσιθησόμενον τεκμήριον τῆς ἐπὶ γῆς εὐαγγελίου
 αὐτοῦ διαβάσεως.

Β'.

Τὸ οὐρανόπεμπτον ἔαρ, ἀσταθῶς ἐπὶ γῆς κατὰ τὰς
 πρώτας αὐτοῦ ἡμέρας βαδίσαν, ἴδρυσεν ἡδὴ ὀριστι-
 κῶς τὴν ἀνθρώπιον σκηνὴν ἐπὶ θαλλούσας δειρά-
 δος βουνῶν. Ἀπὸ τῆς ὑπερφουῦς ἡμέρας τοῦ Εὐαγ-
 γελισμοῦ ὀκτῶ καὶ τριάκοντα ἐπέτειλεν ἡδὴ ὁ φοῖβος
 αὐγᾶς, ἡ δὲ τελευταία ἐστὶν ἡ κατ' ἐξοχὴν ἐκπρο-
 σωπούσα τὸ γλυκὺ ἔαρ, τὴν ἥβην τοῦ ἐνιαυτοῦ. Μυ-
 ριοπληθῆ τῆς φύσεως τὰ κάλλη δι' ἰδίων ἕκαστον
 θελγῆτρων ἐκθαμβοῦσιν ἄλληλα· θαμβοὶ τὸ φῶς τὸν
 πόντον τὸν γλαυκόν, ὅστις πάλλεται πρὸ αὐτοῦ καὶ
 ῥόχθον θαυμασμοῦ ἐκπέμπει· θαμβοὶ ἡ βρύσις ἀργυ-

ρώδης καὶ κατηχῆς τὴν εὐμήκη ἐλάττην ἥς μιμύρει
 ἐπίσης θαυμάζον τὸ φύλλωμα· καὶ ἡ καλλιχρους ροδῆ,
 τὸ χάσμα τῶν λειμώνων, ὑπερηφάνως ὀρθομένη,
 θαμβοὶ τὰ ταπεινὰ ἀνθύλλια ὡς ἀληθῆς αὐτῶν ἀνασ-
 σα. Ἄλλ' ἔτερον ἄνθος, ἄνθος λευκὸν ὡς τὰ ὑπερθε-
 ἀργυροῦμενα νέφη, εὐγραμμὸν ὡς μαργαριτίνη κύλιξ
 ἐξ ἧς κινᾶται τοῖς θνητοῖς ἡ δρόσος τῆς ἐλπίδος,
 πλήρεις ἀσυνήθους σφρίγγους τοὺς φυλλάζοντας κλῶ-
 νας ἐφαπλοὶ ἐπὶ τῆς ἡρέμου κορυφῆς τῶν Ἐλαιῶν,
 εἶναι τὸ κρίνον, τὸ κρίνον τοῦ ἀγγέλου, ὁ μυροεὶς
 ἀρχαβὼν τοῦ οὐρανοῦ. Ἐμφυτευθὲν ἐκεῖ, μικρὸν ἔτι,
 ὑπὸ τῆς χειρὸς ἐκείνου, ἔλαμψε καθ' ὅσον ἔθαλπεν ἡ
 χρυσῆ τοῦ ἡλίου αὐγῆ· ἀλλ' ὅτε τῆς ὑποψύχρου ἐσπέ-
 ρας ἡ ὠχρὰ γαλήνη ἐχύθη καὶ εἰς τὰ ὕψη ἀνέφγησαν
 οἱ μυροὶ εὐφεγγεῖς ὀφθαλμοὶ δι' ὧν νύκτωρ ὁ αἰθῆρ
 κατοπτεῦει τὴν γῆν, τὸ λευκὸν ἄνθος συνέστειλε τὰ
 πέταλα καὶ ἐκλείσθη, ἐν τῇ καρδίᾳ ἐγκρύπτον τὸ
 μύρον ὡς ἡ ἀγνὴ καὶ αἰδήμων ψυχὴ εἰς τὰ βᾶθη αὐ-
 τῆς περικλείει τὰ μυροβολοῦντα αὐτὴν αἰσθήματα.
 Καὶ ἀπεκοιμήθη ἡρέμα ἐπὶ τοῦ στελέχους αὐτοῦ τὸ
 ἄνθος τῆς ἐλπίδος ἀνακείμενον τὴν εὐλογητὴν ἐκείνην
 ἡμέραν τοῦ ἔαρος, τὴν ἐπίσημον τῶν ἀνθῶν ἐορτήν,
 ἵνα τὰ οὐράνια αὐτοῦ κάλλη αἴφνης παρ' αὐτοῖς ἐμ-
 φανίσῃ.

Ἡ παρὰ τὸ κρίνον ὑψικάρηνος ἐλαία προσκόπτει
 ἐν ἐκστάσει σεβασμοῦ πρὸ τῆς ἰδεώδους αὐτοῦ ἀγνό-
 τητος καὶ προσκυνεῖ δειλῶς διὰ τῆς ἄκρας τῶν φύλ-
 λων· ἐκεῖνο δὲ σὺν τῷ ἀνέμῳ τὴν κεφαλὴν ἀνυψοῦν,
 προσπαθεῖ ἵνα ψιθυρίσῃ αὐτῇ μυστικόν τι . . . .
 «Ἐλαία, ἀκριβῶς ὑπὸ σέ, ἐν αὐτῷ τούτῳ τῷ τόπῳ,
 γονυπετῆς μετ' ὀκτῶ καὶ τριάκοντα ἐνιαυτοῦς ὑπ'
 ἀνόμων χειρῶν συλληφθήσεται ὁ ἡδὴ σαρκούμενος
 Σωτῆρ, ὃν πρὸ ὀκτῶ καὶ τριάκοντα ἡμερῶν ἐγὼ εὐηγ-
 γέλισα! . . . » καὶ ἡ ἐλαία βιαίως ἀποσύρειται θο-
 ρουδομένη ὑπὸ τοῦ παραδόξου ἀκούσματος!

Ὡ, χαίρει, κρίνον γλυκὺς τῆς εἰρήνης ἀρχαβὼν ἐπὶ
 τοῦ μυστηριώδους ὄρους συναδελφωθεὶς μετὰ τῆς
 ἐλαίας δι' ἧς ἡ ἀνθρωπότης ἀπὸ τῶν ἀπωτάτων
 αἰώνων τὴν εἰρήνην ἐσυμβολοποίησε! χαίρει καὶ σύ,
 γλυκεῖα ἡμέρα, προσφιλῆς τοῦ ἔαρος ἐορτῆ, ἐν ἣ τὸ
 πρῶτον ἔβλαστον ἐπὶ γῆς τὸ ἀγγελοφύτευτον κρί-
 νον, τὸ ὄρατὸν καὶ ποθεινὸν τῆς σωτηρίας αὐτῆς
 ἄγγελμα.

Πρωτομαγιά! ἦμέρα γλυκεῖα πῶς τοῦρανοῦ ἡ χάρι
 σκορπᾷ ἴς τὴν γῆν χαμόγελο, ἴς τὴν θάλασσαν γαλήνη·
 πῶς τὸ λουλοῦδι τῆς ροδῆς, τῆς δάφνης τὸ κλωνάρι
 τὴν ζηλεμένη εὐωδίᾳ εἰς τὸν ἄερα χύνει.

Πρωτομαγιά, τᾶξέρι σου τὸ μοσχομυρισμένο
 τὸ χύνουν σιγοκρούοντας λευκὰ φτερά οἱ ἄγγελοι·
 κάθε ὄρασιά σου δάκρυ του ἀπὸ χαρὰ σταγυμένο,
 κάθε ἀχτίδα γέλοιο τους, κάθε μοσχιά σου μέλι.

Ἐκεῖ σὲ πράσινο βουνὸ λαλῶντας τὴν φλογέρα.
 ἡ βοσκοποῦλα ἡ γλυκεῖα τᾶξνά της καμαρόνει·
 καὶ μιὰ ἀθά σᾶν κι' αὐτῇ, χιονάτη περιστέρα
 ψαμπᾶ κλωνάρι τῆς μυρτιάς καὶ τὴνε στεφανόνει.

Καί ἀπὸ 'πάνω σκύβοντας 'π' ἐκεῖνα 'ἐν' ἀγγελουδί
λαλιὰ ἀγάπης μὲ γλυκὸ μουρμουρίσμα τῆς κραίνει :
« γιὰ πάντα φόρτε κοπελιά, 'ς τὴν κόμη τὸ λουλουδί,
γιὰ πάντα ἔχε τὴν χαρὰ μέσ' 'ς τὴν καρδιά ἀνθισμένη ! »

Πρωτομαγιά ! τὸ ὄνειρο τοῦ κρυφοβλέπ' ἡ φύσι
κατ' ἀπ' τὴν σκέπη τοῦ χιονιοῦ σ' ἂν εἶναι κοιμισμένη
εἶναι γλυκεῖα ἡ ὄψι του. . . καὶ κ' ἔπου πρὶν 'ξυπνήσῃ
μὲ μαρτιοῦ ἤλιθ' ἔφαρτικὸ χαμογελᾷ κλαμμένη.

Πρωτομαγιά, σὺ ὄνειρο τῆς φύσις μαγεμένο
ποῦ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἀλήθεια ἔχει κάμει :
ὄλο χαρὰ σὲ κηλαῖδεῖ ἀηδόνι ζηλεμένο
κι' ἀντιλαλεῖ μὲ φλίψισμα τὸ ἀργυρὸ ποταμί.

Γιατί, γιατί, καθὼς αὐτὸ τὸ ὄνειρό σου, φύσι,
ὁποῦ τὸν κρῦον ὕπνο σου φωτίζει καὶ μαγεύει,
ἡ πρώτη λάμψι τοῦ ἡλιοῦ τὸν ὕπνον μας σ' ἂν λύσῃ,
καὶ τὸ δικό μας τ' ὄνειρο ποτὲ δὲν ἀληθεύει ; . . .

Μὰ ἄκου ! . . . πρὶν τὰ λόγια μου ἀπὸ τὸ στόμα βγοῦνε,
ἀκούω ἕναν ἄγγελο νὰ μοῦ λαλήσ' τὸ πλάϊ :
« σ' ἂν πεταλούδικε τὰ ὄνειρα θὰ βλέπῃς νὰ πετοῦνε
μέσ' 'ς τ' ἀνθή 'ς τὸν ἀτέλειωτο τοῦ Παραδείσου Μάϊ . . .

« Ἐχουνε αὔλα φτερά τὰ ὄνειρά σου.
τὰ σκιάζ' ἡ σπῖθα τῆς αὐγῆς, πετοῦνε 'ς τὸν αἰθέρα
ἔχε ὅσο ζῆς τοῦ οὐρανοῦ καθρέφτη τὴν καρδιά σου,
χαμογελῶντας φύλαγε 'κει νὰ τὰ 'ὄῃς μὲτὰ μέρα ! »

Γλυκὸ τῆς φύσις ὄνειρο κ' ἐνθύμησι ἀκούα. . .
γιατί, φυσῶντας δυνατὰ πρωτομαγιάς ἀγέρι,
πλασμένος ἀπ' ἀφρόλευκο νερὸ καὶ χρυσὸ χῶμα,
'ς τὸν Κῆπο ἔπεσ' ὁ 'Αδάμ ἀπ' τοῦ Θεοῦ τὸ χέρι. . .

Εἶθε ποτὲ τὰ κρίνα σου, ποτὲ νὰ μὴν 'πεθαίνουν,
πρωτομαγιά, ἐνθύμησι ἀνθοστεφανωμένη,
δρυσιά κι' ἄερί ἀπὸ 'ψηλὰ ἀγγέλοι νὰ μᾶς ραίνουν
κι' αὐτὴ ἡ γῆ γιὰ πάντοτε Παράδεισος νὰ γένη !

ΚΟΡΝΗΛΙΑ Α. ΠΡΕΒΕΖΙΩΤΟΥ.

ΠΛΟΥΣΙΟΣ ΓΑΜΟΣ.*

Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ εὐχὴ τῆς μητρὸς αὐτῆς. 'Αλλὰ
πῶς ἦτο δυνατόν νὰ εἶναι καλὴ ἡ νύξ ἐκείνη κατὰ
τὴν ὁποῖαν ἡ Σωσάννη ὠφείλε νὰ γράψῃ εἰς τὸν Κά-
μιλλον ; Ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη ἀπετέλει μίαν τῶν θλι-
βρωτέρων προαπασχολήσεων αὐτῆς καθ' ὅλην τὴν
ἡμέραν ἔπρεπεν ἄρα γε νὰ τὴν γράψῃ ἢ νὰ μὴ τὴν
γράψῃ ; Ἐπὶ τέλους ἀπεφάσισε νὰ τῷ γράψῃ, ἀλλὰ
χωρὶς νὰ γνωρίζῃ τί θὰ ἔγραφεν.

Ἐπὶ πολὺ ἔμεινε καθημένη πρὸ τῆς τραπέζης, τὴν
κεφαλὴν κρατοῦσα διὰ τῶν χειρῶν, τόσο ἀκίνητος
ὥστε ἐάν μὴ ὑπῆρχε τὸ ἀκάνονιστον τῆς ἀναπνοῆς

αὐτῆς, ἐάν μὴ ἦν μόνη καὶ ἐν τῷ μέσῳ σιγῆς τάφου
θὰ ἐνόμιζέ τις ὅτι ἐκοιμᾶτο. ὅταν ἐπὶ τέλους κατε-
βίβασε τὰς χεῖρας, οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῆς εἶχον λάμψιν
ψυχρὴν, ἐπὶ δὲ τῶν ἡμιανοικτῶν αὐτῆς χειρῶν ἐ-
πὶνθει μειδίαμα ὑπερήφανον. Πολλάκις ἐβύθισε τὴν
γραφεῖδα εἰς τὸ μελανοδοχεῖον, χωρὶς ὅμως ν' ἀποφα-
σίση ν' ἀρχίσῃ τὴν ἐπιστολὴν, ἐπαναπίπτουσα αὐθις
εἰς τὴν ἀφασίαν ἐνῶ ἡ μελάνη ἐξηραίνετο ἐπὶ τῆς
γραφείδος.

Ἐπὶ τέλους ἐταπεινώσει τοὺς ὄμους, ἔκλινε τὸν
τράχηλον καὶ μετὰ θυμοῦ, ὅστις ἐκίνει τὴν χεῖρα
αὐτῆς ἐπὶ τοῦ χάρτου ὡς ἀστραπὴν, ἔγραψε τὰ ἐξῆς :

« Δὲν ἤξευρες ὅτι θὰ μ' ἐφόνευες. Σὺ μόνος θὰ τὸ
μάθῃς. Σοὶ κάμω τὴν τιμὴν ἐμπιστευομένη σοι τὸ
πράγμα. Αὐριον τὴν πρωΐαν ἢ τὴν ἐσπέραν, καθ' ἣν
ὥραν θὰ δυνηθῶ νὰ διαφύγω, ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώ-
σει πρὶν ἢ λάθῃς τὴν ἐπιστολὴν αὐτὴν, θὰ ριφθῶ ἐκ
τοῦ ὕψους τῶν βράχων τῆς Φλαμμαμβίλλης εἰς τὴν
θάλασσαν. Τὸ μέρος εἶναι κατάλληλον. Τὸ ἐξήτασα,
καὶ εἶναι ἀσφαλέστατον πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου
μου. Παράδοξον τέλος. Δὲν ἔχει οὕτω ; Σοὶ λέγω ὁ-
μως ἄνευ πικρίας ὅτι εἶναι τὸ καλλίτερον δι' ἐμέ.

« Δὲν ἐσκέφθης τὸ τοιοῦτον. Μὴ σοὶ φαίνεται ὅμως
παράδοξον ἀφοῦ οὔτε εἰς ἐμέ φαίνεται τοιοῦτον.

« Πρέπει οἱ γονεῖς μου νὰ νομίσουν ὅτι πρόκειται
περὶ δυστυχήματος. Ἡ καρδιά μου αἰμάσει ἐπὶ τῇ
πικρᾷ θλίψει, ἣν θὰ αἰσθανθῶσι· δὲν ἐπιθυμῶ νὰ τὴν
καταστήσω πικροτέραν ἀκόμη. Μὴ κάμῃς μεγάλας
σκηνάς, οὔτε ἀπελπίζου ἀναγινώσκων τὴν ἐπιστολὴν
μου αὐτὴν. Μὴ ἀνατείνῃς τὰς χεῖρας εἰς τοὺς οὐρα-
νοὺς, μηδὲ ἐκφέρῃς ἀναφωνήσεις. Αἱ δραματικαὶ ἐπι-
δείξεις δὲν ἐχρησίμευσαν ἀλλ' ἢ μόνον εἰς τὸ νὰ χά-
νηται καιρὸς καὶ δὲν πρέπει νὰ χάνῃς σύ, διότι ἐγὼ
βιάζομαι. Θὰ ἐπιβῆς λοιπὸν τῆς ἀμαξοστοιχίας, ἡ
ὁποία θὰ σὲ φέρῃ εἰς τὴν Διελέτ τὸ ταχύτερον. Σοὶ
γράφω μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ σοὶ ζητήσω αὐτὴν τὴν
χάριν. Θὰ εὖρης βεβαίως εὐλογον ἀφορμὴν διὰ νὰ ἐξη-
γήσης τὴν ἔλευσίν σου, ὡς π. χ. αἰτήσιν περὶ γάμου.

« Ἐχω καὶ θὰ ἔχω τὴν ἀνάγκην σου. Θέλω, ἅμα
ὡς μὲ εὕρουν νὰ μὲ θάψουν ἐδῶ, ἐν τῷ νεκροταφείῳ
τῆς Φλαμμαμβίλλης, εἰς ἀπόστασιν βημάτων τινῶν
ἐκ τῆς οἰκίας ἐν ἣ θὰ κατοικήσουν οἱ γονεῖς μου. Πι-
θανόν νὰ θελήσουν νὰ μὲ μεταφέρουν εἰς Παρισίους
διὰ νὰ μὲ θάψουν πλησίον τῶν προγόνων μου. Ἐγὼ
ὅμως δὲν θέλω, δὲν ἐπιθυμῶ τοὺς Παρισίους, οὔτε δι'
ἐμέ οὔτε δι' ἐκείνους. Ἐάν μὲ θάψουν ἐδῶ, θὰ θελή-
σουν νὰ μείνουν πάντοτε ἐδῶ πλησίον μου, εἶμαι δὲ
βεβαία ὅτι τὰ ὀλίγα ἔτη, τὰ ὁποία ἔχουν ἀκόμη νὰ
ζήσουν θὰ εἶναι δι' αὐτοὺς, ἐδῶ ὄντας, ἥττον δυστυχῆ
ἢ ἐν Παρισίοις.

« Ὅταν κάμετε λόγον περὶ τούτου δὲν θὰ δυσκο-
λευθῆτε νὰ τοὺς καταπέσειτε. Οἱ δυστυχεῖς θὰ γίνου
τρελλοὶ ἐκ θλίψεως καὶ ἐπομένως θὰ ἀκολουθήσουν
τὴν ὠθησιν τὴν ὁποῖαν θὰ δώσῃ τις αὐτοῖς. Ἐ-
πειτα ἔχετε τὸ δικαίωμα νὰ ὀμιλήσετε ἐλευθέρως,
ἐπειδὴ εἶσθε μνηστήρ μου. Δυστυχῆ πλάσματα τὰ

* Ἰδε ἀριθ. 26, σελ. 509—511.

ὅποια ἀγαπῶ! Γίνομαι ἄλλη ἐξ ἄλλου ἀναμιμνησκομένη τὸ κακὸν τὸ ὅποιον θὰ τοῖς προξενήσω καὶ τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν σκληρὰν τιμωρίαν μου.

»Βλέπεις ὅτι ὁμιλῶ πάλιν περὶ μιᾶς ἰδιοτροπίας, ἀλλ' εἶναι ἡ τελευταία, μεγίστην δ' ἀποδίδω σπουδαιότητα εἰς τὴν πραγματοποιήσασιν αὐτῆς. Ἀφοῦ τόσα ἐκ τοῦ βίου ἤλπισα τῶν ὁποίων οὐδὲν ἐπραγματοποιήθη, εἶναι δίκαιον νομίζω, δὲν ἔχει οὕτω; νὰ λάβω τὴν μικρὰν εὐχαρίστησιν νὰ ἱκανοποιηθῶ μετὰ θάνατον. Τὴν ἱκανοποίησιν ἐκείνην θὰ τὴν ὀφείλω εἰς σέ!

»Λέγουσιν ὅτι εἶναι κακὸν ν' ἀποθάνῃ τις ἄνευ σκέψεως περὶ συγχωρήσεως πρὸς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι μᾶς ἔκαμον κακόν. Μὴ νομίζης ὅτι ἀποθνήσκουσα διατηρῶ αἰσθημα μνησικακίας κατὰ σοῦ. Ὅταν τις εὐρίσκηται εἰς τὰς τελευταίας αὐτοῦ στιγμὰς ἀποβαίνει γενναίουφρων. Εἶμαι παρωργισμένη μόνον κατ' ἐμαυτῆς, ἀλλὰ δὲν συγχωρῶ ἐμαυτὴν.

» Ὑγείαινε».

V.

Ἄνέγνω αὖθις τὴν ἐπιστολὴν αὐτῆς μετὰ μειδιάματος εἰς τὰ χεῖλη, περιφρονήσεως πρὸς τὰ γήϊνα ὡς ὅτε ἐσχεδίαζεν αὐτὴν κατὰ νοῦν, ἀλλὰ τῇ φορᾷ ταύτῃ μᾶλλον καταφανοῦς. Ὁ ὀφθαλμὸς αὐτῆς ἦν ἀπαθής, ψυχρὸς καὶ τὰ χεῖλη τεταμένα ὡσεὶ ἐξωγοῦναι αὐτὰ συγκινήσεις ὑπερφαναίας.

Ἦτο εὐχαριστημένη ἐξ ἑαυτῆς. Οἶα θὰ ἐγένετο γυνὴ ἐὰν ἡ τύχη ἦν μᾶλλον ἐπιεικὴς πρὸς αὐτήν!

Καὶ ἔμεινεν ἀκίνητος ἔχουσα τὴν ἐπιστολὴν πρὸ αὐτῆς ἀνεπτυγμένην, μειδιῶσα ὡς πρὶν τὴν γράψην. Τοῦλάχιστον δὲν ἦτο οὔτε ἀδύνατος οὔτε δειλή.

Παρήρχετο ἡ ὥρα. Τέλος ἡ κόπωση ἔκαμψε τὸν αὐχένα αὐτῆς καὶ ἐστήριξε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῶν σταυροειδῶς ἐπὶ τῆς ἀνοικτῆς ἐπιστολῆς τεθειμένων βραχιόνων αὐτῆς.

Ὅταν ἀφυπνίσθη τὰ παράθυρα αὐτῆς εἶχον ἀρχίσει νὰ λευκαίνωνται. Ἠγέρθη τότε ἔντρομος.

Ἐπανῆλθεν εἰς τὴν μνήμην αὐτῆς ἡ ἀνάμνησις τῆς ἐπιστολῆς, ἣν ἔγραψεν. Ἦτο ἡ τελευταία δι' αὐτὴν αὐγή, ἐχαιρέτα τὴν τελευταίαν αὐτῆς ἡμέραν. Ριγούσα ἐκ ψύχους καὶ συγκινήσεως, ἔκαμε χειρονομίαν πικρᾶς ἀπελπισίας καὶ ἐξαίφνης ἀπέκρυψε τὸ πρόσωπον αὐτῆς διὰ τῶν δύο χειρῶν, μὴ θέλουσα νὰ ἰδῇ τὸ τρομερὸν φάσμα ὑπερ ἀνωρθοῦτο πρὸ αὐτῆς.

Ὁ ἐνδοιασμὸς ὅμως οὗτος μόνον ἐπὶ δευτερόλεπτον παρετάθη, αἱ χεῖρες αὐτῆς ἐπανέπεσον αὖθις, οἱ τεθολωμένοι μεγάλοι αὐτῆς ὀφθαλμοὶ ἀνεκτίσαντο βαθμηδὸν τὴν σταθερότητα καὶ τὸ σπινθηροβόλον τοῦ βλέμματος ὡς κατὰ τὴν νύκτα καὶ ἡσύχως ἔθεσε τὴν ἐπιστολὴν ἐντὸς φακέλου, ὃν ἐσφράγισεν.

Οἱ πάντες ἐκοιμῶντο ἔτι ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἐπλησίασε λοιπὸν πρὸς τὸ παράθυρον καὶ ἀνασύρασα τὸ παραπέτασμα παρετήρησεν ἔξω. Ὁ λιμὴν ἦν ἔρημος, κεκαλυμμένος ὑπὸ τῶν ἀτμῶν λεπτοτάτης βροχῆς.

Ἔστη ἐκεῖ ἐπὶ τινὰς στιγμὰς, ἄς δὲν ἠρίθμησε

καὶ μολὶς ἐκ τῆς νύκτας ἀπέσπασεν αὐτὴν ὁ κρότος τῶν ἐν τῷ οἴκῳ ἐγερθέντων τοῦ ὕπνου. Ἦδη ἠδύνατο νὰ ἐξέλθῃ ὅπως ρίψῃ τὴν ἐπιστολὴν εἰς τὸ ταχυδρομείον. Ἐρριψεν ἐπὶ τῶν ὤμων ἐπανωφόριον, ἐκρυψε τὴν ἀτακτον κόμην ὑπὸ ἀρμόδιον κάλυμμα καὶ ἐξῆλθε τοῦ δωματίου ἀσφωπτεῖ. Τὸ ταχυδρομικὸν κιβώτιον εὐρίσκετο ἐν ἀποστάσει πεντηκοντάδος μέτρων ἐκ τοῦ ξενοδοχείου. Διέτρεξε τὴν μικρὰν ἐκείνην ἀπόστασιν ταχέως, ἀλλ' ὅτε ἐπλησίασεν εἰς τὸ κιβώτιον ἔστη. Μολὶς ὅμως ἐπὶ δευτερόλεπτον παρετάθη ὁ ἐνδοιασμὸς ἐκείνος. Ἔθηκε τὴν ἐπιστολὴν καὶ ὁ ἐλαφρὸς ἦχος, ὃν παρήγαγεν αὐτὴ ὀλισθαίνουσα, ἦν ὡσεὶ κτύπος μαχαίρας ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς.

Τετέλεσται. Εἶχε καταδικάσει ἑαυτὴν διὰ τῆς πράξεως ταύτης, πρὸ τῆς ἐσπέρας ἔπρεπε νὰ εἶναι ἀποθαμένη.

Ἵπωςδῆποτε ἐγένετο ἀνδρεία.

Ἐπανῆλθε βραδέως εἰς τὸ ξενοδοχεῖον καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν θάλαμον αὐτῆς ἀσφωπτεῖ ὡς εἶχεν ἐξέλθει.

Τὶ ἔπρεπε νῦν νὰ πράξῃ ὅπως χρησιμοποίησιν τὸν ὀλίγον ἀπομένοντα αὐτῇ καιρὸν;

Ἠσχολήθη περὶ τὴν κόμμωσιν αὐτῆς καὶ ἐνεδύθη μετὰ κομφοπρεπείας. Ἡ ἐργασία αὕτη ἀπασχόλησεν αὐτὴν ὑπὲρ τὴν ὥραν. Ἐπεθύμει νὰ μὴ ἔχῃ τὴν κόμην ἐν ἀταξίᾳ ὅταν θὰ τὴν ἐπανεύρισκον, ἐφ' ᾧ ἐπλεξε σφιγκτὰ τὰς μακρὰς πλεξίδας αὐτῆς, λέγουσα καθ' ἑαυτὴν ὅτι νῦν μόνον ἡ μήτηρ αὐτῆς θὰ ἠδύνατο νὰ τὰς κτενίσῃ.

Ἐγίνωσκε καλῶς ὅτι τοιαῦτα σκεπτομένη ἐξεθηλύνητο, ὅτι ἀφήρει ἑαυτὴν ὀχρὸς, ἠσθάνετο ὅμως ἀφ' ἑτέρου ὅτι κατεκυρίευσεν αὐτὴν μελαγχολία, ἡ ὅποια ἐφαίνετο αὐτῇ γλυκεία, διότι οὕτως ἐπλησίαζε πρὸς τὴν μητέρα αὐτῆς καὶ διότι προέβλεπε τὰς περιποιήσεις αὐτῆς ὅταν ὠραίας ἐκ τῆς καὶ τολμηρᾶς Σωσάννης δὲν θ' ἀπέμενε πλέον ἢ δυστυχῆς σῶμα ἀπεσκληρυμμένον καὶ κενὸν ζωῆς.

(Ἀκολουθεῖ)

(Μετάφρασις Α. ΓΡΑΜΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ).

ΕΤΑΙΡΕΙΑΙ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ

Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος.

Ἀρχαιρεδία.

Προεδρεύοντος τοῦ προέδρου κ. Ἀναστασίου Χρηστίδου καὶ παρόντων ἐξ καὶ πεντήκοντα μελῶν, ἐγένοντο τῇ παρελθούσῃ κυριακῇ, 25 ἀπριλίου, αἱ ἀρχαιρεδία, ἡτοι ἡ ἐκλογὴ τῶν νέων κοσμητόρων, τῶν μελῶν ἐκάστης ἐπιτροπῆς καὶ τῶν ἐπιμελητῶν. Κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ προέδρου ἐγένοντο τρεῖς ἐπαναληπτικαὶ ψηφοφορίαι· κατὰ τὴν πρώτην ἐκ τῶν δύο ὑποψηφίων, τῶν κ.κ. Κ. Καλλιᾶδου καὶ Δ. Μαλιᾶδου, ὁ μὲν πρῶτος ἔλαβε ψήφους εικοσιεπτά, ὁ δὲ

δεύτερος εικοσιοκτώ. Τῆς ἀπολύτου πλειοψηφίας ἐπὶ πεντήκοντα ἐξ οὐδης εἰκοσι καὶ ἑννέα, ἐπανελέθη ἡ ψηφοφορία, καθ' ἣν ἐπὶ πλείον ἰσοψηφία, ἐκατέρου τῶν ὑποψηφίων λαβόντος ἀνὰ εικοσιεπτὰ ψήφους, εὐρεθειῶν καὶ δύο ψήφων ὑπὲρ τοῦ τέως προέδρου κ. Ἄν. Χρηστίδου· ἐπαναλαμβάνεται ἐπομένως ἡ ψηφοφορία μεταξὺ τῶν πλειοψηφούντων ὑποψηφίων, οἵτινες καὶ ἀπέχουσι τῆς ψηφοφορίας. Μετὰ τὴν διαλογὴν τῶν ψήφων ἀναδείκνυται πρόεδρος ὁ κ. **Δημήτριος Μαλιάδης**, τέως ἀντιπρόεδρος, διὰ ψήφων εἰκοσι καὶ ὀκτώ κατὰ εἰκοσι καὶ τεσσάρων, ὡς ἔλαβεν ὁ κ. Κ. Καλλιᾶδης.

Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ψηφοφορίας ταύτης γίγνεται δεκτὸν διὰ χειροκροτημάτων, μεθ' ἃ ἐγερθεὶς ὁ ἐκλεγείς νέος πρόεδρος κ. Μαλλιᾶδης, ἐξέφρασε τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ, ἐδήλωσεν ὅτι πάσῃ δυνάμει ἐργασθήσεται ὅπως φανῆ ἄξιός τῆς τιμῆς καὶ ἐμπιστοσύνης τῶν συναδέλφων, οἵτινες περιέβαλον αὐτὸν δι' ἀξιώματος ὅπου τοσοῦτοι ἔξοχοι πρὸ αὐτοῦ ἔσχον, καὶ ἐπεκαλέσαστο ἐπὶ πάσῃ τὴν σύμπραξιν πάντων ἄνευ ὑστεροβουλίας χάριν τοῦ σκοποῦ τοῦ Συλλόγου, τοῦ ἀνὰ σύμπαντα τὸν κόσμον, τὸν τε παλαιὸν καὶ νέον, τιμωμένου. Μετὰ τὴν προσλαλιὰν ταύτην, ἣν ἐπίσης ἐχειροκρότησαν τὰ μέλη, ἐγένετο ἡ ἐκλογὴ, πάντοτε μυστικῇ ψηφοφορίᾳ, τῶν ἀντιπροέδρων, ἀνεδείχθησαν δὲ τοιοῦτοι οἱ κ.κ. **Μιχαὴλ Κεφάλας**, διευθυντῆς τῆς ἐν Σταυροδρομίᾳ ἐνοριακῆς σχολῆς τῆς Παναγίας, διὰ ψήφων τριάκοντα καὶ πέντε, τῶν ἐπιλαχόντων λαβόντων ἀνὰ ἑννέα ἕως δέκα ψήφους καὶ **Κωνσταντῖνος Βλαστάρης**, τραπεζίτης, διὰ ψήφων εἰκοσι καὶ ἑπτὰ. Ἐπανελέθη ἡ ψηφοφορία καὶ κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ γενικοῦ γραμματέως· κατὰ τὴν πρώτην ψηφοφορίαν ὁ κ. Ὁδ. Ἀνδρεάδης ἔλαβε ψήφους εἰκοσι καὶ τεσσαράς, τῶν ἐπιλαχόντων λαβόντων ἀνὰ ἑννέα ἕως δέκα ψήφους, κατὰ τὴν δευτέραν δὲ ἀνεδείχθη γενικὸς γραμματεὺς ὁ κ. **Ὁδυσσεὺς Ἀνδρεάδης** καὶ ἄλλοτε ἐπὶ πενταετίαν τοιοῦτος διατελέσας, διὰ ψήφων εἰκοσι καὶ ἑπτὰ ἐπὶ τεσσαράκοντα τεσσάρων ψηφοφορησάντων. Ἀκολούθως ἐγένετο ἡ ἐκλογὴ τῶν λοιπῶν κοσμητόρων· ἀνεδείχθησαν δὲ εἰδικὸς γραμματεὺς ὁ κ. **Χρῆστος Πανταζίδης**, σχολάρχης τῆς ἐν Τατασόλοις σχολῆς τῶν ἀρρένων, διὰ ψήφων τριάκοντα καὶ ἑπτὰ, βιβλιοφύλαξ, τὸ τέταρτον ἦδη, ὁ κ. **Νικόλαος Παπαγιαννόπουλος**, διὰ ψήφων εἰκοσι ὀκτώ, ταμίας ὁ καὶ τέως τοιοῦτος κ. **Διον. Κοντογεώργης**. Τὸ ἀποτέλεσμα ἐκάστης ψηφοφορίας ἐγένετο δεκτὸν διὰ χειροκροτημάτων. Προτάσει δὲ τῶν κοσμητόρων κατηρτίσθησαν καὶ αἱ ὀκτὼ διαρκεῖς ἐπιτροπαὶ τοῦ Συλλόγου ἐκ τῶν ἑξῆς μελῶν·

Ἐκπαιδευτικῆς. Ἀνδρεάδης Ὁδ. Βακαλόπουλος Κ. Βραχάμης Σ. Γεδεῶν Μ. Εὐσταθιανὸς Ἄλ. Κεφάλας Μ. Μοστράτος Δ. Οἰκονομίδης Δ. Πανταζίδης Χρ. Παππαγιαννόπουλος Ν. Rosenfeld Δ. Τάγης Φ. Χατζηχρήστου Χρ.

Φιλολογικῆς. Ἀμαξόπουλος Ε. Αὔθεντόπουλος Μ. Βαλαβάνης Ἰωακείμ, Βουτυρᾶς Σ. Ι. Μοστράτος Δ. Μυστακίδης Β. Οἰκονομίδης Δ. Παρίτης Κ. Παπαγιαννόπουλος Ν. Πετρακίδης Π. Σαλτέλης Θ. Τάγης Φ. Χατζηχρήστου Χρ.

Συντακτικῆς. Βαλαβάνης Ἰωακείμ, Γεδεῶν Μ. Παπαρούσης Π.*

Ἀρχαιολογικῆς. Βεγλερῆς Γ. Γεδεῶν Μ. Calvert I. Curtis C. I. Καμπανάκης Π. Καραθεοδωρῆ Κ. Κλεάνθης Ζ. Κοπάσης Α. Long Α. Μανσοῦρωφ Π. Μεϊμαρίδης Π. Millingen Α. van, Mordtmann Α. Μυστακίδης Β. Πεردικίδης Κ. Σιδερίδης Ξ. Α. Σμυρνῶφ Α.

Ἐλεγκτικῆς. Γεράδος Α. Πρίντζης Κ. Φωμιάδης Κ.

Ἐπιστημονικῆς. Ἀπέρης Π. Βραχάμης Σ. Ζαβιτζιᾶνος Σπ. Λογοθέτης Μ. Μακρῆς Κ. Ναρλῆς Σ. Πέκιος Α. Σιώτης Ι. Ταχιντζῆς Κ. Τουργούτης Α.

Ἀνθρωπολογικῆς, Ἀμπελίδης Μ. Ἀποστόλογος Σ. Γιαννουλάτος Ν. Ἰωαννίδης, Μαλιάκας Η. Νικολόπουλος Π. Δ. Πεردικίδης Κ. Πινιατῶρος Α. Ρίτσος Β. Τουργούτης Α.

Οἰκονομικῆς. Θαλασσινὸς Μ. Ἰγγλέσης Π. Μαυδογορδάτος Φρ. Σεϊτανίδης Γ. Χατζόπουλος Ι.

Τέλος, τῇ προτάσει ἐπίσης τῶν κοσμητόρων, ἐξελέγησαν ἐπιμεληταὶ, τῶν μὲν ἀρχαιολογικῶν καὶ νομισματικῶν συλλογῶν ὁ κ. Φραγκίσκος Μαυρογορδάτος, τῆς δὲ οργανοθῆκης καὶ τῶν φυσιογραφικῶν συλλογῶν ὁ κ. Σ. Βραχάμης.

Οἱ νέοι κοσμητορες θ' ἀναλάβωσι τὰ καθήκοντα αὐτῶν ἀμέσως μετὰ τὴν ἐπέτειον πανήγυριν τοῦ Συλλόγου, ἥτις γενήσεται τῇ ἐπιούσῃ κυριακῇ, 9 ἀρξαμένου καὶ καθ' ἣν ὁ μὲν τέως πρόεδρος ποιήσεται γενικὴν ἐκθεσὶν τῶν ἐτησίων ἐργασιῶν τοῦ Συλλόγου καὶ ἀγγελεῖ τὰ ὀνόματα τῶν νέων κοσμητόρων, ὁ δὲ νέος πρόεδρος ἀναγνώσεται ἐπιστημονικὴν πραγματείαν.

Κατὰ τὸν Κανονισμὸν τοῦ Συλλόγου, ἐκ τῶν ἀντιπροέδρων ὁ μὲν κ. Μ. Κεφάλας ἔσται πρόεδρος τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς, ὁ δὲ κ. Κ. Βλαστάρης τῆς οἰκονομικῆς.

Κατὰ τὴν ἐβδομάδα ταύτην ἀναγνωσθήσεται ἡ κρίσις τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν ὑποβληθέντων εἰς τὸ Ζωγράφειον διαγώνισμα περὶ συλλογῆς ζώντων μνημείων τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης πονημάτων. Τῇ δὲ 24 ἀρξαμένου ὑποβληθήσεται, συμπλῶνως πρὸς τὸ πρόγραμμα, ἡ κρίσις τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Καραπανείου ἀγῶνος.

Τῇ αὐρίον δευτέρᾳ, ὁ κ. Σ. Ι. Βουτυρᾶς συνεχίζων τὴν «περὶ τοῦ «Ἀκαθίστου ὕμνου καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ συνδεομένων μεγάλων ἱστορικῶν γεγονότων» πραγματείαν αὐτοῦ ἀνακοινώσεται «περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀρχαγγέλου πέραν εἰς τὸ Προμάτου» ὡς ὑποσημείωσιν εἰς ἐκεῖνην.

* Τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς, κατὰ τὸ β3 ἄρθρον τοῦ κανονισμοῦ, μέλη εἰσὶν αὐτοδικαίως ὁ γενικὸς γραμματεὺς, ὁ εἰδικὸς γραμματεὺς καὶ οἱ γραμματεῖς τῶν ἐπιτροπῶν φιλολογικῆς καὶ ἀρχαιολογικῆς.

† Ο ΕΦΕΣΟΥ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ.

Τῆ παρελθούσῃ κυριακῇ (25) ἀπεβίωσε καὶ τῆ ἐπιούσῃ, δευτέρα, ἐκνεύθη, προϊσταμένου τῆς κηδείας τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου ὁ γηραιὸς μητροπολίτης Ἐφέσου Ἀγαθάγγελος, μέλος τῆς ἀγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου. Στρατιώτης τοῦ Χριστοῦ ἀληθῆς, τὰς ἐντολάς αὐτοῦ ἀεὶ ἐν νῶ ἔχων καὶ ταύτας τελῶν, οὐ μόνον τῶ τε γένει καὶ τῆ Ἐκκλησίᾳ πολυτίμους παρέσχεν ἐκδουλεύσεις ὥστε μητροπολίτης Σβορνικίου, Δράμας, Ἐφέσου καὶ τοποτηρητῆς τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου ἐν δυσχερεσί περιστάσει, οὐ μόνον τὴν φιλασθηρίαν ἠσκῆσε πάντοτε καὶ πανταχοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς παιδείας ἀνεδείχθη ὑπέρμαχος. Ἐν τούτῳ ἀληθῶς διεκρίθη. Οὐ πρό πολλῶν ἐτῶν ἐξεδόθη ὑπ' αὐτοῦ στατιστικὴ τῆς ἀνὰ τὴν ἐπαρχίαν Ἐφέσου παιδείσεως μετὰ μεγάλου καλλιτεχνικοῦ πίνακος, ἡ στατιστικὴ δὲ καὶ ὁ πίναξ φαινὰ εἶσι σημεῖα τῆς ἄκρας αὐτοῦ φιλομουσίας, δι' ἧς κατώρθωσε ν' ἀναπτύξῃ καὶ προαγάγῃ τὴν παιδείσιν, νέα ἰδρυσάμενος παιδευτήρια καὶ τὰ ὑπάρχοντα στηρίζων. Ἴδου παραδείγματα φιλομουσίας καὶ φιλοπροόδου ἀληθῶς ἀρχιερέως. Εὐλόγοῦσι δὲ καὶ ἡμινοῦσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ πολυπληθεῖς ὑπότροφοι, ὧν οὐκ ὀλίγοι ἀξιοὶ τῆς προστάσιος τοῦ αἰοδίου ἱεράρχου ἑαυτοὺς ἀπέβησαν, ἐν τε τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ Χάλκης καὶ ἐν ἄλλοις παιδευτηρίοις.

Μικρὸν δὲ πρό τοῦ θανάτου, καίπερ ἀσθενῆς καθ' ὄλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως, ἐσπευσε συνοδεύσων τὴν Α. Θ. Π. τὸν ἴσα πατρί ἀγαπῶντα καὶ σέβοντα αὐτὸν εἰς τὸ παρθεναγωγεῖον τῆς ἐν Σταυροδρομείῳ ἑλληνικῆς κοινότητος καὶ νὰ παραμείνῃ καθ' ὄλην τὴν διάρκειαν τῆς τελετῆς.

Ἡ Ἐκκλησία ἐθρήνησε καὶ θρηνεῖ πιστὸν στρατιώτην, τὸ ἔθνος δοξάζει καὶ δοξάσει εὐεργέτην αὐτοῦ, θεοδμάτους πράξαντα ἀρετὰς, αἷς προσίκει δόξα ἐπὶ ἡρώτος. Ἡ μνήμη αὐτοῦ ἔσται αἰωνία !

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Ὁ ΑΛΛΑΜΑΣ. — Ὁρισμὸς τῆς φύσεως αὐτοῦ διὰ τῶν πειραμάτων τοῦ Lavoisier, τοῦ H. Davy, καὶ τῶν κ. Dumas καὶ Stass. — Δοκίμαί πρὸς τεχνητὴν παρασκευὴν αὐτοῦ μέχρι τῶν τοῦ κ. Moissan. — ΧΡΟΝΙΚΑ. — Πειράματα πρὸς ὁρισμὸν τῆς ἀντιστάσεως τοῦ πάγου. — Μέτρησις τοῦ ἰσχυροῦ νεφῶν. — Παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς εἰς τὸ ψῆχος ἀντιστάσεως τῶν ἀμπελών. — Ταχύτης τῆς δευτέρας τοῦ ἠλεκτρισμοῦ διὰ τοῦ ὕδατος. — Ἡ περὶ τῶν αἰσμάτων τῆς Ζακύνθου ἐκθεσις τοῦ κ. Κ. Μητροπούλου.

Συνεχίζοντες σήμερον τὰ ἐν τῇ προηγουμένῃ Ἐπιστημονικῇ ἡμῶν Ἐπιθεωρήσει γραφέντα περὶ τῶν πρώτων πρὸς προσδιορισμὸν τῆς φύσεως τοῦ ἀδάμαντος πειραμάτων, προβαίνομεν ἀμέσως εἰς τὴν ἀναγραφὴν τοῦ θεμελιώδους πειράματος τοῦ πατρὸς τῆς νεωτέρας χημείας Lavoisier, ὅστις ἀντιδρῆσας ἐντὸς λεκάτης πλήρους ὑδραργύρου κώδωνα πλήρη ὀξυγόνου καὶ συγκεντρώσας ἐπὶ τεμαχίου ἀδάμαντος εὐρισκομένου ἐντὸς τοῦ κώδωνος τούτου τὰς ἠλιακὰς ἀκτῖνας, ἐπέφερε τὴν διὰ καύσεως ἐξαφάνισιν τοῦ ἀδάμαντος, συνέπεια τῆς ὁποίας ἦτο ἡ ἐν τῷ κώδωνι ἐμφάνισις τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος, τῆς γνωστῆς ἐνώσεως τοῦ ἀνθρακος μετὰ τοῦ ὀξυγόνου, ἐξ οὗ ἀπεδείχθη ὅτι ὁ ἀδάμας εἶχε ν ὡς συστατικὸν αὐτοῦ τὸν ἀνθρακα.

Ὁ Humphrey Davy προσέβη ἔτι μᾶλλον, ἀποδείξας διὰ τῶν ἀναλόγων πρὸς τὸ ἀνωτέρω πειραμάτων αὐτοῦ ὅτι κατὰ τὴν καῦσιν τοῦ ἀδάμαντος ἐντὸς τοῦ ὀξυγόνου παράγεται μόνον ἀνθρακικὸν ὀξύ, ἐξ οὗ συνεπέρανεν ὅτι ὁ ἀδάμας ἀποτελεῖται μόνον ἐξ ἀνθρακος.

Τὰ συμπεράσματα ταῦτα ἐπεβεβαιώθησαν μεταγενεστέρως (τῷ 1841) ὑπὸ τῶν κ. Dumas καὶ Stass κατὰ τὴν ἀξιόλογον αὐτῶν ἐργασίαν ἐπὶ τοῦ προσδιορισμοῦ τοῦ ἰσοδυναμοῦ τοῦ ἀνθρακος, ἀνεκαλύφθη δὲ ὑπ' αὐτῶν ὅτι ἡ ὑπολειπομένη κατὰ τὴν καῦσιν τοῦ ἀδάμαντος τέθρα, ἧς τὸ βῆρος ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ $\frac{1}{500}$ μέχρις $\frac{1}{2000}$ τοῦ βῆρους τοῦ ἀδάμαντος, ἀποτελεῖται ἐξ ἀνοργάνων ὑλῶν ἀνγκουσῶν εἰς αὐτὸν τὸν κρυσταλλικὸν ἀνθρακα καὶ μὴ χωρίζομένων ἀπ' αὐτοῦ οὐδὲ διὰ μακροχρονίου βρασμοῦ ἐντὸς τοῦ βασιλικοῦ ὕδατος.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς φύσεως τοῦ πολυτίμου τούτου σώματος. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰς γενομένας μελέτας σχετικῶς πρὸς τὴν ἐν τῇ φύσει παρουσίαν τοῦ ἀδάμαντος, σημειούμεθα γενικῶς ὅτι αἱ γνωσταὶ τοῦ σώματος τούτου ιδιότητες, ἰδίᾳ δὲ τὸ ἀπικτόν καὶ τὸ ἀδιάλυτον τοῦ ἀνθρακος (διότι μόνον ἐν τῷ τετηγμένῳ σιδήρῳ διαλύεται, ὡς γνωστόν, ποσότης τις ἀνθρακος λαμβανομένη μετὰ τὴν πῆξιν ἐκείνου εἰς πέταλα γραφίτου) παρεκάλυσαν μέχρις ἐσχάτων νὰ γνωσθῇ ὁ τρόπος τῆς μορφώσεως τοῦ ἀδάμαντος ἐν τῇ φύσει, ἀγνοεῖται δὲ εἰσέτι καὶ αὐτὴ ἡ ἐποχὴ καὶ ὁ τόπος τῆς τοιαύτης μορφώσεως, αἱ δὲ ἐν τοῖς χημείοις γενομένη ἀπόπειραι πρὸς τεχνητὴν παραγωγὴν αὐτοῦ θεωροῦνται ἅπασαι σχεδὸν ἀποτυχοῦσαι, πλὴν τῆς ἐσχάτως, ὡς ἐν ἀρχῇ ἐρρήθη, γενομένης ὑπὸ τοῦ ἐξοχον καταλαβόντος θέσιν μετὰ τὰς ἐπὶ τοῦ φθορίου ἀνακαλύψεις αὐτοῦ τῷ 1886 μετὰ τῶν νεωτέρων χημικῶν κ. Henri Moissan, περὶ ὧν κατωτέρω ἔσται ἡμῖν ὁ λόγος.

Χρονογραφικῶς δὲ σημειοῦντες συντομώτατα τὰς ἐν προγενεστέροις χρόνοις γενομένας δοκιμὰς πρὸς τεχνιτὴν τοῦ ἀδάμαντος παραγωγὴν, δέον ν' ἀναφέρωμεν ὡς πρώτους ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἐργασθέντας τοὺς Gagniard de la Tour καὶ Gannal, ὧν ὁ δεύτερος προσεπάθησε τῷ 1828 νὰ παραγάγῃ τεχνιτὸν ἀδάμαντα δι' ἐπιδράσεως τοῦ φωσφόρου ἐπὶ θειοῦχος ἄνθρακος, ὅποτε ἔλαβε λευκὸν πέταλον ἐνέχον μικροὺς κρυστάλλους μεγέθους κόκκου κέγχρου, οἵτινες παρουσίαζον ὡραίας ἱριδιζούσας ἀνταυγείας, ἐχάραττον δὲ τὸν χάλυθα, ὑπ' οὐδενὸς τῶν μετάλλων χαρασσόμεναι, καὶ παρουσίαζον ὑπὸ τὸ μικροσκόπιον τὴν δωδεκάεδρον μορφήν. Ὁ εἰς τὸν κρυστάλλου τούτων ἐδοκιμάσθη διὰ τοῦ πυρός, παρουσίασε δὲ τὸ καύσιμον τοῦ ἀδάμαντος οὐδὲν καταλιπὼν ὑπόλειμμα.

Ἀξιολογώτατα εἰσὶν ἰδίᾳ τὰ ἐπὶ τούτῳ πειράματα τοῦ Despretz καὶ τοῦ Hannay Ὁ πρῶτος τούτων ὑπέβαλεν ἐν τῷ κενῷ κύλινδρον ἀμιγυῖς ἄνθρακος εἰς τὴν ἐνέργειαν τοῦ ἐπαγωγικοῦ σπινθῆρος ἰσχυρᾶς μηχανῆς Ruhmkorff, ἧς ὁ εἰς τῶν ῥομφόρων ἀπετελεῖτο ἐκ συρμάτων λευκοκρύσου περιβαλλόντων τὸ ἄκρον τοῦ ἐξ ἄνθρακος κυλίνδρου. Μετὰ τὴν ἐπὶ μῆνα ὅλον ἀδιάλειπτον ἐπενέργειαν τοῦ σπινθῆρος ἐπὶ τοῦ ἄνθρακος, τὰ ἐκ λευκοκρύσου νήματα ἐκαλύφθησαν ὑπὸ μελαίνης κρυσταλλικῆς κόνεως περιεχοῦσης μικροσκοπικὰ λαμπρὰ ὀκτάεδρα κατάλληλα πρὸς κατεργασίαν τοῦ λυχνίτου (ρούδινιου), τοῦ σκληροτάτου, ὡς γνωστόν, μετὰ τὸν ἀδάμαντα τιμίου λίθου¹. Ὁ Depretz ἐθεώρησε τότε τοὺς ὀκταέδρους τούτους κρυστάλλους ὡς τεχνιτῶς παρασκευασθέντα ἀδάμαντα, ἀλλ' ἢ αὐστηροτέρα ἐξέτασις τῶν προϋπόντων τούτων, ὡς καὶ τοῦ διὰ ρεύματος στήλης Daniell, ἐχοῦσης ὡς πόλους κυλίνδρους ἐξ ἄνθρακος, σχηματισθέντος ἐπὶ τοῦ ἀρνητικοῦ πόλου μέλανος στρώματος, ὕπερ μετὰ δυσκολίας ἐχάρασσε τὸν λυχνίτην, οὐδόπως πείθει ἡμᾶς ὅτι ὁ Depretz ἐπέτυχε τὴν τεχνιτὴν παραγωγὴν ἀληθῶν ἀδαμάντων.

Ὁ Marsden ἐφθάσεν εἰς ἀποτελέσματα ἀνάλογα, θερμᾶς ἰσχυρῶς ἐπὶ 10 ὥρας μίγμα ἀργύρου καὶ ἄνθρακος σακχάρου ἢ τακεῖσα μᾶζα ἀφέθη νὰ καταψυχθῆ, διελύθη ὁ ἀργυρὸς ἐντὸς νιτρικοῦ ὀξέος, τὸ δὲ ὑπολειφθὲν ἀπετελεῖτο ἐξ ἄνθρακος ἀμόρφου, ἐκ γραφίτου καὶ ἐκ μικρῶν ὀκταέδρων κρυστάλλων, ὧν τινες μὲν ἦσαν διαφανεῖς, ἕτεροι δὲ μέλανες, ἐχάρασσον δὲ τὴν ὕαλον, τὸν ὀρεινὸν κρυστάλλον καὶ τὸν σάπφειρον, ἐκαίοντο δὲ ἐντὸς τοῦ ὀξυγόνου, ἀποτελοῦντες κατὰ τὸν κ. Marsden ἀληθεῖς ἀδάμαντας τεχνιτῶς παρασκευασθέντας.

Ὁ δὲ Hannay ἀντικατέστησε τὸν ἀργυρὸν διὰ τοῦ νατρίου καὶ τὸν ἄνθρακα τοῦ σακχάρου δι' ἐλαίου φαιαίνης, ἐργασθεῖς ὑπὸ ἰσχυρᾶν πίεσιν καὶ λιαν ὑψηλᾶς θερμοκρασίας, προσπαθῶν δὲ οὕτω νὰ ἐπιτύχῃ τὴν τοῦ ἄνθρακος διάλυσιν, ἔτι δὲ προσπάθησε νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ἀποσύνθεσιν τῶν ὑδρογονανθράκων διὰ τῶν ἀλκαλοειδῶν μετάλλων νατρίου, καλίου καὶ λιθίου, καὶ τὴν κρυσταλλικὴν καθίζησιν τοῦ οὕτως ἀναστοιχειουμένου ἄνθρακος, εἰς πολλὰ δὲ τῶν πειραμάτων τούτων φαίνεται ἐπιτυχῶν τὴν παρασκευὴν κρυσταλλικοῦ ἄνθρακος.

1) Ἡμεληρότης τοῦ λυχνίτου παρίσταται ὑπὸ τοῦ ἀριθ. 9.

Ἐν γένει εἰς πάσας τὰς ἀνωτέρω ἀνεφερομένας περιστάσεις ἔλαβον κρυστάλλους ὀκταέδρους σκληροτάτους ἀλλὰ λιαν μικροὺς, οἵτινες ἰσως ἀπετελοῦντο ἐξ ἀδάμαντος.

Ταῦτα ἐν συντόμῳ τὰ σπουδαιότερα τῶν μέχρις ἐσχάτων γενομένων πειραμάτων πρὸς τεχνιτὴν τοῦ ἀδάμαντος παρασκευὴν, περὶ δὲ τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Moissan ἐναγχοῦς γενομένων ἐπιτυχῶν δοκιμῶν, καὶ τῆς εἰς ταύτας δοθείσης ἀφορμῆς προσεχῶς λεπτομερέστερον.

ΧΡΟΝΙΚΑ. — Κατὰ τὰ τέλη τοῦ τελευταίου χειμῶνος ἐγένοντο κατ' ἐντολήν τοῦ ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν τῆς Γαλλίας περιέρχοντα πειράματα, ὧν τὰ ἐξαχόμενα ἐδημοσιεβήθησαν ἐν τῇ *Écho de l'Armée*, ἀναφρικῶς πρὸς τὴν ἀντίστασιν, ἣν παρουσιάζει ὁ πάχος. Κατὰ ταῦτα, στρώμα πάχους 0,04 μ. ἀντέχει εἰς τὸ βῆρος ἀνθρώπου βεδίζοντος μεμονωμένου ὅταν τὸ πάχος τοῦ στρώματος τοῦ πάχους ἀνέρχεται εἰς 0,09 μ., δύναται νὰ υποβαστάσῃ ἀπόσπασμα πεζικοῦ ἐν ἀραιᾷ τάξει στρώμα πάχους 0,12 μ., ἀντέχει εἰς τὸ βῆρος τηλεβόλων τῶν 8 λιτρῶν θεθειμένων ἐπὶ ἐλκθῆρων, υποβαστάζει δὲ τηλεβόλα τῶν 12 λιτρῶν, ὅταν τὸ πάχος αὐτοῦ εἶνε 0,14 μ. ὅταν δὲ τὸ πάχος τοῦ στρώματος ἀνέρχεται εἰς 0,16 μ., υποβαστάζει πεδινὰ τηλεβόλα φερόμενα ἐπὶ κιβωτίων (caissons) μετὰ τοῦ συνήθους ἔρματος· τελευταῖον δὲ δύναται ὑπὸ πάχος ν' ἀντιστῇ εἰς τὴν πίεσιν τῶν μεγαλειτέρων βαρῶν, ὅταν τὸ πάχος αὐτοῦ ἀνέρχεται εἰς 0,29 μ.

Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι κατὰ τὰς ἐν τῇ *Revue Scientifique* δημοσιευθείσας παρατηρήσεις τοῦ κ. F. A. Forel ἀναφέρονται μόνον εἰς τὸν νέον πάχον καὶ ἐν ὅσῳ τὸ πάχος αὐτοῦ βαίνει αὐξανόμενον, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὸν παλαιόν, ὅστις συνήθως ἔνεκα διαφόρων ἐπιρροῶν εἶνε πολλῶ ἐυθραυστότερος.

Ἀπὸ πολλῶν ἑτῶν οἱ σουηδοὶ μετεωρολόγοι Ekholm καὶ Hildebrandsson ἐπεδόθησαν ἐν Upsala¹ εἰς μελέτας σχετικὰς πρὸς τὴν μέτρησιν τοῦ ὕψους εἰς ἧ εἰρήσκονται τὰ νέφη καὶ πρὸς τὴν κίνησιν αὐτῶν, ταυτοχρόνως δὲ καὶ οἱ μὲν κ. Hagstrom καὶ Falek ἐπεδόθησαν εἰς ἀναλόγους μελέτας ἐν Storlien² οἱ δὲ κ.κ. Rotch καὶ Clayton ἐν Blue-Hill (Μασσαχουσέττη), ἀπ' ἑτέρου δὲ ὁ κ. Kassner ἐδημοσίευσε τὰ πορίσματα τῶν μελετῶν αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης ὕψους τῶν κυριωτέρων ποικιλιῶν τῶν νεφῶν, διαγράφας τὸν ἀκόλουθον πίνακα:

Μορφὴ νέφους.	Ἀντιστοιχοῦν ὕψους.
στιβάς (stratus)	0,7 κμ.
ὕμβριον (nimbus)	1,5 »
σωρός (cumulus).	1,5 »
σωρός-στιβάς (cumulo-stratus).	2,4 »
στιβάς-σωρός (strato-cumulus).	2,3 »
ψευδομαλλός (faux-cirrus).	3,9 »
ἄνω-σωρός (alto-cumulus)	4,0 »
ἄνω-στιβάς (alto-stratus).	5,0 »
μαλλός (cirrus)	6, μέχρις 9 κμ. 1

1) Παρὰ τὴν Στοχόλμην.

2) 20 πρὸς Β. τῆς Thorondhem (Νορβηγίᾳ).

3) Τὰ πλεῖστα τῶν εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν ἀνωτέρω

Ἐκ δὲ τῶν ἐν τῷ Ἀστεροσκοπεῖῳ τοῦ κ. Rotch, ἐν Blue-Hill, γενομένων παρατηρήσεων ἐξάγονται πορίσματα ἀναφερόμενα εἰς τὸ ὕψος, τὴν θέσιν καὶ τὴν κίνησιν τῶν νεφῶν, ἀναγραφέντα ἤδη ὑφ' ἡμῶν ἐν προγενεστέρᾳ Ἐπιθεωρήσει. (Βλέπε ἀριθμ. 11, Ἔτος Βον, ἐν σελ. 215).

Ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Perraud γενομένων τῆς γαλλικῆς γεωργικῆς ἐταιρίᾳ ἀνακοινώσεων τῶν παρατηρήσεων αὐτοῦ ἐπὶ τῆς εἰς τὸ ψῦχος ἀντιστάσεως τῶν γαλλοαμερικανικῶν κλημάτων ἐξάγεται ὅτι ταῦτα ἀντέχουσιν εἰς λίαν ταπεινὰς θερμοκρασίας, ἐνῶ παρατηρήθη ἤδη εἰς προγενεστέρᾳ ἐποχῆς ὅτι τὰ γαλλικὰ κλήματα καταστρέφονται εὐκόλως ὑπὸ τῶν παγετῶν ἐν Ἀμερικῇ, ἀντιθέτως πρὸς τὰ ἀμερικανικὰ ἅτινα ἀντέχουσιν ἐν Γαλλίᾳ. Αἱ παρατηρήσεις αὗται τοῦ κ. Perraud ἐγένοντο ἐν τῷ ἀμπελοφυτικῷ σταθμῷ (station viticole) τῆς Villefranche¹, ἔνθα τὸ θερμοῦμετρον κατῆλθε κατὰ ἰανουάριον μέχρις — 270. Ἐκ τῶν κλημάτων δὲ τῶν περιεχομένων ἐν τῷ δοκιμασθῆντι χῶρῳ τοῦ σταθμοῦ ἄπαντα τὰ ἀμερικανικὰ, τὰ διακρινόμενα ὑπὸ τὰ ὀνόματα *Berlandieri*, *cordifolia*, *Riperia*, κτλ. δὲν ἐπάγωσαν, ἐνῶ τὰ πλησιέστερα πρὸς τὰς γαλλικὰς ποικιλίας τῶν κλημάτων ἔπαθον καὶ τόσῳ δεινότερον μάλιστα ὅσῳ ὁμοιότερα ἦσαν πρὸς τὰ γαλλικὰ κλήματα.

Κατὰ τὰς ὑπὸ τοῦ κ. Chou γενομένας ἐσχάτως μετρήσεις ἡ ταχύτης τῆς διαδόσεως τοῦ ἡλεκτρισμοῦ διὰ τοῦ ὕδατος εἶνε $8\frac{1}{2}$ φορές μικροτέρα τῆς διὰ τοῦ ἀέρος.

Αἱ ἐνταῦθα ἐκιδόμεναι ἑλληνικαὶ ἐφημερίδες ἐδημοσίευσαν τὴν προπαρελθούσαν τετάρτην (21ην ἀπριλίου) ἔκθεσιν περὶ τῶν σεισμῶν τῆς Ζακύνθου φέρουσαν τὴν ὑπογραφήν τοῦ ἐκ τῶν καθηγητῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπι-

ἀναφερομένων ὀνομάτων τῶν διαφόρων τούτων μορφῶν τῶν νεφῶν ἐλήφθησαν ἐκ τῶν ἐν τοῖς «Στοιχείοις τῆς Πειραματικῆς Φυσικῆς» τοῖς ἐκπονηθεῖσιν ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου σεβαστοῦ συναδέλφου κ. Ἀ. Σπαθάρη ἀναγραφόμενων, τὰ δὲ λοιπὰ ἐσχηματίσθησαν ἐπὶ τῆς βάσεως ἐκείνων. Ἐπειδὴ δὲ συντομώτατα καὶ πληρέστερα ὀρίζεται αὐτοῖσι ἡ σχέσις τοῦ ὀνόματος πρὸς τὴν μορφήν τῶν κυριωτέρων ποικιλιῶν τῶν νεφῶν, θεωροῦμεν ἐπιβαλλόμενον ἡμῖν νὰ μεταφέρωμεν ἐνταῦθα ἀντὶ πάσης ἄλλης ἐρμηνείας αὐτολεξεί το ἰσχυρὸν τὸν κλειόμενον τούτου τμήμα, ἔχον ὧδε :

«Τὰ λεπτότατα καὶ εἰς ὕψιστά στρώματα αἰωρούμενα νέφη εἰσὶν οἱ μαλλοί, συγκείμενοι πιθανῶς οὐχὶ ἐκ βρυστῶν μορίων ὕδατος ἀλλ' ἐκ χρυστάλλων πάγου· δηλοῦσι δὲ πολλάκις, καὶ μάλιστα εἰς μαλλοὺς — στιβάδας μεταμορφώμενα, τὴν εἰσέλαιον τοῦ ἰσημερινοῦ πνεύματος εἰς τὰ ἀνώτερα ἀτμοσφαιρικὰ στρώματα, προαναγγέλουσιν ἐπομένως ὑετὸν, ἐὰν βαθμηδὸν συγχρόνως καὶ ἡ στάσις τοῦ βαρομέτρου ἐλαττωταί. — Οἱ στρογγύλοι σωροί, ἔχοντες ὡς ἐπὶ τὸ πλὴν ἡμισφαιρικὸν σχῆμα καὶ ὀρίζονταίαν βάσιν, ἀναφανίσονται παρ' ἡμῖν συνήθως ἐν θέρει μετὰ διαρκῆ αἰθρίαν. — Μέσην μορφήν ἔχουσιν οἱ σωροὶ — μαλλοί. οἱ καλούμενοι «πόχοι». — Αἱ στιβάδες εἰσὶν ἐπιμήκεις ὀρίζονταιται ταινίαι ἐπιβαζόμεναι συνήθως παρὰ τὸν ὀρίζοντα εἰς μεγάλην ἔκτασιν. — Τὸ δὲ ὄμβριον νέφος λαμβάνον γένεσιν ἐκ σωροῦ — στιβάδος ἢ ἐκ μαλλοῦ — στιβάδος καλύπτει συνήθως ὀλόκληρον τὸν οὐρανὸν ἢ τὸ πλεῖστον αὐτοῦ μέρος ὡς ὁμοίως φαῖον καὶ ἐπισκοποῦν πέτασμα». (Ἐν σελ. 301—302).

1) Μία τῶν τριῶν διωκόμενων πόλεων τῆς μεσημβρινοαγατολικῆς Γαλλίας, πιθανῶς δὲ ἐνταῦθα ἢ παρὰ τὴν Δυῶν.

στημίῳ κ. Κ. Μητσόπουλου, ἦν οὗτος σημεῖο ὅτι ἔγραψεν ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου Σάμος τῆ 15ῃ ἀπριλίου ἐ. ἔ.

Ἀγνοοῦντες τὸ γε νῦν ἐὰν ἡ ἔκθεσις αὕτη εἶνε ἡ μόνη ὑπὸ τοῦ κ. Μητσόπουλου δημοσιευθεῖσα καὶ ἐὰν οὗτος ταύτην ἔγραψεν ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου μόνον πρὸς καθυσχύασιν τῶν πεφοβισμένων κατοίκων τῆς πολυπαθοῦς νήσου, ἐτέραν δὲ, ἐπιστημονικωτέραν ταύτης, ἐπέδωκε τῆς κυβερνήσει, ἣτις, ὡς τοῖς ἀπαιτοῦνται, ἀπέστειλεν ἐπὶ τόπου τὸν εἰρημένον καθηγητὴν πρὸς μελέτην τοῦ φαινομένου, ἀπέχονεν πάσης κρίσεως ἐπὶ τῆς δημοσιευθεῖσης ἔκθεσεως, ἣτις γραφεῖσα καθ' ἡμῶν πιθανώτατα χάριν τῶν πολλῶν, οὐδεμίαν προβάλλεται ἀξίωσιν νέον τι νὰ διδάξῃ τοὺς παρακολουθοῦντας τὰς ἐκάστοτε ἐκ τοῦ τόπου τῆς καταστροφῆς τηλεγραφικῶς διαβιβαζόμενας εἰδήσεις. Οὕτω μόνον ἐρμηνεύεται πῶς ἡ ἐν βίᾳ γραφεῖσα αὕτη ἔκθεσις ἄρχεται μὲν ἐπὶ τὸ ποιητικώτερον ἐπωλοφυρομένη ἐπὶ τῆς καταστροφῆς τῆς παγκάλου νήσου, καταλήγει δὲ εἰς ἐπίκλησιν τῶν φιλανθρωπικῶν αἰσθημάτων τοῦ Πανελληνίου πρὸς ἀνακοφίσειν τῶν τελείως καταστραφέντων κατοίκων αὐτῆς, σταθμεύουσα ἐν τῷ μεταξὺ εἰς τὸν ὄρισμὸν τοῦ τεκτονικοῦ σεισμοῦ, ἐν παρενθέσει δὲ καὶ εἰς τὸν τοῦ κέντρου τοῦ σεισμοῦ.

Ταῦτα γράφομεν, διότι ὑπεσχέθημεν ὁμιλοῦντες περὶ σεισμῶν ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 16 Ἐβδομαδιαίᾳ Ἐπιθεωρήσει καὶ σημειοῦντες ἐν προομίῳ ὅτι ὑπάρχουσι πολλὰ θεωρίαι πρὸς ἐρμηνείαν τῶν φοβερωτέρων τῶν γεωλογικῶν φαινομένων, τῶν σεισμῶν, νὰ ἐπανεέλθωμεν εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο λεπτομερέστερον, ἰδίᾳ δὲ μερικώτερον νὰ πραγματευθῶμεν αὐτὸ ἐν σχεδίᾳ πρὸς τὸν ἐσχάτως ἄρδην κατεργασάντα μίαν τῶν ὠραιστάτων τῆς Μεσογείου νήσων σεισμόν, δηλοῦντες ἄνευ ἐπιφυ-

1) Ὁ κ. Μητσόπουλος ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτοῦ λέγει : «Ἐπειδὴ ἡ πυρόσφαιρα (ὁ τετηκὼς τῆς γῆς πυρῆ) αὕτη σμικρύνεται, διότι διαρκῶς ψύχεται, τὰ ἐπ' αὐτῆς ἐπικαθόμενα τμήματα τοῦ φλοιοῦ ἀναγκάζονται νὰ παρακολουθήσωσι τὴν σμικρυνομένην πυρόσφαιραν, ὅπου αὕτη ὑποχωρεῖ σμικρυνομένη. Διὰ τοῦτο τὰ τμήματα τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς μετακινῶνται καὶ συμπύσσονται ἀνορθώμενα ἢ βραδύτατα συνιζάνουσι (βυθίζονται),» ἐφ' οὗ στηρίζομενος οὗτος ὀρίζει ὡς τεκτονικοὺς σεισμοὺς τοὺς ἐκ τῶν τοιούτων μετακινήσεων προκαλουμένους. Καὶ τοῦτο μὲν ἀποτελεῖ μίαν τῶν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ περὶ σεισμῶν συντόμῳ σκιαγραφίᾳ ἀναφερομένων πολυαριθμῶν ὑποθέσεων πρὸς ἐρμηνείαν τῶν σεισμῶν, ἀλλ' ἐὰν καὶ πᾶσαι αἱ λοιπαὶ ἀποκλεισθῶν, ὡς φαίνεται παραδεγόμενος τοῦτο ὁ κ. Μητσόπουλος, ἀσαφῆς καθ' ἡμῶν καὶ ἀδόκιμος εἶνε ὁ ὅρος τεκτονικός σεισμός, ὅστις προσφορώτερον ἔσως ἔδει νὰ ὀνομασθῆται σεισμός διὰ συνιζήσεως· διότι τὸ ἐπιθετον τεκτονικός = ὁ τοῦ τεκτονός, ἐνίοτε δὲ καὶ ὁ τοῦ ἀρχιτεκτονός, τεκτονική δὲ = ἡ τέχνη τοῦ τεκτονός ἢ καὶ τοῦ ἀρχιτεκτονός, τέκτων (TEK) = τίκτων, οἰκοδόμος καὶ εἰδικώτερον κτίστης, ξυλουργός, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀρχιτέκτων, οὐδαμοῦ δὲ τούτων ἀπαντῆ ἢ ἐννοία τῆς συνιζήσεως ἢ τοῦ κοινῶς λεγομένου καθίσματος τῶν θεμελίων οἰκοδομῆς, ἣν φαίνεται ἔχον ὑπ' ὄψιν αὐτοῦ ὁ κ. Μητσόπουλος, διότι εὐδέποτε τὸ καθίσμα τοῦτο τῶν θεμελίων τῆς οἰκοδομῆς ἐκλήθη οὐδὲ δύναται νὰ κληθῆ τεκτονικόν.

λάξεως, ὅτι πρὸς τοῦτο ἀναμένομεν ἀσφαλεῖς καὶ λεπτομερεῖς ἐκθέσεις τῶν ἐπὶ τόπου βεβαίως σπυρσάντων ἡμετέρων γεωλόγων, προστιθέντες δὲ ἔτι ἂν, ὕπερ ἀπευχόμεθα, δὲν μετέδιδαν εἰδέτι ἐπὶ τόπου πρὸς μελέτην τῶν φαινομένων καὶ πρὸς ἐμφύχωσιν τῶν ἀποτεθαρρημένων κατοίκων τῆς καταστραφείσης νήσου, ἃς σπεύσωσι νὰ μεταβῶσιν ἐκεῖ ὅπου τὸ τε καθήκον αὐτῶν ὡς ἐπιστημόνων καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ προσωπικὸν αὐτῶν συμφέρον πρὸ πολλοῦ τοὺς προσκαλεῖ. Διότι, ἐγράφομεν τότε, ἥκιστα τιμητικὸν βεβαίως δι' ἡμᾶς θὰ εἶνε, ἂν ἀναμένωμεν νὰ λάβωμεν ἐπιστημονικὰς ἐκθέσεις περὶ τῶν ἐν Ζακύνθῳ δεισμών, μῖνας ὅλους μετὰ τὰ γεγονότα, καὶ παρὰ ξένων, ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ν' ἀρῶμεθα τὰς περὶ τοῦ ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν σπουδαιοτάτου τούτου γεωλογικοῦ γεγονότος εἰδήσεις ἀπὸ τῶν ἐφημερίδων, αἵτινες, ὡς μὴ οικειοποιούμενα τοῦ τίτλου ἐπιστημονικῶν δημοσιευμάτων, οὐδόλως βεβαίως εὐθύνονται διὰ τὰς ἐν αὐταῖς ἀναγραφόμενας ἐνίοτε ἀνακριβεῖς ἢ καὶ ἀντιφατικὰς εἰδήσεις. Γνωστὸν δὲ ὅτι, ἀφ' ἐνὸς μὲν ὑπάρχουσι ζητήματα εἰδικὰ ἐξερχόμενα τοῦ κύκλου τῶν ἡμερησίων πολιτικῶν φύλλων, ὑπερβαίνοντα δὲ καὶ τὰς δυνάμεις τῶν μὴ ἐπιστημόνων ἀνταποκριτῶν τῶν φύλλων τούτων, ζητήματα, ὧν ἡ διεκπεραιώσις ἀπαιτεῖ τὸν χειρισμὸν ὀργάνων εἰδικῶν, κτλ., ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι ἡ ἀποχὴ τῶν ἡμετέρων ἐπιστημόνων ἀπὸ τῆς μελέτης τῶν ἐν τῷ κύκλῳ τῆς δράσεως αὐτῶν γεγονότων ζημιῶσι μὲν σπουδαίως τὴν ὅλην ἐπιστήμην, ἀποστρεφῶσι δὲ καὶ αὐτοὺς μοναδικῆς ἴσως περιστάσεως, ὅπως καὶ αὐτοὶ δοξασθῶσι καὶ τὸ ὄνομα τῆς ἑλληνικῆς ἐπιστήμης πέραν τῶν στενῶν ὁρίων τῆς συνήθους δράσεως αὐτῶν καταστήσῃσι γινωστὸν.

Καὶ αὕτη μὲν ἡδὲ ἡμῶν τότε δοθεῖσα τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώσταις ὑπόσχεσις· ἐχρηθῶμεν δὲ ἤδη, ἵνα ἡ ἑτέρα ἐπίσημος καὶ ἐπιστημονικὴ τοῦ κ. Μητσοπόλου πρὸς τὴν ἑλληνικὴν κυβέρνησιν ἔχουσι καταστήσῃ ἡμῶν ἰδουμένην τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς πρὸς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώσττας ὑποσέσεως ἡμῶν ταύτης.

ΗΛ. Γ. ΒΑΣΑΜΑΚΗΣ.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Ἰδοὺ λοιπὸν ὅτι τὸ ἔργον τῆς ἑλληνικῆς ἀντιπολιτεύσεως ἀπεδείχθη καλῶς καὶ ἐπιτηδεῖως δεδολορηφηνέμενον, ἰδοὺ ὅτι οἱ τὴν περὶ τὴν τοξευτικὴν δεξιότητα αὐτῶν ἀσχοῦντες κατὰ τῆς καρδίας τῆς ἰδίας πατρίδος ἀπεδείχθησαν ἰκανὴν κεκτημένοι εὐθυβολίαν, ὥστε νὰ ἐξικωνται τοῦ κέντρου τοῦ σκοποῦ, ἰδοὺ ὅτι τὸ δάνειον, οὗ τὴν ἀπότυχίαν πάθῃ δυνάμει ἐπεδῖωκον, ἀπέτυχε καὶ ὁ κ. Τρικούπης, ἀπογνοὺς τῆς οικονομικῆς ἀνορθώσεως τοῦ τόπου διὰ τῆς διατηρήσεως ἀνεπάφου τῆς ὑπολήψεως τοῦ κράτους, ὑπέβαλε τῷ βασιλεῖ τὴν παραίτησιν αὐτοῦ καὶ ἐδόθη οὕτω τὸ σύνθημα εἰς ἀνυπολογίστους ἰδιωτικὰς οικονομικὰς καταστροφάς, ὧν τὴν εὐθύνην δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ ὁμολογήσωμεν ὅτι πρὸς τοῖς

ἀρχικοῖς τοῦ κακοῦ αἰτίους φέρει κατὰ μέγα μέρος καὶ αὐτὸς ὁ τέως πρωθυπουργός, ἅτε ἐν τῇ κρισιμωτάτῃ ἀκριβῶς ὄρα ἀποκαρτερήσας. — Πᾶσαι τοῦλάχιστον αἱ περὶ τῶν προηγηθέντων τῆς παραίτησεως εἰδήσεις μαρτυροῦσιν ὅτι ὁ κ. Τρικούπης ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ἀπέδειξε μικροψυχίαν, ἢν οὐδενὶ ἐπετρέπετο νὰ ἐλλίξη παρὰ τοῦ ἀνδρός, ὃς διὰ τὴν προτέραν ἐν πολλοῖς ἀνδρικὴν πολιτείαν αὐτοῦ συνκεντρου τὰς ἐλπίδας τῆς ὀρθοφρονούσης μερίδος τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, διορώσης τὴν ἀνάγκην πολιτικοῦ ἀνδρός, δυναμένου νὰ ὑπερβῆ τῶν ὀχλαγωγικῶν παραφορῶν καὶ νὰ τολμᾷ τὴν ἐπιβολὴν τοῦ κοινῆς συμφέροντος καὶ παρὰ τὴν ἀποδοκιμασίαν, ἥς ἢ διαγωγὴ αὐτοῦ ἠδύνατο νὰ τύχη παρὰ τῷ ἀγομένῳ καὶ φερομένῳ καὶ μὴ δυναμένῳ νὰ κρίνη ὀρθῶς τὸ πρέπον πλῆθει. Διότι τέλος πάντων ὁ ἐν τῇ τελευταίᾳ στιγμῇ ἀπαιτήσας παρὰ τῶν κεφαλαιούχων τὸν ὄρον τῆς ἐπιψυλάξεως τῆς ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἐγκρίσεως τῆς συμβάσεως κ. Τρικούπης εἶχεν ἤδη ἐψηφισμένους ὑπὸ τῆς Βουλῆς νόμους, οὓς τὰ ἡμεπίσημα αὐτοῦ ὄργανα οὐ διέλιπον στεντορείως κηρύσσοντα ὡς παρέχοντας αὐτῷ πᾶσαν τὴν εἰς τὴν διομολόγησιν τοῦ δανείου ἀναγκαίαν συνταγματικὴν ἐλευθερίαν. Ἄν ὁ τέως πρωθυπουργός ἐφρόνει πεποιθότως, ὡς ὀφείλομεν νὰ πιστεύωμεν, ὅτι πράγματι ὁ περὶ τῆς συνομολογήσεως δανείου νόμος καὶ ὁ περὶ εἰς-πράξεως φόρων τινῶν εἰς χρυσὸν ἐπέτρεπον αὐτῷ νὰ προβῆ εἰς τὴν ὑπογραφήν τοῦ δανείου, δὲν ὄφειλε νὰ παρεμβάλη ἐν τῇ συμβάσει τὸν ὄρον τῆς ἐπιψυλάξεως τῆς ἐγκρίσεως τῆς Βουλῆς, ὄρον, ὃν ἦτο πιθανώτατον ὅτι δὲν θ' ἀπεδέχοντο, ὡς καὶ ἔπραξαν, οἱ ξένοι κεφαλαιούχοι, λαμβάνοντες ὑπ' ὄψει τὰς ἐνδεχομένης βραδύτητας καὶ τις οἶδε ποῖα ἄλλα ἀπρόοπτα. Ἡ σύμβασις, λέγουσιν οἱ περὶ τὸν κ. Τρικούπην, παρεστάθη ὑπὸ τῆς ἀντιπολιτεύσεως ὡς περιέχουσα ὄρους μειοῦντας τὸ γόντρον καὶ προσβάλλοντας τὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα τῆς χώρας· τοιαύτην δὲ εὐθύνην δὲν ἠδύνατο ν' ἀναλάβῃ ὁ τέως πρωθυπουργός ἀνευ τῆς συγκαταθέσεως τῆς Βουλῆς καὶ τούτου ἕνεκα παρητήθη. Ἄλλ' ἀκριβῶς τὴν εὐθύνην ταύτην — ἀφοῦ μάλιστα ἦτο βέβαιος ἐκ τῶν προτέρων περὶ τῆς ψήφου τῆς Βουλῆς — ὄφειλε θαρραλέως ν' ἀναλάβῃ, διότι κυβερνήτης ἀνευ εὐθύνης δὲν δύναται νὰ θεωρῆται ἄξιος τῆς περιωπῆς, ἐν ἣ τὸν κ. Τρικούπην ἔχει ἀναγάγει ἡ συνείδησις τοῦ ἔθνους, ὄφειλε δὲ, ἐρειδόμενος ἐπὶ τῆς ἰδίας πεποιθήσεως ὅτι ἐνεργεῖ ὅτι αἱ ἀνάγκαι τοῦ κράτους καὶ τοῦ καλῶς ἐννοουμένου δημοσίου καὶ ἰδιωτικοῦ συμφέροντος καὶ αἱ οικονομικαὶ περιστάσεις τῆς Εὐρώπης ἐπέτασσον, νὰ περιφρονήσῃ τὰς ἐπιθέσεις τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ὡς ἕως ἄρτι ἔπραξε, καὶ αὐτὴν δὲ τὴν ἐνδεχομένην ἀποδοκιμασίαν τῆς δημοσίας γνώμης, καὶ νὰ χωρήσῃ ἀνδρικῶς ἐπὶ τὸ ἔργον. Νῦν, μικροψυχίας ὁ τέως φῆμιν σιδηροῦ πρωθυπουργοῦ κεκτημένος, εἰδείξαι τὸ ἔθνος οὕτω τυχὸν τοῦ ἀνδρός, οὐ δεῖται ἀπαραιτήτως πρὸς εἰσαγωγὴν αὐτοῦ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς σταθερᾶς καὶ ἀσφαλοῦς προόδου, διεσκέδασε πολλὰς ἐλπίδας, συγκεντρούμενας περὶ αὐτόν, καὶ ἐπήνεγκε κρίσιν, ἥς τὰ ἰδιωτικὰ ἰδιὰ ναυάγια πάντοθεν ἀγγέλλονται σοδαρώτατα. — Εὐτυχῶς ὁ ἐκ τῆς δειλοψυχίας καὶ

τῆς ἀσυνήθως ὑπερέτρου πρὸς τὴν δημοτικότητα αὐτοῦ στοργῆς ταύτης, ἦν ὁ κ. Τρικούπης παρὰ προσδοκίαν ἀπέδειξε κατὰ τὴν κρισιμωτάτην ἰσως τοῦ πολιτικοῦ βίου αὐτοῦ ὥραν προκίψας σάλος δὲν φαίνεται μέλλων νὰ παραταθῇ ἐπὶ πολὺ. Ἡ φερομένη ὡς ἐπικειμένη συγκρότησις τοῦ νέου ὑπὸ τὸν κ. Σωτηρόπουλον ὑπουργείου ἐνθαρρύνει ἡμᾶς περὶ τῆς ταχείας ἄρσεως τῶν παρὰ πόδας δυσχερειῶν. Πράγματι ὁ κ. Σ. Σωτηρόπουλος, ἀρχαῖος καὶ διαπρεπῆς πολιτευτῆς, ἐντριβῆς δὲ ἰδίᾳ οικονομολόγος, διὰ τῆς οικονομολογικῆς αὐτοῦ ἐπιστήμης ἐπὶ μακρὰν περίοδον χρόνου ἀποτελέσας τὴν δεξιὰν χεῖρα τοῦ κυρίου Δηλιγιάννη, τὸ β α ρ ὕ π υ ρ ο β ο λ ι κ ὸ ν τῆς μερίδος τοῦ ὁποίου ἐκαλεῖτο, ἀπὸ τινος δὲ χρόνου εἰς τοὺς ἐλευθέρους σκοπευτὰς ἀνίκων, εἶναι ἀκριβῶς ὁ ἀνὴρ, ὃν ἀπῆλθον αἱ ἐνεστώσαι περιστάσεις μετὰ τὴν ἀποκαρτέρησιν τοῦ κ. Τρικούπη καὶ ὃς πρὸς τῇ πρωθυπουργίᾳ θὰ δυνηθῇ προσκινόντως νὰ διευθύνῃ τὸ ὑπουργεῖον τῶν οικονομικῶν. Ὁ κ. Α. Α. Κοντόσταυλος, ἢ ἀπὸ τοῦ κόμματος τοῦ κ. Τρικούπη ἀπόσπασις τοῦ ὁποίου ἦν ἀναντιρρήτως μεγάλη τῇ μερίδι ταύτῃ ἀπώλεια, διετέλεσε πολλῶν ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν, καθ' ὅλας δὲ τὰς ὑπουργίας αὐτοῦ ἀπέδειξεν ἀρετὰς ἐξόχου πολιτικοῦ ἀνδρός, κέκμηται δὲ καὶ τὸ σπουδαιότατον ἐν τῇ παρούσῃ περιστάσει προσόν, δυνάμενον νὰ συντελέσῃ τὰ μέγιστα εἰς τὴν αἰσίαν διεκπεράτωσιν τῆς οικονομικῆς ἐπιχειρήσεως, ἦν, μέχρι τοῦ τέρατος σχεδὸν ἀγαγὼν, κατέλιπεν ἀτελεῖ ὁ κ. Τρικούπης, ὅτι ἀπολαύει πολλῆς ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπολήψεως. Ὁ κ. Π. Μανέτας, πολλῶν διευθύνων τὸ ὑπουργεῖον τῆς παιδείας, ἐδείχθη καθ' ὁλοκλήριαν ἀξίος τῆς σπουδαιότητος τοῦ χαρτοφυλακίου τούτου, καὶ τούτου δὲ ἢ ἀπὸ τῆς τρικουπικῆς μερίδος ἀποχωρήσας ἦν αὐτῇ τῶν μεγίστων ἀπωλείων. Ὁ κ. Σαχτούρης, ἐκ τῶν διαπρεπεστάτων ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν τοῦ ναυτικοῦ, ἐπαγγέλλεται νὰ συνεχίσῃ αἰσίως τὸ ἔργον τῆς ναυτικῆς συγκροτήσεως τοῦ κράτους. Ὁ κ. Μαυρομιχάλης, ἢ ὁ Ἀντώνιος, στρατηγός, ἐκ τῶν διαπρεπεστάτων τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ, ἢ ὁ Γεώργιος, ἐκ τῶν ἐξόχων ὠσαύτως τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς ἀξιωματικῶν, πρῶν διοικητῆς τοῦ πρώτου πεζικοῦ συντάγματος, παρ' οὗ παρέλαβε τὴν διοίκησιν αὐτοῦ ὁ διάδοχος, οὕτως εὐδοκίμως δὲ ἐκτελέσας τὸ ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀνατεθὲν αὐτῷ ἔργον τῆς περιφρουρήσεως τῆς τάξεως καὶ ἀσφαλείας τῆς πρωτεύουσας κατὰ τὴν κρισίμων ἐποχὴν τῆς παύσεως τοῦ κ. Δηλιγιάννη, εἶναι ὠσαύτως ἀρμοδιώτατος εἰς τὸν χειρισμὸν τοῦ χαρτοφυλακίου τῶν στρατιωτικῶν. Πρὸς τοῦτοις ὁ κ. Βαλσαμάκης, ἀπὸ μακροῦ πολιτευόμενος, ληφθεὶς δὲ ὑπ' ὄψει καὶ κατὰ τὴν συγκρότησιν τοῦ τελευταίου ὑπουργείου Τρικούπη διὰ τὸ χαρτοφυλάκιον τῆς δικαιοσύνης, ἀποτελεῖ ἐν τῶν ἀρίστων ἐξεργησῶν τῆς ἐπιτυχίας τῆς νέας κυβερνήσεως. Ἐγκριτος ὡσαύτως πολιτευτῆς τυγχάνει καὶ ὁ κ. Θ. Κανακάρης, συμπληρῶν ὡς ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν μετὰ τῶν ἀνωτέρω ὀνομασθέντων τὴν ἐπιτυχῆ πλειάδα τῶν νέων ὑπουργῶν. Οὕτως, ἂν τὰ ὀνομασθέντα πρόσωπα καταρτίσωσι τὸ νέον ὑπουργεῖον, δυνάμεθα ἀνεπιθυμάτως νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ Ἑλλὰς λαμβάνει κυβερνήσιν μεγίστας παρέχουσαν ἐλπίδας τῆς ταχείας

συμπληρώσεως τοῦ ἀτελοῦς καταλειφθέντος ὑπὸ τῆς προκατόχου ἔργου. — Ἀτυχῶς αἱ ἐν τῇ τελευταίᾳ ὥρᾳ λαμβανόμεναι ἐξ Ἀθηνῶν τηλεγραφικαὶ εἰδήσεις ἀγγέλλουσιν ἡμῖν ὅτι ὁ κ. Σωτηρόπουλος ἀπαντᾷ δυσχερείας ἐν τῷ καταρτισμῷ τοῦ ὑπουργείου.

Ἐν Σερβίᾳ ἡ ὡς ἐν ὄνειρῳ εἰς τοὺς λειψώνας τῆς ἀρχῆς ἐπὶ μικρὸν ἐντροψήσασα μερὶς τῶν φιλελευθέρων καταδύει αὐθις εἰς τὴν προτέραν ἀσυνήθεια, οὐδὲ τὰς τεσσαρακαίδεκα πλέον ἔδρας, ἃς παρὰ τοῖς ἑκατὸν δέκα τέσσαρι ριζοσπαστικοῖς βουλευταῖς κατεῖχεν ἐν τῇ Σκουψίνῃ, ὅτε προσεκλήθη ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ὑπὸ τῆς πραξικοπηματικῆς τὸλμης τοῦ κ. Ριάτσις, ἐλπίζουσα νὰ καταλάβῃ ἐν τῷ νέῳ κοινοβουλίῳ. Ἄλλως δὲν δύναται νὰ ἐξηγηθῇ ἢ ὑπὸ τοῦ ὀργάνου τοῦ κόμματος τούτου δημοσιεύσας διαγγέλλοντας τῆς οἰκείας ἐπιτροπῆς, προσκαλοῦσας τοὺς φιλελευθέρους ν' ἀπόσχωσι τελείως τῶν πρὸς καταρτισμὸν τῆς νέας Σκουψίνης ἐκλογῶν. Εἶνε πιθανὸν ὅτι πρὸς τὴν πρόσκλησιν ταύτην τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κόμματος τῶν φιλελευθέρων δὲν θὰ σπεύσωσι νὰ συμμορφωθῶσι πάντα τὰ μέλη τῆς μερίδος, ὧν τινα κατὰ τὰς ἐκ Βελιγραδίου εἰδήσεις εἶναι διατεθειμένα ὑπὲρ τῆς μετοχῆς τῶν ἐκλογῶν· τὸ καὶ οὕτως ὅμως ἐπερχόμενα ἐν τῇ καὶ ἴδη φύσει ἀσθενεῖ καὶ ἐκνευρισμένη μερίδι σχίσμα εἶνε ἱκανὸν νὰ ἐπενέγκῃ τὴν τελείαν αὐτῆς ἐξουδετέρωσιν· οὕτω δὲ οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι διὰ τῶν νέων ἐκλογῶν οἱ ριζοσπαστικοὶ ἀναλαμβάνουσι πλῆρες τὸ πρότερον κράτος αὐτῶν, ἀπληλαγμένοι ὅλως σχεδὸν τῶν ἀπὸ τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἐνοχλήσεων, τῶν προοδευτικῶν, ὡς γνωστὸν, ὀλιγίστων καὶ τούτων ἄλλως τε, ὑποσχόμενα διὰ τοῦ ἡγέτου αὐτῶν κ. Γαρασανῖν τὴν σύμπραξιν αὐτῶν τῇ κυβερνήσει. Ἡ πιθανώτατα ἐπικειμένη τοιαύτη κοινοβουλευτικὴ κατάστασις δὲν συντελεῖ βεβαίως εἰς τὴν τελειοτάτην τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος ἐφαρμογὴν, ἀπαιτοῦσαν προδήλως τὴν ὑπαρξίν σοβαρᾶς καὶ ἰσχυρᾶς ἀντιπολιτεύσεως, δυναμένης διὰ τοῦ ἐν τῷ κοινοβουλίῳ, ἐλέγχου αὐτῆς νὰ συνεχῆ τὰς αὐταρχικὰς τάσεις, πρὸς ἃς φύσει οἰοεὶ πολλῶν φέρονται αἱ παμπηφούσαι κυβερνήσεις, καὶ μάλιστα ὅταν αὐταὶ διαδέχωνται ὑπουργοὺς ἐκπεπτοκτάς ὅλως πρὸ τοῦ δημοσίου φρονήματος διὰ τὴν ἀνευλαβῆ καὶ αὐθαίρετον πρὸς πάντα πολιτείαν αὐτῶν εἶνε ὅμως τὸ ἀναπόδραστον ἀποτέλεσμα τῆς διαγωγῆς τῶν ἀποτελεσόντων τὴν ἀδιοράτως μικροσκοπικὴν ἀντιπολίτευσιν τῆς μελλούσης Σκουψίνης, οἷς ἀπέκειται μέγα μέρος τῆς εὐθύνης ἐπὶ τῇ ἐπελευσομένη πλῆμμελεῖ λειτουργίᾳ τῆς κοινοβουλευτικῆς μηχανῆς. Ἐπειτα ἴσως μετὰ τοιοῦτον καὶ τοσοῦτον ἐσωτερικὸν σάλον ἡ χώρα εἰδείτο ἀναγκαιῶς ἀνακουφισθῆς τινος διὰ τῆς ἐπὶ τινα χρόνον ἀπαλλαγῆς αὐτῆς ἀπὸ τῶν πολιτικῶν ταλαντώσεων, αἵτινες ἀνέκοψαν τὸ ἔργον τῆς προόδου αὐτῆς, ἐνῶ πλῆσιον ἄλλη χώρα ὑπὸ κυβερνήσιν ὑποδεέστατα μὲν ἔχουσαν ὑπὸ τὴν ἐποψίν τῆς νομιμότητος, ἐνέχουσαν δὲ μόνην ἀρετὴν τὴν τοῦ μακροῦ αὐτῆς βίου, βαίνει ἐπὶ τὴν ἀνάπτυξιν, εἰς ἣν ἡ φύσις αὐτῆς καλεῖ αὐτήν, εἰς βαθμὸν μάλιστα τοιοῦτον, ὥστε νὰ παρεξηγῇ τὸν προορισμὸν αὐτῆς.

Τὰ πολιτικὰ γεγονότα τῆς ἐβδομάδος ἐν τῇ διτυκῇ

Εὐρώπῃ εἶδιν ἢ ὑπὸ τοῦ γερμανικοῦ κοινοβουλίου ἀπόρριψις τοῦ στρατιωτικοῦ νομοσχεδίου τοῦ κόμητος Καπρίδη μετὰ τῆς ταυτοχρόνου ἀναγνώσεως τοῦ διατάγματος τῆς διαλύσεως, ἢ ὑπὸ τῆς Βουλῆς τῶν κοινοτήτων ἀποδοχὴ τῆς ἐν δευτέρῃ ἀναγνώσει συζητήσεως προτάσεως περὶ ὀκταώρου ἐν τοῖς ἀνθρακωρυχείοις ἐργασίας, αἱ ἐν Γαλλίᾳ ἐκδηλούμεναι τάσεις πρὸς διάλυσιν τῆς Βουλῆς καὶ ἡ ἐπίτασις τῆς ἐν τῷ σκανδιναυικῷ βασιλείῳ κρίσεως. — Ὁ γερμανὸς ἀρχικαγκελάριος, μεταμεληθεὶς ἰσως ἐπὶ τῇ πειθμονῇ, ἦν ἐπεδειξάτο κατὰ τὴν ὑποβολὴν τῶν τροποποιήσεων, ἄς ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου προέτεινεν ὁ τῶν ἐθνοφιλελευθέρων ἡγέτης κ. Βέννιγξεν καὶ αἵτινες, συγκεντροῦσαι τὴν ἐπιδοκιμασίαν πάσης σχεδὸν τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ἐπηγγέλλοντο τὴν ἐν λογικῷ τινι μέτρῳ ἐπιψήφισιν τῶν μεταρρυθμίσεων, νιοθέτησε προφρόνως τὸ εὐρύτερον σχέδιον τοῦ ἐκ τῶν ἡγετῶν τοῦ καθολικοῦ Κέντρου κ. Χουένε καὶ πᾶν μετῆλθε μέσον πρὸς ἐπιψήφισιν αὐτοῦ· τὸ μορμολόκιον ἰδίᾳ τῆς ὑπεροχῆς τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων τῶν ἀντιπάλων, τὸ φάσμα τῆς ἥττης ἐν περιπτώσει ἐπαναλήψεως τοῦ γερμανογαλλικοῦ πολέμου καὶ ἡ τῆς Ρωσίας ἀπόφασις τοῦ νὰ ἐξέλθῃ τῆς ἐνεστώσης ἐφεκτικῆς αὐτῆς στάσεως εὐθύς ὡς συμπληρώσῃ τὴν στρατιωτικὴν αὐτῆς ἀνοργάνωσιν καὶ τὸ σύμπλεγμα τῶν στρατιωτικῶν αὐτῆς συγκοινωνιῶν, μετὰ καὶ τοῦ ἐπιχειρήματος ὅτι ἡ Γερμανία φορολογεῖται σχετικῶς ὀλιγότερον ἢ τὰ ἄλλα μεγάλα κράτη, ταῦτα ἦσαν τὰ τηλεβόλα, ἅτινα ἀπετέλεσαν τὴν γραμμὴν τοῦ πυροβολικοῦ, δι' οὗ ὁ ἀρχιγραμματεὺς καὶ οἱ τῆς στρατοκρατίας θιασῶται ἐπειράθησαν νὰ ἐκπονήσωσι τὸ φρούριον τῆς ἀντιστάσεως τοῦ κοινοβουλίου καὶ ἐξαρπάσωσι τὰς ψήφους αὐτοῦ ὑπὲρ τοῦ νομοσχεδίου. Ἄλλ' οὔτε ἡ τηλεβολοστοιχία αὕτη, οὔτε ἡ ἐν ἐφεδρείᾳ τεταγμένη καὶ ἐν καιρῷ ἐκπεμφθεῖσα ἀπειλὴ τῆς διαλύσεως τοῦ κοινοβουλίου, οὔτε ἰδὲ ἡ πρότερον ἐτι ἐξακοντισθεῖσα περὶ ἐξουτώσεως τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἰσχύσαν εἰς τροπὴν τοῦ πνεύματος τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ γερμανικοῦ ἔθνους· οὔτε δὲ πᾶσαι αἱ τοῦ κοινοβουλίου μερίδες, ἔξαιρουμένης μόνης τῆς τῶν συντηρητικῶν, κατεψήφισαν τοῦ τε πρώτου ἄρθρου τοῦ νομοσχεδίου περὶ τοῦ ποσοῦ τοῦ ἐν καιρῷ εἰρήνης ἐν ἐνεργείᾳ στρατοῦ καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Χουένε ὑποβληθειῶν τροποποιήσεων. Τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦτο καὶ δηλωτικὸν τῆς περαιτέρω ἐπιψυλασσομένης τῷ νομοσχεδίῳ τύχης σημεῖον ἰδὼν ὁ γερμανὸς ἀρχικαγκελάριος, ἀνευ τῆς ἐλαχίστης ἀναβολῆς ἐξάγει ἀπὸ τοῦ θυλακίου χάρτην — ἦν τὸ ἵτοιμασμένον ἦδη διάταγμα τῆς διαλύσεως — ἐγγράφει ἐν αὐτῷ δύο λέξεις, τὴν ἡμερομηνίαν, καὶ ἀναγινώσκων παραπέμπει τὰ μέλη τοῦ κοινοβουλίου εἰς τὰς ἐπαρχίας αὐτῶν, ὀριζομένης εἰς τὴν 3]15 ἰουνίου τῆς ἡμέρας τῶν ἐκλογῶν τῶν νέων τοῦ ἔθνους ἀντιπροσώπων. Ἡ πείθμων αὕτη ἐπιδιώξις τῆς πραγματώσεως τῆς σκανδαλώδους βουλῆς τοῦ ἐκ παντὸς τρόπου ἐπιμᾶλλον ἐντείνει τὴν μέχρις ἀσφυξίας πιέζουσαν τὸν γερμανικὸν λαὸν διδουροφροσίαν καὶ ἐπιδεινῶσαι τὴν ἐν τῇ χώρᾳ κρατούσαν δεινὴν οἰκονομικὴν καὶ κοινωνικὴν κρίσιν εὐχερῶς νοεῖ ἕκαστος ὅτι δὲν δύναται νὰ ἐπαγγέλλεται πολλὰ τὰ ἀγαθὰ.

Εἶναι τόλμημα, οὗ τὸ μικρότατον ἰσως ἀποτελέσμα ἐν τῇ παρούσῃ ἐσωτερικῇ τῆς Γερμανίας καταστάσει εἶσθαι ἡ κραταιώσις τῶν ἐν τῷ κοινοβουλίῳ σοσιαλιστικῶν στοιχείων τῆς μερίδος ταύτης, ἀπὸ τῶν τελευταίων ἡδὴ ἐκλογῶν ἰκανῶς ἐνισχυθείσης διὰ τοῦ ταυτισμοῦ τοῦ ἀγῶνος αὐτῆς πρὸς τὸ ἐργατικὸν ζήτημα καὶ τῆς δυνάμει τῆς πρὸς αὐτὴν μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ πρίγκιπος Βίσμαρκ ἐπιεικοῦς συμπεριφορᾶς τοῦ αὐτοκράτορος ἀναγνωρίσεως αὐτῆς ὡς πολιτικοῦ κόμματος τῆς αὐτοκρατορίας, ἡ παροχὴ νέων ἀφορμῶν ἀνακύψεως τῆς ἐτέρας ἐσωτερικῆς πλῆθῆς τῆς Γερμανίας, τοῦ ἀντισημιτισμοῦ, ὃν ἄλλως τὸ ἄρτι κατενεχθέν κατ' αὐτοῦ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἀλβέρδου ράπισμα ἠδύνατο ἐπὶ μακρὸν ἰσως νὰ φημῶσῃ, ὁ καταρτισμὸς κοινοβουλίου, μᾶλλον δεδλωμένως ἐναντίον τοῦ κρατοῦντος συστήματος διατεθειμένου, καὶ τέλος ὁ εἰς παραίτησιν ἐξαναγκασμὸς τοῦ διαδόχου τοῦ σιδηροῦ ἀρχιγραμματέως. Τὰ ἄλλα ἐνδεχόμενα ἐπακόλουθα τῆς ἐν τοιαύτῃ ὥρᾳ καὶ τοιαύτῃ ψυχολογικῇ καταστάσει διεξαγωγῆς τοῦ πεισματοῦ ἐκλογικοῦ ἀγῶνος δύναται εὐχερῶς νὰ φαντασθῇ ὁ ἀναγνώστης, ἔχων ὑπ' ὄψει ὅτι καὶ νεώτεροι αὐτοκρατορικαὶ δηλώσεις δεικνύουσιν ὅτι ἐκ παντὸς τρόπου ἐπιδιωχθήσεται ἡ τοῦ στρατιωτικοῦ νομοσχεδίου ἐπιψήφισις, καὶ εἰ ποτε τοῦτο καὶ ὑπὸ τοῦ νέου κοινοβουλίου ἀπερρίπτετο. Ὁ αὐτοκράτωρ, καθ' ἃ σαφῶς πρὸς τοὺς ἀξιοματικοὺς τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐπιθεωρηθείσης φρουρᾶς ἐλάλησε, θεωρεῖ ἀπαραίτητον τὴν ἐπιψήφισιν καὶ ταύτην θὰ ἐπιδιώξῃ, εἶπε, διὰ παντὸς μέσου. Τὸ βαρυσήμαντον τῆς δηλώσεως ταύτης ἕκαστος εὐχερῶς ἐννοεῖ. — Ἐν Λονδίμῳ τὸ κοινοβούλιον ἤρξατο τῆς εἰς δευτέραν ἀνάγκωσιν συζητήσεως τοῦ νομοσχεδίου τῆς ἰρλανδικῆς αὐτονομίας, καθ' ἣν ὅμως πιθανώτατα οἱ πολέμοι τοῦ νομοσχεδίου θὰ ἐκμεταλλευθῶσι τὴν τροπὴν, ἣν ἐν τῷ σκανδιναυικῷ βασιλείῳ λαμβάνουσιν αἱ τῶν Νορβηγικῶν χωριστικαὶ τάσεις, πρὸς ἐκφόθισιν τῆς πλειοψηφίας· πρὸ τούτου δὲ προσέβη εἰς ἐτέραν πράξιν, δεικνύουσαν ἀξιοσημείωτον ὑπὲρ τῶν ἀξιώσεων τῶν ἐργατῶν τροπὴν τοῦ πνεύματος αὐτοῦ. Ἐνῶ δηλαδὴ πέρουσι μετὰ μεγίστης πλειοψηφίας ἠρνήθη νὰ προβῇ εἰς συζήτησιν προτάσεως τοῦ ριζοσπαστικοῦ βουλευτοῦ Βούδς περὶ θεσπισμοῦ ὀκταώρου τῆς ἡμμερσίας ἐργασίας τῶν ἐν τοῖς ἀνθρακωρυχείοις ἐργαζομένων, νῦν μετὰ πλειοψηφίας ὑπερεβδομῆκοντα ψήφων ἀπεδέξατο τὴν συζήτησιν τῆς αὐτῆς προτάσεως, ἣς κατεψήφισαν μὲν τινα τῶν μελῶν τοῦ ὑπουργείου, ἀλλ' ὑπὲρ ἧς ἐψήφισεν ὁ τε κ. Γλάδστων καὶ πάντες οἱ φιλελευθέροι, οἱ τε γλαδστωνικοὶ καὶ οἱ ἐνωτικοί. Ἀληθές ὅτι τὴν ὀριστικὴν εἰς τὸν θεσπισμὸν τῆς ὀκταώρου ἐργασίας συγκατάθεσιν αὐτοῦ ὁ τῶν φιλελευθέρων ἡγέτης ἐξήρτησεν ἀπὸ τῆς ἀποφάνσεως λαοψηφίσματος, πρῶτον δοκίμιον τοῦ ὁποίου δύναται νὰ λογιθῇ τὸ ἐν Χάιντ-Πάρκ εἰρηρικὸν συλλαλητήριον ἐξηκοντακισχιλίων προσώπων, ἐπιψήφισάντων σχετικὸν ψήφισμα, ὅτι δὲ μέχρι τοῦ θεσπισμοῦ τοῦ μέτρου τούτου ἰκανὸς θὰ παρέλθῃ ἐτι χρόνος, μεδολαβοῦσης πρὸς τοῖς ἄλλοις τῆς λεπτομεροῦς νῦν συζητήσεως τοῦ ἰρλανδικοῦ νομοσχεδίου· τὸ πρᾶγμα ὅμως ταύτην κέκμηται τὴν σπουδαιότητα, ὅτι δεικνύει τοὺς ἀντιπροσώπους

τοῦ βρετανικοῦ ἔθνους ἀποτιθεμένους βαθμυδὸν τὴν σφαλέρως ἐνταῦθα ἐφαρμοζομένην ἀρχὴν τῆς ἐλευθερίας τοῦ διαγωνισμοῦ, ὡς καὶ τὴν φρίκην, μεθ' ἧς ἀπέφευγον τέως πᾶσαν τοῦ κοινοβουλίου ἀνάμειξιν εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ κεφαλαίου καὶ τῆς ἐργασίας, ὅτι δὲ οὕτω προσιωνίζετο ταχεῖαν τὴν βελτιώσιν τῆς τύχης τοσούτων μυριάδων ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων, αἵτινες, ἐνῶ ἀποτελοῦσι τὴν ψυχὴν τῆς βιομηχανικῆς ζωῆς τοῦ βασιλείου, εἶνε ἐν τούτοις παραδεδομένα εἰς τὰ μαρτύρια τῆς ἐσχάτης ἀθλιότητος. — Οἱ ἐν Γαλλίᾳ παραδόξως φαίνονται ληθμονοῦντες ὅτι ἡ ἐσωτερικὴ κατάστασις τῆς ὁμοῦ καὶ ἀντιζήλου αὐτῶν αὐτοκρατορίας δεῖται ἀπεριορίστου πάσης τῆς προσοχῆς αὐτῶν, ὅτι δὲ δὲν δύνανται νὰ ἐπαγρυπνώσιν ἰκανῶς τὰ πλησίον αὐτῶν συμβαίνοντα καὶ συμβησόμενα, ἂν καὶ αὐτοὶ παραδοθῶσιν εἰς παραπλήσιον ἐσωτερικὸν κλύδωνα, τὸν ἀπὸ τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν. Οὕτως ἡ περὶ διαλύσεως τῆς Βουλῆς ἰδέα ἐπανῆλθε τὴν ἐβδομάδα ταύτην ἐπὶ τοῦ τάμπτος, λέγεται δὲ ὅτι ἡ τε κυβερνήσις καὶ ὁ πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας ταύτην μόνην διορθωσὶ διέξοδον ἀπὸ τοῦ κινδύνου, ὅς διὰ τὴν ἐνεστώσαν κοινοβουλευτικὴν κατάστασιν ἐπικεῖται, τοῦ σχηματισμοῦ ὑπουργείου Κωνσταντίνου. Εὐτυχῶς, ἂν ὁ κ. Καρῶ ἐδέξασε ν' ἀποδεχθῆ ἐπὶ τέλους τὴν ἀνάγκην τοῦ ἄνευ μακρᾶς ἀναβολῆς καταρτισμοῦ νέου κοινοβουλίου, λαμβάνων ὑπ' ὄψει ταύτοχρόνως τὰς δυναμένας ἅμα τῆ συγκλήσει τῆς νέας Βουλῆς νὰ ἐκραγῶσιν ὑπουργικαὶ κρίσεις, ἀνίκανον καταστησούσας τὴν Δημοκρατίαν νὰ πολιτευθῆ ὡς πρέπει, εἰ ποτε πλησίον αὐτῆς γεγονότα ἀπῆλθον ἐνεργεσίαν τινα, δεομένην παγίας κυβερνήσεως καὶ τῆς συμπράξεως τῆς Βουλῆς, παρουσιάζεται συνδυασμὸς τις ἐξάγων τὴν χώραν τῶν ἀμφοτέρωθεν δυσχερειῶν. Οὗτος συνίσταται εἰς τὸν ὀρισμὸν μὲν τῶν ἐκλογῶν εἰς τὰς ἀρχὰς ἰουλίου, εἰς τὴν ἐξακολούθησιν δὲ τῶν ἐργασιῶν τῆς παρούσης Βουλῆς μέχρι τοῦ ἐσχάτου τέρματος τῆς συνόδου αὐτῆς, ἥτοι μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ ὀκτωβρίου. Ἐν τούτοις οὕτω οὐδὲν ὑπάρχει θετικόν. — Ὡς πρὸς τὰ πράγματα τῆς οἰκονομικῆς χειρονομίας, ταῦτα ὀσμημέραι τραχύνονται πλείοτερον. Τὸ νέον νορβηγικὸν συντηρητικὸν ὑπουργεῖον Στάγγ, μολὶς σχηματισθέν, ὑπέστη ἥτταν οἰκτρὰν διὰ τῆς ἐπιψηφίσεως ὑπὸ τῆς Βουλῆς προτάσεως δυσπιστίας, ἣν ὑπέβαλεν ὁ ἠγέτης τοῦ ριζοσπαστικοῦ κόμματος κ. Χόρστ, καίτοι τοῦτο ὑπέσχετο οὐδετερότητα ἐν τῷ ζητήματι τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ προξενίων, ὅπερ προεκάλεσε τὴν πτώσιν τοῦ προκατόχου ριζοσπαστικοῦ ὑπουργείου, ὑπερμαχοῦντος τοῦ διορισμοῦ καὶ Νορβηγῶν προξένων, μέχρι τῆς κανονικῆς διαλύσεως τοῦ κοινοβουλίου καὶ τῶν ἐκλογῶν, ἥτοι μέχρι τοῦ φθινοπώρου τοῦ 1894. Τὴν ἥτταν δὲ ταύτην τοῦ συντηρητικοῦ ὑπουργείου ἡ νορβηγικὴ Βουλὴ κατέστησε δεινότεραν ἔτι, ψηφίσασα σπουδαίαν χρηματικὴν ἀμοιβὴν ὑπὲρ τοῦ ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ὁσκάρο ἀπολυθέντος ριζοσπαστικοῦ ὑπουργοῦ Στέεν. Ἡ οὕτω δημιουργουμένη κατάστασις, τῆς Βουλῆς δὲ ἐπιμόνως ἀρνούμενης νὰ παρασχῇ τῷ ὑπουργεῖῳ τὰ μέσα τῆς ὑλικῆς ὑπάρξεως καὶ ἀπορηπτούσης πᾶσαν περὶ πιστώσεως πρότασιν αὐτοῦ, εἶνε λίαν κρίσιμος, ἄγνωστον δὲ ποία ἔσται ἡ διέξοδος, ἣν θὰ ἐξεύρισκεν ὁ βασιλεύς, ἀποδεικνυο-

μένου οὕτως ὅτι ἡ τῶν Νορβηγῶν ἀντίδρασις πρόφασιν μόνον ἔχει τὸ προξενικὸν ζήτημα, πράγματι δὲ εἰς τὸν τέλειον ἀπὸ τῆς Σουηδίας χωρισμὸν ἀποβλέπει.

M. E. M.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ.

Τοῦ τέως πανιερωτάτου μητροπολίτου Τραπεζοῦντος κ. Γαβριήλ (Ἰατροῦδᾶχη) σχολάσαντος, ἀνεδείχθη κανονικαῖς ψήφοις μητροπολίτης Τραπεζοῦντος ὁ τέως πανοσ. μέγας πρωτοσύγγελος κ. Κωνσταντίνος (Καρατζόπουλος), ὅστις καὶ ἐποιήσατο τὴν νενομισμένην εὐχριστίαν.

— Μητροπολίτης Ἐρέσου πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ εἰς Κύρον ἀποδημήσαντος ἀοιδίμου Ἀγαθαγγέλου, ἀνεδείχθη ὁ τέως σεβ. μητροπολίτης Μυτιλήνης κ. Κωνσταντίνος (Βαλιχῶς), τῶν ἐπὶ παιδείᾳ διαπρεπόντων ἀρχιερέων.

— Μητροπολίτης δὲ Μυτιλήνης, εἰς ἀναπλήρωσιν τοῦ προαχθέντος τέως τοιοῦτου, ἀνεδείχθη ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου ὁ τέως σεβασμ. πρόεδρος Διδυμοτείχου κ. Μεθόδιος (Ἀρώνης) καὶ ἄλλοτε διατελέσας τριτοῦτος.

Τέλος μητροπολίτης Διδυμοτείχου πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ τέως τοιοῦτου ἀνεδείχθη ὁ τέως παν. μητροπολίτης Κορυτσᾶς κ. Φιλόθεος.

— Παραιτηθέντος τοῦ μέλους τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου κ. Κ. Σισμάνογλου, ἐξελέγη ἀντ' αὐτοῦ ὑπὸ τῶν δύο τῆς Ἐκκλησίας σωματίων ὁ κ. Κ. Κωνσταντινίδης, δικηγόρος.

ΦΥΡΔΗΝ ΜΙΓΔΗΝ.

Τῇ 20 λήξαντος μηνὸς ἀπριλίου ἀφίκετο εἰς Τροίαν ἡ χάριν τοπογραφικῶν μελετῶν μεταβῆσα γερμανικὴ ἀποστολὴ ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τῆς ἐν Διευθυντοῦ τῆς ἐν Ἀθῆναις γερμανικῆς σχολῆς κ. Dörpfeld. Πρὸς ἀπορρογὴν δὲ ἀμφοιστῆσεως, οἱ αἰγόντο, ὅτε πρὸ τινων ἐτῶν αὐθις ὁ ἀοιδίμος Schliemann μετέβη, ὑπὸ τὸν Bötticher ἡ γερμανικὴ κυβερνήσις, ἔταξε, καθὼ ἐκεῖθεν πληροφοροῦσιν ἡμᾶς, τρεῖς αὐτῆς ἐπιτρόπους τοὺς Dr Weigel, Dr Brückner καὶ Wilbert, ὧν οἱ μὲν δύο πρῶτοι ἐκ Βερολίνου ἐλθόντες ὁ δὲ τελευταῖος ἐξ Ἀθηνῶν. Αἱ ἐργασίαι ἤρξαντο τῇ 21 ἀπριλίου καὶ προχωροῦσι, καίτοι μολὶς 50 ἐργάται ἀπασχολοῦνται, αὐστηρότατα ἐπιβλεπόμενοι. Καθ' ἑκάστην δὲ ἀφικνοῦνται εἰς τὸν τόπον τῶν ἐργασιῶν πολλοὶ ἐπιπέμπται ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς Εὐρώπης, ἐξ ὧν σημειούμεθα τὸν ἐπιτιμον camerarius τῆς Α. Α. τοῦ πάπα. Τῇ 27 δὲ ἀπριλίου μετέβη ἐκεῖσε ὁ ὑποδιευθυντὴς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Μουσείου Κωνσταντινουπόλεως Χαλλήλ βέης.

— Νεαρὸς ζωγράφος, ὁ Κορνίλιος Ustranowitz, ἔλαβεν ἐντολὴν νὰ γράψῃ τοιογραφίαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς ἐν Γαλικίᾳ Butnia κατὰ τύπον τοῦ ἑλληνικοῦ ὀρθοδόξου δόγματος. Ὁ ζωγράφος οὕτως ἔγραψε τοὺς Ἀμαρτωλοὺς ἐν τῷ ᾠδῇ, ἕκαστος δὲ τῶν ἀμαρτωλῶν ἐξεκόνιζε πολιτικὸν Πολωνόν. Ἐπὶ τούτῳ οἱ πρὸ τοῦ θανάτου αὐτῶν καὶ

τῆς θείας δίκης ἀμαρτωλοὶ ἐν τῷ ᾄδῃ κατεμήνυσαν τὸν ζωγράφον ἐπὶ δυσφημίᾳ, τὸ δὲ δικαστήριον διέταξε τὴν ἄρσιν τῆς εἰκονογραφίας.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Σάββατον, 1 Μαΐου.

Περὶ τὸν θεωροῦμεν νὰ ἐπαναλάβωμεν ἐνταῦθα ὅσα ἐν τοῖς καθ' ἡμέραν οἰκονομικοῖς ἡμῶν δελτίοις ἐξηκολουθήσαμεν γράφοντες περὶ τῶν αἰτίων καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς φοβερᾶς οἰκονομικῆς κρίσεως, ἥτις ἐξακολουθεῖ ὑφίσταμένη καίτοι μικρά τις ἐλπίς βελτιώσεως ἤρξατο ἀναφαινομένη χθὲς μετὰ μεσημβρίας. Ὁ καταρτισμὸς τοῦ νέου ἐλληνικοῦ ὑπουργείου ἤτο ἐπόμενον ὅτι ἤθελε σταματῆσαι τὸν περαιτέρω ὄλεθρον, δὲν δύναται ὅμως νὰ ἐμπνεύσῃ νέον θάρρος, οὐδὲ νὰ θεραπεύσῃ τὸ μέγα καὶ ἀνεπανόρθωτον κακόν, ὅπερ ἐπίνεγκεν ἡ ἀπότομος παραίτησις τοῦ κ. Τρικούπη καὶ ἡ ματαιώσις τῶν περὶ δανείου διαπραγματεύσεων. Δὲν δύναμεθα εἰδέτι ἐλλείψει ἐπαρκῶν πληροφοριῶν νὰ μορφώσωμεν ἀκριβῆ κρίσιν περὶ τοῦ τίς ὁ κυρίως αἴτιος τοῦ φοβεροῦ τούτου ὄλεθρου, ὅμοιον τοῦ ὁποίου σπανίως ἀναφέρουσι τὰ χρονικά τῶν χρηματιστηρίων. Ἡ τοιαύτη κατάρρευσις τῶν χρεωγράφων μίᾳ οἰαδῆποτε κυβερνήσεως, οὐδέποτε, ὡς ἐνθυμούμεθα, ἐγένετο ἔνεκα τῆς πτώσεως ὑπουργοῦ τινος ἢ τῆς ματαιώσεως δανείου. Μόνον ἡ κήρυξις τῆς χρεωκοπίας, ἢ τῆς ἀναστολῆς καὶ τῆς ἐλαττώσεως τοῦ τόκου δύναται νὰ προκαλέσῃ τοιαύτην καταπληκτικὴν ὑποτίμησιν ἐντὸς δύο μόνον ἡμερῶν. Ἄλλ' ἡ ἐλληνικὴ κυβερνήσις ἡ ἀείποτε μέχρι τοῦδε τηρήσασα εὐλαδῶς τὰς πρὸς τοὺς δανειστὰς ὑποχρεώσεις τῆς, δὲν περιῆλθεν εἰδέτι εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ κηρύξῃ ἐπισήμως τὸ ἀναξιόχρεον αὐτῆς, καὶ νὰ προτείνῃ τοιοῦτους ἢ τοιοῦτους ὄρους συμβιβασμοῦ, τούναντιον δὲ πᾶσαν κατέβαλε προσπάθειαν, καὶ εἰς πᾶσαν θυσίαν ἤτο ἐτοιμὴ νὰ υποβληθῆ ὅπως διασώσῃ τὴν τιμὴν τοῦ ἔθνους. Πρὸς τί λοιπὸν ἡ μετάπτωσις αὐτῆ ἀπὸ τῆς μεγίστης ἐλπίδος εἰς τὴν μεγίστην ἀπελπισίαν; Δὲν λέγομεν ὅτι ἡ πτώσις τοῦ κ. Τρικούπη καὶ ἡ ματαιώσις τῶν διαπραγματεύσεων δὲν ἔπρεπε νὰ ἐπενέγκῃ σπουδαῖον ἐκπεδμὸν τῶν χρεωγράφων, λέγομεν μόνον ὅτι θεωροῦμεν αὐτὸν ὑπερβολικόν, καὶ ἐσμὲν βέβαιοι ὅτι δὲν θὰ ἐλάμβανε τοιαύτας διαστάσεις, ἀν μὴ ὑπῆρχεν ἡ ἀσύνητος καὶ ὑπὲρ δύναμιν κερδοσκοπία, ἡ ὁποία ἅμα τῇ πρώτῃ ἐναντία εἰδήσει ἐσπευσε νὰ ἐκποιήσῃ ἀθρόους τοὺς κατὰ μυριάδας ἀγορασθέντας τίτλους, οἱ ὁποῖοι οὕτω προσφερόμενοι δὲν ἤτο δυνατόν νὰ εὐρωσιν ἀγοραστὰς προθύμους ν' ἀναλάβωσι τὸ προσφερόμενον αὐτοῖς φορτίον. Τοιαῦτα ἀποτελέσματα συνεπάγεται πάντοτε ἡ ὑπὲρ τοῦ ὑψωμοῦ ἀχαλίνωτος καὶ τυφλὴ κερδοσκοπία, ἡ ὁποία ὅταν ὠθήσῃ τὰς τιμὰς εἰς σημεῖον ἀπροχώρητον, ὑποκύπτει ὑπὸ τὸ ἴδιον βάρος, ὃ δὲ καταστρεπτικὸς ἐκπεδμὸς ἐπέρχεται ἐκ μικρᾶς ἢ καὶ ἀνευ οὐδεμιᾶς αἰτίας. Ὅπως δῆποτε τὸ κακὸν ἐγένετο, αἱ δὲ μέχρι τῆς χθὲς ἐν μὲν τῇ ἡμέτερᾳ πόλει ἐκκαθαρισθεῖσαι ζημίαι ὑπολογίζονται εἰς 400 περίπου χιλιάδας λιλ.,

μὴ ὑπολογιζομένης τῆς ζημίας τῶν πραγματικῶν κατόχων, ἥτις δὲν δύναται νὰ ὀρισθῆ, πρὶν ἢ ἡ τιμὴ τῶν χρεωγράφων ἤθῃ εἰς ὀμαλὸν καὶ ἀσφαλὲς θεωρηθῆσόμενον ὄριον.

Ἡ ἐκ τῆς καταστρεπτικῆς ἐκπτώσεως τῶν ἐλληνικῶν χρεωγράφων οἰκονομικὴ κρίσις δεινῶς προσδαλοῦσα τὴν ἡμετέραν ἀγορὰν σπουδαίως προσέβαλε καὶ τὰ ἡμέτερα χρεώγραφα, τὰ ὁποῖα θὰ ὑπετιμῶντο μὲν βεβαίως ἔνεκα τῆς ἐν γένει οἰκονομικῆς καταστάσεως, ἀλλ' ἡ ὑποτίμησις δὲν θὰ ἐλάμβανε τὰς διαστάσεις, ἃς ἔλαβε κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας. Τὰ τουρκικὰ χρεώγραφα εἶχον μὲν παραμεληθῆ κατ' αὐτὰς ἐν ταῖς Εὐρωπαϊκαῖς ἀγοραῖς ἔνεκα τῆς οἰκονομικῆς καχεξίας, ἀλλ' οὐδαμῶς ἔπαυσεν ἡ ὑπὲρ τῆς ἀνατιμῆσεως αὐτῶν ἐπικρατοῦσα γνώμη ἐν Εὐρώπῃ, οὐδ' ἐγκατελείφθησαν ὑπὸ τῶν ἰσχυρῶν προδρατῶν καὶ ὑποστηρικτῶν αὐτῶν. Ἄλλως δὲ τὴν γενωμένην ὑποτίμησιν μίᾳ ὄλῃς μονάδος προεκαλέσαμεν κατὰ μέγα μέρος ἐντεῦθεν ἡμεῖς, ἀναγκασθέντες εἴτε ἐκ φόβου εἴτε ἐξ ἀδυναμίας νὰ ἀπαλλαγῶμεν τοῦ βαρύνοντος ἡμᾶς φορτίου. Εἰς τὴν ὑποτίμησιν ἔδωκαν ἀφορμὴν ἡ κατὰ τὴν τελευταίαν ἐκκαθάρισιν ὑπερβολικὴ τιμὴ τοῦ report καὶ ἡ παντελής ἐλλειψις κερδοσκοπίας ἐξωτερικῆς, διότι οἱ ἰσχυροὶ οἱ ἐν πάσῃ περιπτώσει ὑποστηρίζοντες τὰς τιμὰς τῶν τουρκικῶν χρεωγράφων καὶ συγκρατοῦντες τὸ θάρρος τῶν ἀγοραστῶν ἀπέσχον καθ' ὀλοκληρίαν τὴν φορὰν ταύτην ἀδύλον διὰ τινὰς λόγους. Τοῦτο πρὸ πάντων ἀπεθάρρυνε τοὺς ἐν τῷ ἡμέτερῷ χρηματιστηρίῳ, ἄλλως ὁ ἐκπεδμὸς ἤθελε περιορισθῆ εἰς μικρότερα ὄρια, καὶ αἱ γινόμεναι ζημίαι κατὰ μέγα μέρος θὰ προελαμβάνοντο. Εὐτυχῶς τὸ χρηματιστήριον τῶν Παρισίων προέλαβε χθὲς, ὑποστηρίξον τὰ τουρκικὰ χρεώγραφα, νὰ ἐπαναφέρῃ τὸ ἀπολεσθὲν θάρρος ἐν τῇ ἡμέτερᾳ ἀγορᾷ, ἡ ὁποία ἤρξατο σπουδαίως κλονουμένη, ἐκ τούτου δὲ ὁ ἐκπεδμὸς μικροῦ δεῖν ἐλάμβανε χαρακτῆρα πανικοῦ. Τὸ χενικὸν χρέος εἶχεν ὑποτιμηθῆ μέχρις 23,19 1/2. οἱ Σιδηροδρόμοι μέχρι φρ. 86 1/2 καὶ αἱ μετοχαὶ τοῦ Μονοπωλείου μέχρι λιλ. 16. Ἀλλὰ γνωσθέντος ὅτι ἐν τῷ χρηματιστηρίῳ τῶν Παρισίων τὸ Γενικὸν χρέος εἶχε ἀγοραστὰς εἰς τὰ 21,75, ὅτι δὲ συνεπῶς καὶ τῶν λοιπῶν χρεωγράφων ἡ τιμὴ ἤτο ὑπεστηριγμένη, ἐγένοντο καὶ ἐνταῦθα σπουδαῖαι ἀγοραὶ ἀνατιμῆσασαι τὸ μὲν Γενικὸν χρέος μέχρις 23,35, τοὺς δὲ Σιδηροδρόμους μέχρις 88 1/2 καὶ τὰς μετοχὰς τοῦ Μονοπωλείου μέχρι 16.10. Συγχρόνως ἐγνώσθη ὅτι σπουδαία ἐπῆλθε βελτιώσις καὶ ἐν τῷ χρηματιστηρίῳ τοῦ Λονδίνου, ἀνατιμῆθέντων καὶ τῶν ἐλληνικῶν χρεωγράφων κατὰ δύο καὶ τρεῖς μονάδας. Βραδύτερον ὅμως νέα ἐπῆλθεν ὀπισθοδρομῆσις τοῦ μὲν ἑλλίν. Παγίου ἀπὸ 44 3/4 εἰς 42 1/2, τοῦ δὲ δανείου τῶν 5 0/0 ἀπὸ 61 1/2, εἰς 59 1/2, ἐκκλινε δὲ συγχρόνως καὶ ἡ τιμὴ τῶν τουρκικῶν κατὰ 7 1/2 ἑκατοστά. Τοῦτο γνωσθὲν ἐνταῦθα ἀνέκοψε τὴν ὀρμὴν καὶ τὸ θάρρος τῶν ἀγοραστῶν, κατὰ δὲ τὸ κλείσιμον τοῦ χρηματιστηρίου τὸ Γενικὸν χρέος ἐσημειοῦτο 23,32, οἱ δὲ Σιδηροδρόμοι 88 1/8 καὶ ὡς μετοχαὶ τοῦ Μονοπωλείου 16.8.

* Ν. ΦΩΤΙΑΔΗΣ.

Ἐπιμέτομος ΧΡΥΣΟΣΘΕΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

Κωνσταντινούπολις-Πέτραν Τυποθησαφειῶν ΝΕΟΛΟΓΟΥ